

MESLEK LİSELERİNDE SINIF YÖNETİMİNDE
EĞİTSEL SOSYAL AĞ KULLANIMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Alaatdin KARABUĞA
DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Sinan YÖRÜK
İNTERNET VE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ
YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
Şubat, 2015

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MESLEK LİSELERİNDE SINIF YÖNETİMİNDE EĞİTSEL
SOSYAL AĞ KULLANIMI

Alaaddin KARABUĞA

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Sinan YÖRÜK

İNTERNET VE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI

Şubat, 2015

TEZ ONAY SAYFASI

Alaaddin KARABUĞA tarafından hazırlanan “MESLEK LİSELERİNDE SINIF YÖNETİMİNDE BİR SOSYAL AĞ KULLANIMI” adlı tez çalışması lisansüstü eğitim ve öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca 05/02/2015 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Sinan YÖRÜK

Başkan : Doç. Dr. Mustafa Hotamışlı
A.K.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,

Üye : Yrd. Doç. Dr. Sinan YÖRÜK
A.K.Ü. Eğitim Fakültesi,

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul ERGÜN
A.K.Ü. Eğitim Fakültesi,

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun
...../...../..... tarih ve
..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

.....
Prof. Dr. İbrahim EROL

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

05/02/2015

Alaatdin KARABUĞA

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

MESLEK LİSELERİNDE SINIF YÖNETİMİNDE EĞİTSEL SOSYAL AĞ KULLANIMI

Alaatdin KARABUĞA

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Sinan YÖRÜK

İnternet, günümüz dünyasında muhtemelen temel ihtiyaçlardan biridir. İnternetle birlikte gelişen araçlardan bir tanesi ve hatta en yaygını sosyal ağlardır. Sosyal ağlar; insanların tanışmalarına, iyi vakit geçirmelerine, paylaşımlar yapmalarına, işbirlikçi çalışmalarına fırsatlar sağlar ama bazı durumlarda da zaman kaybetmelerine sebep olur. Son zamanlarda farklı alanlarda kullanılmaktadır. Bu alanlardan bir tanesi de eğitim alanıdır. Eğitim alanının çekirdeği ve vazgeçilmez bir unsuru olan sınıf yönetiminde sosyal ağlardan faydalanma fikirleri ortaya çıkmaktadır. Eğitimin ve sosyal ağların sentezinden doğan, eğitsel sosyal ağlar, son günlerde artan kullanıcı sayıları ile yaygın hale gelmektedir.

Bu çalışmanın esas amacı; Meslek Liselerinde sınıf yönetiminde eğitsel sosyal ağların etkinliğinin test edilmesidir. Bir diğer amacı ise, kullanılan eğitsel sosyal ağın yeterliliğinin ölçülmesidir. Çalışma kapsamında Gündüz (2014)'ün geliştirdiği www.mavikurdele.net adresinden erişilebilen bir sosyal ağ sitesi kullanılmıştır. Uygulama, 2014-2015 eğitim öğretim yılı birinci döneminde, Burdur ilinde bir meslek lisesinde, 48 öğrenci ve bir öğretmen tarafından 6 hafta süre ile kullanılmıştır. Çalışma sonrası veriler; sosyal ağların eğitimde kullanım ölçeği, sosyal ağ kullanışlılık anketi ve ESAS'nin kayıt(log) verileri aracılığı ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS20 paket programı kullanılmıştır. Verilerin incelenmesinde; ölçek sorularına verilen cevapların her birinin ortalama değerleri ve standart sapmaları, anket sorularının

her birinin, frekansları ve oranları ile site kayıtlarından elde edilen verilerin sayıları ve oranları gibi betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır.

Çalışma sonucunda siteyi kullanan öğrenciler; iletişim, işbirliği ve materyal paylaşımı konusunda sitenin yararlı olduğu, kullanımının kolay olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Ayrıca sitenin başka derslerde de kullanılmasının faydalı olacağı şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bununla birlikte öğrenciler; siteye bazı özelliklerin eklenmesi ve görselliğinin artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Uygulama öğretmeni ise, kullanılan site sayesinde; iyi iletişim kuramayan öğrencilerin daha rahat iletişime geçtikleri, grup çalışmalarında artış gözlemlendiği ve istenmeyen davranış gösteren öğrenci sayısında azalma olduğunu belirtmiştir. Böylece sınıf yönetimi kapsamında ESAS'nin faydalı olacağı anlaşılmıştır.

2015, xii + 88 sayfa

Anahtar Kelimeler: Sosyal Ağlar, Sosyal Ağ Siteleri, Eğitsel Sosyal Ağlar, Eğitsel Sosyal Ağ Sitesi, Sınıf Yönetimi

ABSTRACT
M.Sc Thesis

USING EDUCATIONAL SOCIAL NETWORKING FOR CLASSROOM
MANAGEMENT IN VOCATIONAL HIGH SCHOOLS

Alaatdin KARABUĞA

Afyon Kocatepe University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Internet and Information Technologies Management

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Sinan Yörük

The Internet is probably one of the basic needs of today's world. One of the tools developed in conjunction with the Internet, and even the most common one is social networks. Social networks provide opportunities for users to meet, to have a good time, to make shares, to work collaboratively but also it leads to the loss of time in some cases. Recently, it has been used in various fields. One of these areas is also the field of education. Ideas to benefit social networks in the classroom management that is the core and an indispensable element of the education are emerging about. Education and social networks resulting from the synthesis of education and social networking are becoming prevalent with increasing number of users in the last days.

The main aim of this study is to test the effectiveness of educational social networks in the classroom management in Vocational High Schools. Another aim is to measure the adequacy of the educational social network that was used. At the scope of the study, a social networking site that can be accessed from the adress “ www.mavikurdele.net” developed by Gündüz (2014) was used. The application was used by 48 students and a teacher, at a vocational high school in the province of Burdur in the first semester of 2014-2015 Education year for 6 weeks. The data after the study was collected through the scale of social networks use in education, social networking usability survey and the data record of ESAS (log). SPSS20 package program was used to analyze the obtained data. descriptive statistics such as the number and rate of data obtained from the site records with the average value of each of the answers given to the scale questions, standard deviations, frequencies and rates each of the answers the survey questions were

used in the analysis of data.

In the study results, students using the site have expressed the view that the site is useful for communication, collaboration and sharing the materials and it is easy to use. Also, they have stated their opinions that it would be useful to use the site in other courses. At the same time, the students have stated that adding some features to the site and increasing the visual quality are needed. The practice teacher have stated that uncooperative students communicated more comfortably, the increase in group work was observed and there was a reduction in the number of misbehaving students by the help of the site. Thus, the result that ESAS will be useful at the scope of the classroom management has been reached.

2015, xii + 88 pages

Key Words: Social Networks, Social Networking Sites, Educational Social Networks, Educational Social Networking Sites, Classroom Management

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın her aşamasında yapmış olduğu büyük katkılarından dolayı tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Sayın Sinan YÖRÜK'e ve eğitimim süresince her konuda önerileriyle yardımlarını gördüğüm hocalarıma teşekkür ederim.

Ek olarak maddi manevi desteğini esirgemeyen ğretim Görevlisi Sayın Cemil GÜNDÜZ'e ve araştırmanın uygulamasını yürüten Biyoloji ğretmeni Sayın Gürkan ALKAN'a İngilizce ğretmeni Sayın Vehbi AKBAŐ'a ve uygulama öğrencilerine teőekkürü bir borç bilirim.

Araştırma süresince bana katlanan ve hep sabırla yanımda olan, maddi ve manevi desteklerini sürekli devam ettiren eşime ayrıca teőekkürlerimi sunarım.

Alaatdin KARABUĞA
AFYONKARAHİSAR, 2015

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	i
ABSTRACT	iii
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	vi
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	x
RESİMLER DİZİNİ	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Çalışmanın Amacı	6
1.2 Çalışmanın Kapsamı	6
2. LİTERATÜR BİLGİLERİ	8
2.1 Sınıf Yönetimi	8
2.1.1 Sınıf Yönetimi Modelleri.....	10
2.1.2 Sınıf Yönetiminde Etkili Öğretmen Davranışları	11
2.1.3 Sınıf Yönetimi Bileşenleri	12
2.1.3.1 Sınıf Yönetiminin Fiziksel Bileşeni	12
2.1.3.2 Sınıf Yönetiminin Zaman Bileşeni	17
2.1.3.3 Sınıf Yönetiminin İletişim Bileşeni	18
2.1.3.4 Sınıf Yönetiminin Plan ve Program Bileşeni	19
2.1.3.5 Sınıf Yönetiminin Davranışlar Bileşeni	20
2.2 Mesleki ve Teknik Eğitim	23
2.3 Sosyal Ağlar	25
2.4 Sosyal Öğrenmeden Sosyal Ağlara Sınıf Yönetimi İlişkisi	32
3. MATERYAL ve METOT	43
3.1 Araştırma Modeli	43
3.2 Mavikurdele	44
3.2.1 Sitenin Özellikleri.....	44
3.2.2 Uygulamada İşlem Basamakları.....	51
3.3 Veri Toplama Araçları	54
3.3.1 Sosyal Ağların Eğitimde Kullanım Ölçeği	54
3.3.2 Sosyal Ağ Kullanışlılık Anketi	54

3.3.3 Site Kayıtları	55
4. BULGULAR	56
4.1 Sosyal Ağın Eğitimde Kullanımı İle İlgili Bulgular	56
4.2 Sosyal Ağın Kullanışlılığı İle İlgili Bulgular	57
4.3 Sosyal Ağ Kayıtlarından Elde Edilen Bulgular.....	65
5. TARTIŞMA ve SONUÇ	68
5.1 Sonuç.....	68
5.2 Öneriler.....	72
5.2.1 Araştırmacılara Öneriler	74
6. KAYNAKLAR.....	75
ÖZGEÇMİŞ.....	85
EKLER	86
Ek 1. SOSYAL AĞ EĞİTSEL KULLANIM ÖLÇEĞİ.....	86
Ek 2. SOSYAL AĞ KULLANIŞLILIK ANKETİ.....	87
Ek 3. UYGULAMA İZİNLERİ	88

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

BİT	Bilgi ve iletişim teknolojileri
ESAS	Eğitsel sosyal ağ sitesi
İYS	İçerik yönetim sistemleri
ÖYS	Öğrenme yönetim sistemi
PISA	Program for International Student Assessment
PTÖ	Proje tabanlı öğrenme
SAS	Sosyal ağ siteleri
TUİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UE	Uzaktan Eğitim

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1 Okullar Bazında Sosyo-Ekonomik Kültürel Düzey.....	25
Şekil 2.2 2004-2013 Yılları Arasında Bazı Sosyal Ağlara Kayıtlı Kullanıcı Sayıları ...	26
Şekil 2.3 2014 Temmuz Ükelere Göre En Popüler SAS	28
Şekil 2.4 Yaygın SAS nin Zaman Çizelgesi	29
Şekil 2.5 2007-2013 Yılları Arasındaki SAS	30
Şekil 2.6 Dünya Çapında Aylık Aktif Facebook Kullanıcı Sayısı	32
Şekil 2.7 Eğitimi Etkileyen Teknolojiler.....	39
Şekil 2.8 Soru Soranların Etkileşim Alanı	41

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 1.1 E öğrenmenin evrimi çerçevesinde versiyonları ve özellikleri	5
Çizelge 4.1 Sosyal ağ eğitimde kullanımı ölçeğine verilen cevapların ortalamaları	56
Çizelge 4.2 Faktörler bazında ölçek maddelerinin ortalamaları.....	57
Çizelge 4.3 “Sosyal ağa kolaylıkla üye olabildiniz mi?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı	57
Çizelge 4.4 “Sosyal ağın özelliklerini öğrenmede zorlandınız mı?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı.....	58
Çizelge 4.5 “Sosyal ağın özelliklerinin kullanımında zorlandınız mı?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı.....	58
Çizelge 4.6 “Sosyal ağın görsel tasarımını beğendiniz mi?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı	59
Çizelge 4.7 “İlk kaydolduğunuzda kişisel bilgilerinizi kolayca düzenleyebildiniz mi?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı.....	59
Çizelge 4.8 “Grup içinde paylaşım yaparken zorlandınız mı?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı.....	60
Çizelge 4.9 “Öğretmeninize kolaylıkla mesaj gönderebildiniz mi?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı.....	60
Çizelge 4.10 “Sosyal ağdaki anket sistemini yararlı buldunuz mu?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı.....	60
Çizelge 4.11 “Ödev gönderirken zorlandınız mı?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı	61
Çizelge 4.12 “Sınavlarda sistemden kaynaklanan zorluk yaşadınız mı?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı.....	61

Çizelge 4.13 “Sistemde var olan kurdele ile ödüllendirme sistemini beğendiniz mi?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı.....	62
Çizelge 4.14 “Sosyal ağdaki etkinlikler özelliğini yararlı buldunuz mu?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı.....	62
Çizelge 4.15 “Mobil cihazınız ile sosyal ağa bağlandınız mı?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı.....	63
Çizelge 4.16 “Mobil cihazdan paylaşımda buldunuz mu?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı	63
Çizelge 4.17 “Mobil cihazdan bağlanmayı yararlı buldunuz mu?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı.....	64
Çizelge 4.18 Saatler bazında eğitsel ağa bağlanma sayıları ve oranları.....	65
Çizelge 4.19 Haftanın günleri bazında eğitsel ağa bağlanma sayıları ve oranları	66
Çizelge 4.20 Eğitsel sosyal ağın önemli bileşenlerinin kullanımı	66

RESİMLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Resim 3.1 Sitede kayıt ekranı.....	45
Resim 3.2 Sitedeki profil sayfası	45
Resim 3.3 Sitede grubun ana ekranı.....	46
Resim 3.4 Grubun üyeleri	46
Resim 3.5 Mesajlaşma sayfası	47
Resim 3.6 İlgiler sayfası.....	47
Resim 3.7 Etkinlikler sayfası	48
Resim 3.8 Kütüphane alanı	48
Resim 3.9 Grup içerisinde yayınlanan bir ödevin öğrenciye görünümü.....	49
Resim 3.10 Anket kullanım örneği	49
Resim 3.11 İçerik ekleme sayfası.....	49
Resim 3.12 Paylaşılmış bir videonun görünümü	50
Resim 3.13 Sitenin masaüstü bilgisayarlar ve daha büyük ekranlarda görünümü.....	50
Resim 3.14 Sitenin akıllı telefondan görünümü.....	51
Resim 3.15 Sitede öğretmen kayıt ekranı görüntüsü	51
Resim 3.16 Sitede profil düzenleme sayfası	52
Resim 3.17 Sitede grup oluşturma sayfası	52
Resim 3.18 Sitede oluşturulan gruba öğrenci eklenmesi	53
Resim 3.19 Grup ana ekranı.....	53

1. GİRİŞ

Günümüz dünyasında, teknolojik gelişmeler insan yaşamında çığır açmış durumdadır. Özellikle bilgisayar bilimindeki gelişmeler çağımıza yön vermektedir. Yönetim bilimlerinden, felsefeye, sosyolojiden eğitim bilimlerine bütün bilim türleri bu gelişmelerden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenmektedir. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin (BİT) yirmi birinci yüz yılda hızlı gelişme göstermesi, dikkat çekici hale gelmekle beraber modern toplumların taleplerini de değiştirmiştir. BİT, gündelik hayatımızı etkisi altına almakla birlikte, eğitim sistemlerinde de giderek önemli hale gelmektedir (Buabeng-Andoh 2012). Günümüzde web 2.0 hatta 3.0 teknolojilerinin gelişmesi, farklı çeşitleriyle ortaya çıkan ve genç nesil tarafından oldukça fazla kullanılan SAS, kullanım oranlarının sıklığıyla dikkat çekmektedir. Bu durum eğitimcilerde yeni fikirler vererek, SAS'ni sınıf yönetiminin birleştirme fikrini gündeme getirmektedir.

Elektronik devrimle gelişen iletişim teknolojileri, gündelik hayatta gözle görülür bir toplumsal değişim yaratmaktadır (Uybadın ve Mumcu 2013). Böylece insan davranışları, insan ilişkileri ve gündelik yaşam yeni boyutlar kazanmaktadır. Bunun yanı sıra eğitimde yeni yapılanmaları gündeme getirmektedir. Bu yapılanmalar: eğitimi bilimselleştirme, çağdaş bir eğitim teknolojisi yapısı oluşturma, eğitim teknolojisini gündemde tutma ve yeterli duruma getirme olarak sıralanabilir (Alkan 2002).

Eğitim bilimlerinde teknolojik gelişmelerin etkisi eğitimin planlanması, yönetilmesi, uygulanması ya da diğer alanlarında bu teknolojiden nasıl yararlanılabileceği araştırılması gerekliliklerini doğurmaktadır. Bilişim teknolojilerinde ki gelişmeler 80'li yılların sonunda gelişim göstermekle birlikte toplumların alışkanlıklarının ve gündelik hayatlarının değişmesine sebep olmuştur. Bu etki eğitim alanlarını da kapsadığı için, eğitimle uğraşan her kademedeki eğitimcilerin bu değişiklikleri takip etmesi bir zorunluluk olarak değerlendirilebilir (Eryılmaz ve Akbaba 2013). 1980'li yıllarda bilişsel psikolojilere ilginin artmasıyla, bilgisayar, eğitim teknolojilerinin yeni akımı olmuştur. Ancak bilgisayara ilgi olmasına karşın, bu yıllarda öğretmenlerin bilgisayarların eğitime katkısına olan olumsuz tutumları yüzünden, eğitime etkisi asgari düzeyde kalmıştır (Karademirci 2010). Bilişim teknolojilerinin merkezinde bulunan

bilgisayarlar, Jonassen (2000)'e göre yükseköğretimde öğrencilerin ne öğrendiklerini ve neler bildiklerini yansıtan kavramsal zenginleştirme aracı olarak, en etkili bilgi inşası oluşturmayı ve anlamlı öğrenmeyi destekleyebilmektedir.

Son on yılda Türkiye'de, bilgisayar kullanımı ve internete erişim olanağı her geçen yıl (2005 yılı hariç) artış göstermektedir (TUİK 2014). Bu bağlamda, Milli Eğitim Bakanlığının stratejik planı ve onuncu kalkınma planında yer alan amaçlar doğrultusunda Ulaştırma Bakanlığı tarafından da desteklenen; Eğitimde Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi, Türkiye'nin eğitimde bilişim teknolojilerinin kullanılmasına bir örnek teşkil etmektedir (İnt.Kyn.1).

Arslan (2008)'a göre internet; kimsenin tek başına sahip olamadığı, ama herkese ait olan, çok büyük verilerin çok kısa sürede hızlı bir biçimde iletilmesine olanak veren birleştirici bir unsurdur. Zaman ve yerden bağımsız olan internet ortamı eğitimcilere yeni olanaklar sunmaktadır. Önceleri çoğu öğrenci interneti ilk olarak e-posta için kullanmıştır. Çünkü e-posta ucuz, hızlı, yazılabilir, okunabilir ve üstelik okunan postalar; saklanabilir, silinebilir ve yazdırılabilir özelliğe sahiptir. Bazı öğrenciler Telnet, Ftp ve Gopher'ın işlemlerini öğrenerek, siyah beyaz ve yazı temelli Usenet'in ve mail listelerinin bazı avantajlarını öğrenmişlerdir. Ancak internet sunucuları ağı (www), erken internet servislerinden ayrı olarak; renkli olması, her çeşit grafikleri, yüksek devinimli videoları, yüksek kaliteli sesleri barındıran zengin içeriğiyle farklıdır (Crossman 1997).

Karasar (2004), internetin eğitimde kullanılmasının etkilerini; alışıla gelmiş öğrenci ve öğretmen kalıplarını altüst etmesiyle, öğretmen rollerini değiştirmesi olarak açıklamaktadır. Bu değişim; balık vermek yerine balık tutmayı öğretme örneğine benzetilebilir. Böylece öğrenciler bilgiyi hazır şekilde elde etmek yerine, bilgiyi arama zorunda kaldığı gibi, bilgiyi hayatında kullanmak gerekliliğiyle de her zamankinden daha fazla meşgul olmak durumunda kalmışlar, bunun sonucunda da elde ettikleri bilgiden daha elverişli olarak yararlanmaları sağlanmıştır.

Sosyal ağların, kullanım alanlarından biri de Uzaktan Eğitimdir. Yüz yıldan daha fazla

bir geçmişi olan Uzaktan Eğitim (UE), anlaşılacağı üzere yeni bir eğitim yaklaşımı ya da aracı değildir. Zaman boyutunda incelendiğinde farklı teknolojilerin kullanılarak UE faaliyetleri sürdürülmeye çalışılmıştır. Örneğin ilk başlarda; gazeteler, mektuplar gibi zamanın yüksek şimdinin basit teknolojileriyle sürdürülen UE, yaklaşık son yirmi yıldır web destekli teknolojilerle birlikte yüz yılı aşkın süredir gündemini korumaktadır (Atıcı ve Gürol 2001). Alkan vd. (2003)'ne göre UE; öğrenen ve öğretmenin senkron eğitim teknolojileri kullanıldığı durumda mekan açısından, asenkron eğitim teknolojilerinin kullanıldığı durumlarda ise zaman ve mekan olarak farklı yerlerde bulunduğu, geniş öğrenci kitlesine ulaşma, sınıflara devam edemeyen öğrencilerin ihtiyacını karşılama, dışarıdan konuşmacılar dahil etme, farklı sosyal, kültürel ve ekonomik geçmişlere sahip olan öğrencileri birleştirme gibi avantajları sağlayan bir öğretim şeklidir.

Atıcı ve Gürol (2001)'a göre; internetin hayatımıza girmesiyle, UE'in paradigması değişmiş, bu paradigma değişimiyle yeni anlayışlar ve yeni araçlar tasarlanmıştır. İnternetin kullanım sıklığının artması ve verinin taşınma hızının yükselmesi, web destekli çalışan yazılımları daha pratik ve kullanışlı hale getirmiştir. İnternet hızındaki bu artış sayesinde, öncelerden kullanılan sadece yazı içeriklerinin yerini video, ses ve görsel grafikler gibi daha zengin içerikler almıştır. Bu yazılımlar vasıtasıyla bu zengin içerikler pratik ve zaman almadan öğrencilerin kullanımına sunulmaktadır. Bu yazılımlara; Öğrenme Yönetim Sistemleri (ÖYS) adı verilmektedir. Web tabanlı çalışan ÖYS'nin işlevleri ise, öncelikli olarak öğrenci, öğretmen ve kurs veya derslerin kaydı, gerçekleştirilen eğitim süresince yapılan faaliyetlerin kayıtlarının tutularak istatistiksel verilerin elde edilmesi, derslerde veya kurslarda kullanılmak üzere materyallerin yüklenmesi olarak sıralanabilir. Gün geçtikçe yaygınlaşan bu yazılımlar farklı işletmeciler, akademisyenler ve diğer insanlar tarafından sunulmaktadır çeşitlendirilmektedir (Özalp ve Dügenci 2010). ÖYS yazılımları, İçerik Yönetim Sistemleri (İYS)'nin eğitim vermek için özelleştirilmiş halidir. Bu sistemler sadece web sayfa içeriklerini yayınlamanın ötesinde işlevlere sahip yazılımlardır. ÖYS, üye olan eğitimci ve öğrencilerin faaliyetlerinin ayrıntılı istatistiklerini tutmak, etkileşimli ders içerikleri ve sınavlar geliştirebilmek, bu içerikleri tekrar kullanılmak üzere eğitim paketleri haline getirilebilmek gibi özelliklere sahiptir. Joomla, WordPress, PHP-Nuke, MyBB ve Drupal en çok tercih edilen İYS yazılımlarına örnek gösterilebilirken, MOODLE, İlias,

Dokeos, Atutor, Claroline, Sakai, Akademik LMS, Blackboard, Adobe Connect ve Enocta en çok tercih edilen ÖYS yazılımlarına örnek gösterilebilir (Arslan 2013).

Alan yazında web 2.0 terimiyle ilk olarak, DiNucci (1999)'nin "Fragmented Future" isimli makalesinde karşılaşılmıştır. Ancak bu terimin kullanılmasından beş yıl sonrasında düzenlenen bir web konferansında Tim O'Reilly tarafından kullanılmasıyla yaygınlık kazanmıştır (Prandini and Ramilli 2012). İnternet teknolojisinin yeni aktörü olan ve yeni kuşak hizmetleri barındıran web 2.0 teknolojileri, kullanıcılarına sahip olduğu özellikler sayesinde çevrim içi diyalogların artması ve işbirlikçi uygulamalar ile zengin içerik paylaşımları ile etkileşimler daha yüksek kapasitelere ulaşarak iletişim kalitesinde aynı oranda artırmıştır. Web 2.0 teknolojilerinde; web blokları, sosyal paylaşım siteleri, mikro bloglar, resim paylaşım siteleri, video paylaşım siteleri, ses paylaşım siteleri, çevrim içi ansiklopediler ve çevrim içi sözlükler en göze çarpan örneklerdir (Genç 2010). Bu yeni aktörün yani web 2.0'ın yaygınlaşmasının bazı önemli sebepleri vardır. Bu sebepler arasında en dikkat çekici olanlar; öncelikli olarak, herhangi bir yazılım bilgisi gerektirmeden elverişli olarak faydalanabilmesi yani kullanım kolaylığı, yazılımlar ile kullanıcılarının etkileşimlerinin veya başka bir deyişle iletişimlerinin hat safhada olması, bunun yanı sıra bu yazılımları kullanan diğer kişilerle izin vermeleri ölçüsünde yüksek düzeyde iletişim kurulabilmesi, bilgiye erişimin ve bilgi üretimin işbirlikçi çalışma sayesinde daha kolay bir hale gelmesidir. Web 2.0 teknolojilerinin barındırdığı bu özellikler bu teknolojinin eğitim faaliyetlerinde kullanılması fikirlerini vermiştir (Deperlioğlu ve Köse 2010).

Atıcı ve Yıldırım(2010)'a göre web 2.0 araçları, e-öğrenme diye adlandırılan bilgisayar teknolojileri ve internet kullanılarak yapılan eğitim faaliyetlerinde sosyal öğrenme gibi klasik eğitim yaklaşımlarını ve işbirlikçi öğrenme gibi yeni eğitim yaklaşımlarını destekler niteliğe sahiptir. Bu yeni teknoloji sayesinde, ücretsiz ve kolay kullanım özelliklerine sahip sosyal paylaşım sitelerinin bilgi paylaşımı, ortaklaşa ve işbirlikçi çalışma sayesinde bilgi oluşturma gibi faydaları sayesinde hatta ve hatta bu paylaşım sitelerinin iletişim düzeyini artırıp işbirliği yapma felsefesine dayanması ile okul ile reel dünya arasında etkileşim daha yüksek düzeylere çıkmaktadır. Karrer (2006) e-öğrenmeyi gelişimlerine göre isimlendirerek Çizelge 1.1'de özelliklerinden

bahsetmiştir.

Çizelge 1.1 E öğrenmenin evrimi çerçevesinde versiyonları ve özellikleri

	Versiyon 1.0	Versiyon 1.3	Versiyon 2.0
Omurga	Ders Yazılımı ÖYS Yazarlık araçları	Melez Referans ÖYS Hızlı yazarlık araçları	Wikiler Sosyal Ağlar ve İmleme Eklentiler İçerik Birleştirme Servisleri (mash-ups)
Sahiplik	Tek Yönlü Yukarıdan Aşağıya	İşbirlikçi Yukarıdan Aşağıya	Akranla öğrenme, öğrenci odaklı Aşağıdan Yukarıya
Geliştirme Zamanı	Uzun	Hızlı	Yok
İçerik Boyutu	60 dakika	15 dakika	1 dakika
Erişim Zamanı	Çalışma öncesi	Çalışma esnasında	Çalışma sırasında
Teslim	Zamanında	Bir çok zaman aralığında	İhtiyaç duyulduğunda
İçerik Erişimi	ÖYS	E-posta	Arama ve RSS
Yönlendirici	Öğretim tasarımcısı	Öğrenci	Çalışan
İçerik Yaratıcısı	Öğretim tasarımcısı	Kobi	Kullanıcı

Çizelge 1.1’de görüldüğü gibi, yeni geliştirilen e-öğrenme sistemlerinde SAS’nin rolü büyüktür. SAS’ nin en yaygın kullanımında olanı ise, Facebook olarak gözükmektedir. Bu durum eğitmenlere Facebook’un eğitimde kullanılması fikrini vermiştir. Ancak Facebook’un dikkat dağıtıcı zengin içeriği yeni SAS yazılımlarının hazırlanmasını gündeme getirmektedir.

Kuzu (2014)’nun yaptığı araştırmada, öğrencilerin büyük bir bölümünün en az yarım saat ile bir buçuk saat arasında SAS’nde çevrim içi kaldıkları sonucuna ulaşmıştır. Yapılan alan yazın taramasında SAS ve eğitim bağlamında yapılan birçok araştırma yükseköğretim düzeyinde gerçekleştirilmiş olup, lise düzeyinde gereği kadar araştırma gerçekleştirilmediği görülmüştür (Bosch 2009, Madge *et al.* 2009, Mazman 2009, Kuzu 2014, Gonzalez 2015, Raman and Lateh 2015). Farklı okul düzeylerinde; finansman, eğitim ve binalar gibi değişkenler, öğretmenlerin sınıflarında bu teknolojilere

adaptasyonunu ve kullanımını etkilemektedir (Buabeng-Andoh 2012).

Sınıf Yönetimi bahsettiğimiz bütün bu gelişmeler neticesinde farklı boyutlarda ele alınmaya başlanmıştır. Bütün eğitim yönetimi yaklaşımlarının odağında olan sınıf yönetimi, teknolojinin gelişmesinden nasibini almış ve yeni araçlar ile desteklenmeye başlanmıştır. Bütün bu araçların içerisinde yerini alan ve son zamanlarda gittikçe yaygınlaşan sosyal ağlar, sınıf yönetiminde; paylaşım, iletişim, işbirlikçi öğrenme gibi kavramları ve etkin öğrenmeyi destekleme potansiyeline sahiptir.

1.1 Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, daha önceden tasarlanan ve geliştirilen bir eğitsel sosyal ağ sitesinin, bir grup meslek lisesi öğrencisi tarafından kullanılarak, sınıf yönetiminde eğitsel sosyal ağ sitesinin etkisinin belirlenmesidir. Bir diğer amacı ise, geliştirilen eğitsel sosyal ağ sitesinin kullanım memnuniyetidir.

Araştırma süresince şu sorulara cevaplar aranmaktadır:

- Meslek Liselerinde, sınıf yönetiminde kullanılmak üzere geliştirilen bir eğitsel sosyal ağın sınıf yönetiminin iletişim bileşeninde kullanılabilirliği ne düzeydedir?
- Meslek Liselerinde sınıf yönetiminde kullanılmak üzere geliştirilen bir eğitsel sosyal ağın işbirliği açısından kullanılabilirliği ne düzeydedir?
- Meslek Liselerinde sınıf yönetiminde kullanılmak üzere geliştirilen bir eğitsel sosyal ağın materyal paylaşımı konusunda kullanılabilirliği ne düzeydedir?
- Kullanılan eğitsel sosyal ağ sitesinin, öğrenciler tarafından, tasarım ve kullanım kolaylığı açısından yeterli bulunmuş mudur?

1.2 Çalışmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu çalışma, beş ana bölümden oluşmaktadır. Giriş başlığı altında, çalışma ile ilgili genel bilgiler yer almaktadır. Literatür başlığı altında, çalışmanın kuramsal çerçevesine yer verilmiştir. Materyal ve Metot kısmında, çalışmada kullanılan eğitsel sosyal ağ sitesinin tanıtımı ve uygulama süreci hakkında bilgiler bulunmaktadır. Bulgular başlığı altında,

eğitsel sosyal ağ sitesinin uygulanması sonunda, elde edilen verilerin analizleri ve sonuçları yer almaktadır. Sonuç ve Öneriler başlığında ise, elde edilen bulgular ve sonraki çalışmalar için önerilere yer verilmiştir.

Araştırma 2014-2015 eğitim-öğretim yılında, Burdur ili Emekevler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 10. Sınıf öğrencilerinden oluşan 48 öğrenci, Biyoloji dersi ve 6 hafta süre ile sınırlıdır. Ayrıca uygulama okulundaki öğrencilerin tamamının kız öğrenci olması da bir sınırlılık sayılabilir.

2. LİTERATÜR BİLGİLERİ

2.1 Sınıf Yönetimi

Yapılan literatür taramasında, farklı sınıf yönetimi tanımlamalarına ulaşılmıştır. Sınıf yönetimi tanımlamalarından önce, sınıf ve yönetim kavramlarının ayrı ayrı incelenmesi yerinde olacaktır.

Aydın (2013)'a göre sınıf, önceden belirlenmiş belirli bir amaç ve program çerçevesinde öğretmenlerin sorumluluğu altında, eğitim öğretim etkinliklerinin gerçekleştirildiği öğretmen ve öğrencilerin katıldığı, bir yaşama alanıdır. Bir başka tanımlamada sınıfın farklı yönleri vurgulanmıştır. Sınıf, merkezinde öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin referans alındığı, benzer özellikler taşıyan grupların eğitim amacıyla bir araya geldiği, bir okuldaki dört duvar arası ile sınırlı olmayan, her tür mekân ve her tür öğrenme ortamı anlamına gelir (Başar 2008). Celep (2004), en sade tanım olarak, sınıfları; “eğitim öğretim etkinliğinin üretim yeri” diye tarif eder. Sınıf: öğretmenin çalışma yaşamının, öğrencinin öğrenim hayatının geçtiği, toplumsal yaşamın en karmaşık ve durumunun en az anlaşıldığı yerdir (Kılbaş 2006).

Besler (2013), çeşitli yönetim tanımlarını sentezlemiş ve genel bir tanım getirerek yönetimi, birden fazla insanın bir araya gelerek, daha önceden belirlenmiş hedefler ve amaçlar doğrultusunda, elde bulunan imkanlar çerçevesinde; planlama, programlama, yönlendirme, denetleme ve değerlendirme süreci olarak tanımlar. Yönetimin çeşitleri etki alanına göre isim almaktadır. Örneğin kamu yönetimi, sağlık yönetimi şeklindedir. Eğitimle ilgili kaynakların kullanımına da; eğitim yönetimi denir (Başar 2008). Şimşek (2013), eğitim yönetiminin, disiplinler arası bir çalışma alanı olduğundan, eğitimin kamuya yönelik olması sebebiyle eğitim yönetiminin kamu yönetiminin içerisinde değerlendirilebileceğinden ve ayrıca eğitim biliminin bir alt dalı olduğundan bahsetmiştir.

Emmer ve Evertson (2013), sınıf yönetimini; öğretmenlerin, öğrencilerin sınıf ortamındaki davranışlarını yöneterek öğrenci sorumluluğunu artırmak, onları iş birliğine yönlendirerek öğrenme ve öğretimin gerçekleşebilmesi için bir dizi davranış ve

stratejiler bütünüdür diye tanımlar.

Çelik (2005), genel bir bakış açısıyla sınıf yönetimini; öncelikle sınıf kurallarının belirlenerek uygun bir sınıf düzenin sağlanması, zamanın yönetilmesi ve öğrenci davranışlarının denetim altında tutularak olumlu bir öğrenme ikliminin oluşturulma süreci olarak tanımlamaktadır. Benzer bir tanımda, Aydın (2013), sınıf yönetiminde hedefe varan ve randımanlı bir eğitim ortamı oluşturmak için sınıf yönetiminin bir boyutunun da kurallar konulması derken, öğretmenin kural koyucu rolünden bahseder. Kuralların açık ve amaca hizmet eden niteliklerde olması gerektiğinden söz eder. Ayrıca öğrencilerin kuralların konmasında dışlanmaması, sürece aktif katılması gerektiğinden bahseder.

Öğrenci merkezli bir bakış açısıyla; öğrencinin yaşı, olgunluğu, geçmiş disiplini alışkanlığı, öğrenciye ilişkin kayıtlar, öz geçmişi, ilgileri ve diğer etmenler göz önünde bulundurularak, öğretimin amaçlarına ulaştırılmasında öğretim çevresinin yaratılması ve işletilmesi amacıyla yönetim düzeni oluşturularak gerçekleştirilen bütün faaliyetler sınıf yönetimi olarak tanımlanır (Kılbaş 2006).

Sınıf yönetimi, okul yönetiminden ve okul kültürü ile ikliminden doğrudan etkilenir. Toplumsal kültürde sınıf yönetimini etkiler, katı kuralların olduğu bir toplumda demokratik bir sınıf yönetimi modeli uygulamak oldukça zor olacaktır. Eğitim politikası kuşkusuz sınıf yönetimini etkileyecektir. Çünkü merkeziyetçi bir yapı ile ademi merkeziyetçi bir yapıda sınıf yönetimi biçimleri farklı olacaktır. İşte bunun gibi sebeplerden dolayı sınıf yönetimi toplumsal yaşamdaki diğer yönetsel etkinliklerden oldukça farklıdır (Çelik 2005). Bu farklılığın sebepleri, sınıfı karmaşık hale getiren; sınıfın çok boyutluluğu, etkinliklerin aynı anda gerçekleşmesi, etkinliklerin hızlı gelişimi, kestirim yapılamayıp, özel olmayıp ve tarihsel oluş olarak sıralanabilir (Kılbaş 2006).

2.1.1 Sınıf Yönetimi Modelleri

Sınıf yönetimini değişik açılardan ele alarak, sınıf düzenini sağlamaya ve sınıfı etkili bir şekilde yönetmeye yönelik değişik teoriler geliştirilmiştir. Ortamın özelliğine göre, yaklaşımların etkililiği değişmekte olup; eğitim politikası, yönetim biçimi, kültürel yapı, ekonomik yapı gibi birçok faktör dikkate alınarak en uygun yaklaşım seçilmeli, her ortamda geçerli olabilecek bir sınıf yönetimi yaklaşımı olmadığı gerçeği de unutulmamalıdır (Çelik 2005).

Sınıf yönetimi, kendine has özellikleri olması sebebiyle durumsal nitelik gösteren bir yönetim etkinliğidir. Bu yüzden öğretmenler etkinliklerini yürütürken farklı yaklaşımlar ve modeller kullanmak zorundadır. En etkili ve en iyi sınıf yönetimi yaklaşımının bulunmaması farklı sınıf yönetimi modelleri kullanmayı zorunlu kılar. Sınıf yönetiminde; tepkisel, önlemsel, gelişimsel ve bütünsel modeller kullanılmaktadır (Erçetin ve Özdemir 2004).

- Tepkisel Model: Klasik model olarak da nitelendirilen bu modelde; istenmeyen bir düzenlemeye veya bir davranışa tepki gösterilerek istenmeyen durum ve davranışın değiştirilmesidir. İstenmeyen davranışın değiştirilmesi ödül ceza yoluyla gerçekleştirilir. Etkisi gruptan ziyade bireyseldir. En zayıf yönü her tepkinin bir karşı tepki doğurması ve davranışta istenen değişimin emin olunmamasıdır.
- Önlemsel Model: Gelecekte meydana gelmesi muhtemel bir davranışın kestirim yapılarak meydana gelmeden önce önlemeye yönelik uygulanan tedbirler almaya dayanır. Etkinlikler gruba yöneliktir. İstenilen davranışların oluşmasını kolaylaştıran, istenmeyen davranışları da engelleyen program ve kurallar bütünüdür.
- Gelişimsel Model: Öğrenciler fiziksel, psikolojik, sosyal gelişim düzeylerine uygun uygulamaların yapılmasını esas alır.

- Bütünsel Model: Üç modelin sentezi olarak düşünülebilir. Öğrenci özelliklerini dikkate alarak gruba ve bireye yönelme ve istenen davranışa ulaşabilmek için istenmeyen davranışların nedenlerini ortadan kaldırma eylemlerini içerir.

2.1.2 Sınıf Yönetiminde Etkili Öğretmen Davranışları

Emmer ve Everston (2013), etkili yönetilen sınıfı; karmaşanın ve aksaklığın en az, öğrenme fırsatlarının ise en üst düzeyde olduğu sınıf olarak tarif eder. Sınıfın özelliklerinden bir tanesi de değişken süreçleri barındırmasıdır. Sınıf yönetiminde başarılı olunabilmesi için bu değişken süreçlerin iyi yönetilmesi gerekmektedir. Bu yönetim faaliyetlerinin baş sorumlusu öğretmendir. Böylece ister sınıf içinde isterse sınıf dışında olsun öğretmen davranışları sınıf yönetimini önemli bir parçasıdır (Terzi 2002).

Sınıfın yöneticisi öğretmendir (Celep 2004). Öğrenci-öğretmen ilişkisi birebir ilişki türüdür ve özne-nesne konumu değil özne-özne beraberliğinde insancıl bir yaklaşım biçiminde olmalıdır. Öğrencilerin gizil güçlerinin ortaya çıkması öğretmenin fark edebilme yeteneğine bağlıdır. Öğretmen eğitim ortamının düzenlenmesinden uygulayacağı programlara kadar öğrencilerin beklenti ve görüşlerine uygun davranışlar sergilemelidir (Aydın 2007).

Sınıf yönetiminin lideri olan öğretmen; sınıf içinde önceden belirlenmiş amaçlar doğrultusunda sürecin işlemlerinden sorumludur. Sınıf içi yaşamın daha sevimli, üretken ve yararlı olması öğretmenin sınıf yönetimi ilke ve yöntemlerini bilmesine bağlıdır (Aydın 2013).

Aydın (2013), sınıf yönetiminde ayrıca başarıyı, öğretmenin insan ilişkilerinde duyarlı ve bilgili olmasına bağlar. Öğretmenin sınıf yönetiminde yapması gereken ilk şeyin, sınıfı fiziksel ve psikolojik olarak hazırlaması olduğudur. Bu hazırlık, belirlenen hedeflere daha kolay ve etkili bir biçimde ulaşılması için, eğitim ortamının fiziksel olarak düzenlenmesi, işlevsel ve durumsal yani ani değişimleri hesap eden bir plan ve bu plan ekseninde öğretmen öğrenci etkileşimidir (Başar 1999).

Çelikten ve Şanal (2005), etkili bir öğretmenin çevresini yani içinde yaşadığı toplumu, çevre ve dünyayı tanıması; insan psikolojisinden anlaması, farklılıkları zenginlik olarak görmesi gerektiğinden bahsederken etken öğretmende bulunması gereken kişisel özellikleri şu şekilde sıralar:

- Duygusal bağlamda dirayetli ve metanetlidir.
- Dış görünümüne önem verir.
- Kişisel gelişimine önem verir.
- Nesnel davranarak öznel problemlerini sınıfa yansıtmaz.
- Sınıfı motive etme yeteneğine sahiptir.
- Kendisi ve hitap ettiği kişiler için başarıyı bir misyon olarak görür.
- Hareketleriyle olumlu bir modeldir.
- Sınıfta sempattir.
- Hareketlerinde tutarlı ve güvenilirdir.
- Sınıfta otoriteyi sağlamada başarılıdır.
- Verdiği görevleri kontrol eder.
- Öğrenciler arasında objektif davranır.

İyi bir sınıf yönetimi; öğretmenin grup dinamiklerini bildiği, liderlik rolünün ön plana çıktığı ve eğiticilik özelliği kadar yönetim vasıflarını da geliştirdiği takdirde mümkün olacaktır. Ayrıca öğrencilerin gelişimsel özelliklerinin göz önünde bulundurularak bireysel çalışma zamanlarının iyi şekilde planlamasını gerektirir (Çalık 2010). Başar (1999), öğretmenin sınıfta bazen lider, bazen üye, ciddi ve kararlı olurken çocuğun gelişimine ve duruma göre esnek olunması gerektiğinden bahseder.

2.1.3 Sınıf Yönetimi Bileşenleri

2.1.3.1 Sınıf Yönetiminin Fiziksel Bileşeni

Çelik (2005)'e göre, sınıfın fiziki yönetimi çoğu zaman ihmal edilen bir durumdur. Sınıfta fiziksel değişkenlerin düzenlenmesi, öğretmen sorumluluğunda olmakla beraber etkili bir sınıf yönetimi sağlanmasında, eğitim ortamının fiziksel özellikleri önemli bir unsurdur. Bu unsurlar imkânlar dâhilinde motive eden, öğrenmeyi sağlayan ve ilgi çeken bir şekilde yapılandırılması gerekir (Aydın 2007). Öğretmenin, sınıfın ısı ve

ışığı doğrudan kontrol etmesi mümkün değildir. Hava karardığında lambayı yakabilir ancak güneş ışığından yararlanmaya etki edemez. Lakin sınıf yerleşim düzenini değiştirebilir, sınıfın havalandırılmasına ve sınıf eşyalarının yerleştirilmesine müdahale edebilir (Çelik 2005).

Sınıfın fiziksel yönetimi (düzenlemeleri) olumlu yönde destekleyeceği gibi olumsuz olarak da etkilemektedir. İyi bir sınıf düzeni, öğrenilenlerin öğrendiklerinin hatırlanmasını sağlarken aynı zamanda öğrencileri öğrenmeye güdülemektedir. Sınıfın fiziksel ortamı zemin, duvar alanı, pencere önü boşlukları, raf alanı, dolaplar ve ambiyanstan oluşur.

- Zemin: Öğrencilerin oturma düzeni ile beraber çalışma ve etkinlik alanlarının bireysel ya da grup çalışmalarını içeren çeşitli etkinliklerin göz önünde bulundurulması sınıfın düzenlenmesidir. Sınıfta farklı özelliklerde öğrenciler bulunmaktadır. Öğretmen sınıfta oturma düzenini ayarlarken bu farklılıkları göz önünde bulundurmak zorundadır. Bazen sınıftaki bir öğrencinin yerinin değiştirilmesiyle sınıf havasının değişmesi bu durumun önemini ortaya koyar (Demir 2010). Öğrencilerin gelişim özelliklerinin, okul kademelerindeki amaçların farklı olması sınıf ortamında farklı düzenlemeleri gerektirmektedir. İlkokul öğrencilerinin diğer üst kademe öğrencilerinden beklentileri oldukça farklıdır. Bu yaşlardaki çocuklar daha zengin etkinlik alanlarına gereksinim duyarlar (Çelik 2005). Arkadaş gruplarının istenmeyen davranışlara sebep olacağı göz önünde bulundurulması, birlikte oturtulmamaları ve özel gereksinimi olan öğrencilerin daha iyi görebilmesi öğretmenin onları daha rahat kontrol altına alabilmesi için ön sıralara oturtulması isabetli olacaktır (Demir 2010). Öğrenci merkezli ve öğretmen merkezli eğitim anlayışına göre oturma düzenleri değişmektedir. Öğretmen merkezli oturma düzeninde öğrenciler birbirlerinin enselerini görürken, öğretmen-öğrenci ekseninde bir iletişim söz konusudur. Öğrenci merkezli oturma düzeninde bireysel ve grup esasına göre yerleşim söz konusuyken, öğretmen grupları ayırırken öğrencilerin özelliklerine dikkat etmelidir. Sürekli aynı gruplamalar başlangıçta iyi olsa da ilerleyen süreçte rekabet ve çatışmaya dönüşebileceği için alternatif gruplar oluşturulmalıdır

(Aydın 2007).

- Duvar Alanı: Öğretim araçlarından önemini koruyan tahta; üzerinde renkli tebeşirler ya da kalemlerle yazılan yazılar, şekiller, resimler ve diyagramlar öğrenmeyi somutlaştırmaktadır. Günümüz modern sınıflarında yer alan akıllı tahtalar önemli bir yere sahiptir. Tahta dışında sınıf duvarları, öğrencilerin izinlerinin alınarak fark yaratan çalışmalarını sergileyip öğrencinin kendini iyi hissetmesine yarayan mükemmel bir araçtır. Öğrenci çalışmalarının yanı sıra sanatsal resimler, haritalar, tablolar ve diğer materyaller de sergilenebilir. Ayrıca sanatsal resimler öğrencileri ilgilerini bu alana çekebilir (Demir 2010). İlkokul öğrencilerinin istek ve beklentileri çerçevesinde, somut işlem dönemlerinde oldukları için görsel boyutu ön plana çıkarma maksadıyla, sınıf duvarları daha renkli ve daha doludur. Bu görsel zenginlik örgün öğretimin üst kademelerde yoktur (Çelik 2005).
- Pencere Önü Boşlukları: Pencere önü boşlukları genelde kullanılmamakla birlikte ısı ve ışığın şiddetli gelmediği durumlarda, doğal ışık kaynağı olduğu da göz önünde bulundurularak canlı bitkileri içeren etkinlikler için kullanılması uygun olan yerlerdir. Aynı zamanda akvaryum, küreler, bilimsel modeller ve diğer materyaller için de uygun olan yerlerdir.
- Raf Alanı: Sınıflarda raf alanlarında genelde kitaplar görülmektedir. İlköğretimde genellikle ansiklopediler, sözlük, atlas, yıllık gibi başvuru kitapları kullanılır. Kitaplar özellikle ilk okuma-yazma ve Türkçe derslerinde programın önemli bir kısmını oluşturur. Sınıf kitaplığı oluşturmak ve öğrencilerin yazdığı kitapları burada buldurmak faydalı olacaktır. Kitapların dışında öğrencileri güdülemek ve deneyimlerini artırmak için CD'ler bulmacalar, kuklalar oyuncaklar, deniz kabukları ve çam kozalakları gibi materyaller kullanılabilir.
- Dolaplar: Öğrenci dolaplarında kâğıt, kalem, görsel işitsel malzemeler, boya, pastel boya gibi malzemeler saklanabilir. Dolapların yüksekliklerinin çocukların boylarına uygun olması gerekir. Sınıf içinde dolap kullanma yönergesi gereksiz vakit kaybetmelerin önüne geçecektir. Günümüzde sınıfa ait bilgisayarlar ve

yansı cihazları her geçen gün artmakta ve bu cihazların saklanma yerleri sınıf dolaplarıdır. Sınıf dolaplarında ayrıca öğrencilere etkinlik çerçevesinde kullanılmak üzere onların kullanabileceği nitelikte zararsız temizlik malzemeleri de konulabilir. Basit ilk yardım malzemeleri de yine sınıf dolaplarına konulabilir. Öğrenci dolaplarının etkin kullanımı, zaman kazandırarak öğrencilerin okula geç gelmesini önlemektedir.

- Ambiyans: Ambiyans heyecan, estetik, rahatlık, güvenlik ve keyif duygularının bütününe içeren sınıfın manevi varlığını kapsayan etkilerin ve izlenimlerin tümünü içerir. Sınıf içindeki objeler, sınıf hayvanları, çiçekler nesnelere ambiyansın oluşmasını sağlarken, ambiyans öğrencilerin güdülenmesi, rahat hissetmesini, eğlenmesini ve tatmin olmasına yardım edecektir.

Öğretmenler, fiziksel ortamı oluşturan altı yönü de hitap ettikleri sınıflara ve anlattıkları derslerin özelliklerine göre düşünmelidir. Örneğin bir sınıf için sadelik daha etkin öğrenmeyi sağlarken diğeri için durum tam tersi olabilir (Demir 2010).

Aydın (2007), sınıf yönetiminin etkili olabilmesi için, eğitim ortamının fiziksel değişkenlerine dikkat çekmiş, öğrenci sayısı, ısı, ışık, renk, temizlik, görünüm ve gürültü olarak sıralamıştır.

- Öğrenci sayısı: Öğrenci sayısı eğitim yöntemini belirlemede önemli bir faktördür. Çünkü öğrenci sayısına göre, kalabalık sınıflarda daha çok anlatım metodu kullanılırken, öğrenci sayısının az olduğu sınıflarda ise bireysel öğretim yöntemlerine daha çok yer verilebilir. Sınıflarda yapılan etkinliklerin ve öğretim düzeyinin farklı olduğu için ideal bir öğrenci sayısı genellemesinin yapılamaması ile birlikte 30'un üstünde öğrenci sayısı tercih edilmeyen bir durumdur (Aydın 2007). Kalabalık olmayan sınıflarda öğrenciler için ayrılan süre artar, yönetim kolaylaşır, öğrenciler daha iyi tanınabilir ve öğrencilerin tamamının yaparak öğrenme şansı artar. Bu gelişmeler ışığında öğretmenin motivasyonu ve doyumuna da artacaktır (Başar 2008).
- Isı, ışık, renk: Sınıfın öğrencilerin etkili bir eğitim öğretim faaliyetlerinde

bulunabilmeleri için, onların ne üşmesi nede terlemeleri tercih edilmez. Yaklaşık 18-20 derece ısının ideal olduğu söylenebilir. Aşırı sıcaklık ilgi dağılmasına, erken yorulmaya ve zihinsel gevşemeye yol açabilir (Başar 2008). Işık insan psikolojisine etkili olan bir etmendir. Işığın fazla ya da az olması istenilmeyen bir durumdur. Işığın az veya fazla olduğu ortamlarda gözlerin yorulması ve ilginin dağılması muhtemeldir (Aydın 2007). Öğrenciler giydikleri kıyafetler ile ısı değişimlerinde aktif rol oynayabilirler. Ortamın ısısına göre giyinmeleri olumsuz etkilenmelerini en aza indirecektir (Başar 2008). İnsanlar renklere çeşitli anlamlar yüklemektedirler. Bu durum tartışmalı bir konu gibi gözükse de öğretmenler ortamın özelliklerine göre öğrencilerinde görüşleri alınarak renk seçmeye özen göstermelidirler (Aydın 2007). Sınıfta, dokuzuncu sınıfa kadar, sıcak renklerden sarı, pembe, şeftali rengi, daha sonraki yıllar için mavi ve mavi-yeşil tonlar önerilmektedir (Başar 2008).

- **Temizlik:** Öğrencilerin bireyselleşme sürecinin en önemli aşamalarından biri olan temizlik alışkanlığı kazanan öğrenciler bedensel temizliklerine önem verdikleri kadar çevre temizliğine de önem vereceklerdir. Çağdaş bir sınıf ortamı sağlık normlarına uygun düzeyde temiz olmalıdır. Öğretmen kişisel temizliğine dikkat ederek öğrencilerine örnek teşkil etmelidir (Aydın 2007). Öğrenciler okula temiz gelmeli, yerler duvarlar eşyalar ve hava sürekli temiz tutulmalı, etkinliklerden sonra mutlaka kirlilik giderilmelidir. Sınıflarda öğrencilerin kolaylıkla ulaşabileceği yerlere ağız kapalı çöp kovaları konulmalı ve içi sürekli boşaltılmalıdır (Başar 2008).
- **Gürültü:** Huzurlu bir eğitim ortamının sağlanması, işitmeyi engelleyen, zihni yoran ve edimi düşüren gürültünün ortadan kaldırılmasıyla mümkündür. Genelde gürültü derse karşı ilgisizlik ve dikkat dağılmaları sonucu öğrencilerin arkadaşlarıyla konuşması gibi çeşitli ders dışı davranışlar neticesinde ortaya çıkar. Öğretmen öğrencilere dersle ilgili sorular yönelterek derse karşı dikkatlerini toplamalarını sağlamalıdır (Aydın 2007).

2.1.3.2 Sınıf Yönetiminin Zaman Bileşeni

Can (2010), zaman kavramını açıklarken, zamanın algılanış ve kullanılış biçiminin toplumlara ve kültürlere göre değişken olduğundan, geleneksel toplumlarda esnek bir kaynak olduğunu, gelişmiş toplumlarda ise planlanarak değerlendirilmesi gereken bir kaynak olarak algılandığından bahseder. Hatta gelişmiş toplumlarda zamanın mekanik bir süreç olarak algılandığından saatlere, dakikalara ve saniyelere bölünerek planlanmakta olduğuna dikkat çeker.

Zamanın etkili kullanımı, okul yöneticisinde olduğu kadar öğretmen içinde günümüzde önemli bir yönetim becerisi olarak kabul edilmektedir. Zaman bütün insanlara eşit dağıtılmış olmakla birlikte insanlar bu kaynağı etkili kullanamamaktadırlar. Bir öğretmenin işlerini ertelemesi söz konusuysa etkinliklerini planlamada sorun yaşayacaktır (Çelik 2005).

Zamanı etkili kullanan öğretmenlerin sınıflarında ki öğrenciler, öğrenimle öylesine meşgullerdir ki sınıf ortamını bozacak davranışlara zaman dahi bulamazlar. Ayrıca zamanın etkili kullanılması öğretmenleri, dağınıklıktan, zihinsel ve fiziksel yorgunluktan kurtardığı gibi, eve iş götürmeyerek evdeki yaşamını da kolaylaştırabilir (Özkılıç 2000).

Zaman yönetimi, zamanın artmasını ve genişletilmesini sağlayan, bir günün saatlerinin daha verimli kullanılması için yapılan tespit ve yönetim işlemlerinin; düzenli denetim, kişisel disiplin ve ustalık gerektiren süreçlerin tümüdür. Sınıfta zaman yönetimi ise; eğitim ve öğretim hizmetlerini, öğrencilerin dikkatleri dağılmadan ve ilgileri kesilmeden eğitim programları doğrultusunda sürdürmektir (Can 2010).

Öğretmenlerin sınıfta zaman yönetimi iki kısımdan oluşmaktadır. Bunlardan birincisi, eğitim öğretime hazırlık, ikincisi ise eğitim öğretim faaliyetlerine ayrılan zamandır. Öğretmenin bu iki kısımda da zamanı iyi yönetmesi beklenmektedir. Sınıfta zaman yönetimi stratejileri olarak; öğretimsel etkinlikleri planlama, hedef davranışların belirlenmesi, ders planlama, öğrencilerin dikkatinin derse çekilmesi, öğretim yönteminin seçimi ve öğretimsel etkinlikler arasında geçiş sağlama gibi faaliyetler

kullanılabilir (Çelik 2005).

Özkılıç (2000), sınıfta etkili zaman yönetiminde dikkat edilmesi gereken hususları şu şekilde sıralar: yoklama, devamsızlık ve geç kalmanın takibi, öğrencilerin sınıfta dolaşmalarını gerektiren nedenlerin ortadan kaldırılması, gerekli materyallerin sınıfa getirilmesi ve getirtilmesinin sağlanması, verilen ödevlerin bir yönerge doğrultusunda hazırlattırılması, sınıfta öğrencilerin sadece belli zamanlarda birbirleriyle konuşmalarına izin verilmesi, öğretmenden usulüne uygun yardım istemenin öğretilmesi, öğretmenin kullanacağı araç gereçleri önceden kontrol etmesi.

2.1.3.3 Sınıf Yönetiminin İletişim Bileşeni

Altıntaş (2000), iletişim tanımını dört temel öğeye bağlayarak yapmaktadır. Bunlar: birim, birbiri ile ilişkili olma, mesaj, alışveriş. Birim iki boyuttan oluşmaktadır, birincisi hedef birim diğeri kaynak birim. Kaynak birim mesajın oluştuğu, hedef birim ise gönderildiği birimdir. Bu hedef ve kaynak birimler insan, hayvan ya da makine olabilirler. Bir biri ile ilişkili olmadan kasıt, mesaj alışverişinin iki yönlü olmasının yanında mesajların bir birleri ile ilişkili olması gerekir. Mesaj ise kaynağın süzgeçten geçirerek sözle ya da sözsüz ifade edilmesidir. “ İletişim, iki birim arasında bir birine ilişkin mesaj alışverişidir.”

İletişim çok yönlü olduğu zaman iletişim özelliğini kazanır, aksi halde tek yönlü olduğu zaman iletim olarak kalır. İletimin iletişime dönüşmesi, anlaşılıp anlaşılmadığı ve karşı tarafın ne düşündüğünün anlaşılması gibi sebeplerden dolayı oldukça önemlidir. Karşı tarafın verdiği dönütler sayesinde istenen mesajın karşı tarafa ulaşıp ulaşmadığı anlaşılır (Başar 2008).

Başka bir tanımda iletişim, anlamı paylaşarak ortak hale getirme süreci olarak tanımlanmıştır. Sınıf yönetimin en önemli konularından biri iletişimdir. Etkin ve kalıcı bir öğrenmenin ön koşulu öğretmen-öğrenci iletişimine bağlanmaktadır (Aydın 2007). Sınıf içi iletişimde öğrenciler duygu ve düşüncelerini açıkça ortaya koyabilmelidirler. Konuşmanın yanında dinlemenin olmadığı yerde ne öğrenme, ne öğretme

gerçekleştirilemez. Etkin dinleme dinleyenin tam olarak anladığı ve kendi cümleleriyle anladığını ifade edebildiği bir durumdur. Sözsüz mesajlar sözel mesajları pekiştirebilir hatta davranışlar sözcüklerden daha yüksek sesli olabilirler. İyi öğretmenler bilginin ötesinde ses tonu ve beden dillerini kullanabilen öğretmenlerdir. Sınıfta etkin iletişim kurmada başka bir faktörde sen dili yerine ben dilini kullanmaktır. Sen dilinde öğrencinin benlik saygısı zedelenip iletişim bozulurken, ben dilinde öğretmen kendi hissettiği duyguları aktarmış olur böylece iletişim bozulmaz. (Altıntaş 2000).

2.1.3.4 Sınıf Yönetiminin Plan ve Program Bileşeni

Eğitim, belli amaçlar doğrultusunda çeşitli yöntem ve içeriklerin kullanılmasıyla belirlenen hedeflere ulaşma süreciyse, Aydın (2007)'a göre program, eğitim faaliyetlerini bu süreçte kullanılan araçların birleştirilmesidir. Program yapmanın aşamaları ise sırasıyla; belirleme, eleme, gruplama, yapma ve sonuçların analiz edilmesidir.

Plan ve Programların değerlendirme ölçütleri amaçlara ne kadar ulaştığıdır. İyi bir program oluşturmak için amaçların öncelikle incelenmesi gerekir. Amaçlar, Türk Milli eğitimin amaçları, okul düzeylerinin ve türlerinin amaçları ve derslerin amaçlarıdır (Başar 2008).

Planda, önceden tespit edilen hedeflere ulaşmak için hangi etkinliklerin belirleneceği, belirlenen bu etkinliklerin öğrencilere neden yaptırılacağı, hangi yöntemlerin ve hangi kaynakların kullanılacağı, elde edilen başarıların nasıl değerlendirileceği gibi hususlara yer verilmelidir. Eğitim öğretim planlı ve programlı bir çalışma olduğu için plan yaparak derslere hazırlıklı girmek yasal bir zorunluktur (Demir 2010).

Plânlı çalışmanın yararları; öğretmenlerin işbirlikçi çalışmasına, öğrencilere öğretilen konuların neden, nasıl ve ne zaman yapılacağı sorularına cevap vermeye, kullanılacak olan araçların etkin şekilde seçilmesine, zaman kayıplarının en aza indirilmesidir. Eğitim etkinliklerinin verimliliğini ve etkililiğini artırmada başarılı bir planın rolü büyüktür (Aydın 2007).

Çelik (2005), planların tahmine dayalı olduğuna dikkat çekerek; öğretmenin öğretimsel etkinlikleri bir yıllık öğretim dönemini dikkate alarak dönem içinde yapılacak etkinliklerin kestirilme süreci olarak tanımlar.

2.1.3.5 Sınıf Yönetiminin Davranışlar Bileşeni

“Davranış, belli bir uyarana karşı verilen duygusal, düşünsel ve devinimsel tepkilerden oluşan bir bütünlük olarak tanımlanabilir.” Ancak davranışı tanımlamak görüldüğünden daha zordur çünkü davranış aynı zamanda bireyin iç dünyasında oluşan dışarıdan görülemeyen duygusal, düşünsel ve psikolojik dinamiklerin bir sonucudur. Kişilik bireyin topluma uyumunu belirleyen süreklilik ve tutarlılık gösteren davranış örüntüleridir. Davranışın bileşenleri başta; kişilik özellikleri, çevrenin sosyal, fiziksel ve psikolojik koşullarıdır (Aydın 2007).

Başar (1999), davranışların oluşmasında öncelikle her hangi bir şeye ihtiyacın hissedilmesi gerektiğinden bahsederken; bu ihtiyaçların insanın içsel dünyasında yönelimler oluşturduğunu ve bu yönelimlerin insanı harekete geçirerek uygun zamanın ve anın kollanarak davranışın gerçekleştiğinden bahseder.

Davranış Yönetiminin Dinamikleri:

- Öğretmen Davranışları: Davranış yönetiminden öğretmen sorumlu olduğu için öncelikle kendi davranışlarına dikkat etmeli, tutarlı ve kararlı davranmalıdır. Öğretmenin davranışları anlaşılır, anlamlı ve öğretici olmalıdır. Öğretmen öğrencilerine başarılı bir model olmak için doğal ve içten davranmalıdır.
- Davranış Kazandırma: Öğrencilere kazandırılmak istenen davranışın sebepleri açık ve net bir şekilde ifade edilmelidir. Kazandırılmak istenen davranışın öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca kazandırılmak istenen davranışın giriş davranışlarının kazandırılması oldukça önemlidir.

- Öğretmen-Aile İlişkileri: Öğretmenin bir başka görevi de ailelerle eğitim amaçlarına dönük iletişim kurmaktır. Kurulan bu ilişkiler ile öğrenci hakkında bilgiler toplamak, çocukları hakkında onları zamanında ve doğru şekilde bilgilendirmek, öğrencilerin olumlu yönlerini öne çıkarmakla birlikte gelişim ve davranış sorunları hakkında görüşmeler yapmaktır. Bu ilişkide öğretmen fikir ayrılıklarının olabileceğini hesaba katarak esnek tutum geliştirmelidir. Aksi takdirde ön yargılı, buyurgan davranışlar sorunları çözmek bir yana yeni sorunlara sebep olabilir (Aydın 2007).
- Bir davranışın istenilen davranış mı yoksa istenmeyen bir davranış mı olduğuna, davranışı sergileyen kişinin etki alanında bulunan kişi veya kişilerin normlara göre şekillenen algılarına göre karar verilebilir. Ancak objektif bir karar kurallar sayesinde verilebilir. Çünkü toplum normları sürekli değişken olup, kişiden kişiye değişebilmektedir (Başar 1999). Öğrencilerin istenilen davranışları arkadaşları, öğretmenleri, okul yönetimi, aile ve çevre tarafından desteklenirse davranışların ortaya çıkma olasılığı artar. İstenilen davranışlara destek vermek için (Başar 2008):
  - İstenilen davranışı açıkça belirtmek.
  - İstenilen davranışı okulda ve ailede denetlenmek.
  - İstenilen davranışları öğrencilerin planlı ve kasıtlı bir şekilde görmesi sağlamak.
  - Öğrencileri, istenen davranışların sergilendiği ortamlarda bulundurmaktır.
  - Öğrencinin yaptığı düşünmesini sağlamak.
  - İstenilen davranışları çağrıştıran davranışlar sergilemek.
  - İstenilen davranışı gündemde tutmak, inandırmak, sağlamlaştırmak ve kolaylaştırmak gerekir.

İstenmeyen davranışların tanımlanması, bu tür davranışların değiştirilmesi açısından önemlidir (Aydın 2007). Eğitim faaliyetlerine engel olan davranışlar, istenmeyen davranış şeklinde ifade edilir. Sınıf düzlemindeki istenmeyen davranışlar, sınıf yönetimi bileşenlerini bozar. Ancak istenmeyen davranışın tanısı zaman, ortam ve sonuç gibi değişik faktörlerin göz önünde bulundurulması konulmalıdır (Başar 1999). Bu yüzden

istenmeyen davranışlar her durum ve koşul altında genel geçerliliği olmayan davranışlardır. Okul bahçesinde bağırarak konuşma uygun bir davranışken, sınıf ortamında istenmeyen bir davranıştır. Öğrencilerin yaş, cinsiyet ve psikolojik özellikleri de istenmeyen davranış tanısını değiştirecektir. Örneğin, ilkokul öğrencilerinin yaptığı bir davranış sorun olmazken, lise öğrencilerinin yaptığı istenmeyen davranış olabilir. Hiperaktif tanısı konulmuş bir öğrencinin hareketli olması anlaşılabilirken, normal bir öğrencinin aynı hareketleri yapması istenmeyen davranış olarak dikkat çeker. Bir diğer değişkende öğretmenin meslek anlayışıdır. Otoriter bir öğretmen için masum bir davranış sorun teşkil ederken, aşırı serbest bir tutum sergileyen öğretmen için ciddi anlamda sorun olarak görülebilen davranışlar sorun teşkil etmez. Bu iki uç, öğrencilerin sağlıklı davranış geliştirmelerinde engel olacağından öğretmenin hoş görülmesi ve demokratik davranış göstermesi yerinde olacaktır (Aydın 2007).

Başar (1999), istenmeyen davranışların farkına varabilmeyi; öğrencileri tanımak ve onların değişimlerini görebilmeye bağlarken, istenmeyen davranışlara; ders esnasında hayal kurmak, okula geç gelmek ve devamsızlık, temizlik ve görgü kurallarına uymamak, dersi dinlememe, başkalarını rahatsız etme, küfürlü konuşma, arkadaşların ve hatta öğretmene kaba davranma, sigara içme, arkadaşlarına ve eşyalara zarar vermeyi örnek olarak vermiştir.

İstenmeyen davranışların sınıflandırılması istenmeyen davranışların yönetiminde geliştirilecek olan stratejilerin belirlenmesinin ilk basamağıdır. Sınıflandırma işleminden sonra belirlenecek olan stratejiye geçmeden sorun çözme süreci raporlaştırılmaya başlanmalıdır. Bu raporlar sayesinde geçmişte yaşanan olayların tecrübelerinden yararlanılırken, gelecekte olası olaylara ışık tutulabilir. İstenmeyen davranışların nitelik ve niceliklerine göre düzeltmeye yönelik stratejiler:

- Görmezden Gelmek: Basit düzeydeki ve ortamın o anki durumuna göre ortaya çıkmış masum öğrenci kusurlarında kullanılabilir.
- Uyarma: İstenmeyen davranışın dersin akışını ne düzeyde bozduğuna bağlı olarak, beden dili veya sözel iletişim yoluyla öğrencinin öğretmen tarafından

uyarılmasıdır. Öğretmenin el ile sus işareti yapması örnek olarak gösterilebilir.

- Dikkat Çekmek: Uyarıların yetersiz kalmasından sonra cezanın habercisi niteliğinde kişi ya da gruba yönelik geliştirilen stratejidir. Öğretmenin sınıf kurallarını hatırlatması örnek olarak verilebilir.
- Okul Yönetimi ve Rehberlik Servisi ile İlişki Kurmak: Öğretmenin kendi başına çözüm üretmediği genelde sınıf dışına taşan ağır düzeydeki davranış bozukluklarında kullanılan bir stratejidir.
- Ödül ve Ceza Sistemini Kullanmak: Bu stratejinin kullanılmasında ödül ve cezanın anlamlı ve amaçlı olması gerekir. Amaçtan kasıt ödül ve cezanın bir nedene bağlanmasıdır. Anlamdan kasıt ise öğrencinin hangi davranışına ve nasıl ceza veya ödül verileceğini bilmesidir (Aydın 2007).

2.2 Mesleki ve Teknik Eğitim

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin yasal dayanağı olarak, başta Anayasamız olmak üzere çeşitli kanun, yönetmelik ve genelgelerle mesleki ve teknik eğitim desteklenmektedir. Bu mevzuatlarla mesleki eğitimin; misyonu, vizyonu, politikaları, hedefleri, amaçları, içerikleri ve yöntemleri çizilmektedir. Ülkemiz tarafından mesleki ve teknik eğitime önem verilmektedir. Bunun göstergesi olarak, Onuncu kalkınma planının çeşitli maddelerinde mesleki ve teknik eğitime yer verilmiştir. Bu maddelerde, Özel sektör ve meslek örgütlerinin mesleki eğitim sürecine katılması, verilen eğitimlerin iş gücüne uygun olması ve işletmelerle okul arasında bağların güçlendirilmesi, liseler ve yükseköğretim arasında uyum sağlanması ve uygulamalara ağırlık verilmesi, Tarım eğitimi veren liselerde ise teknolojiden üst düzey faydalanılması olarak yer almaktadır (Aktaşlı *et al.* 2012).

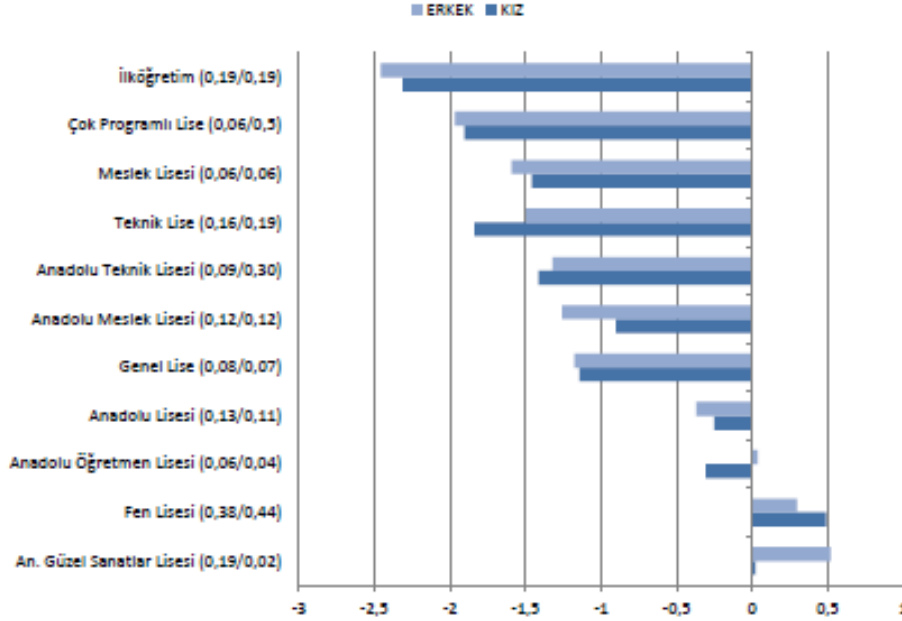
Mesleki ve teknik eğitimin işlevi, mesleki anlamda işgücü yetiştiren bunun yanı sıra hayata, iş alanlarına ve öğrencileri yükseköğretime hazırlayan öğretim kurumlarınca yapılan faaliyetler bütünü olarak tanımlanabilir (Turhan 2013).

Türkiye de mesleki ve teknik eğitimin sorunları arasında:

- Nitelik Sorunu: Program for International Student Assessment (PISA) 2006 nihai raporuna göre, mesleki ve teknik eğitim okulları; fen okuryazarlığı, matematik okuryazarlığı, okuma becerileri, araştırmalarında diğer bütün lise türlerinin gerisinde kalmıştır. Bu sonuçlar mesleki ve teknik eğitimde kalite tartışmalarına sebep olmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma Geliştirme Dairesi Başkanlığı 2010). PISA 2012 ön raporuna göre, geçen altı yıllık süre zarfında mesleki eğitim veren ortaöğretim kurumları için durumun değişmediği görülmektedir. Ortalama matematik başarısı, bölgesel farklılıklarda diğer derslerdeki başarı durumunu yansıttığından dolayı incelendiğinde, yine ortaöğretim kurumları arasında mesleki eğitim veren ortaöğretim kurumlarının diğerlerinin gerisinde kaldığı gözlemlenmektedir (YEGİTEK 2013).
- Devamsızlık: Türkiye geneli devamsızlık oranı tüm lise türlerinde % 32,7 iken meslek liselerinde ise devamsızlık oranının %39,1 ile en yüksek oran olarak gözükmemektedir.
- Sınıf Tekrarı: Tüm liselerde sınıf tekrarı %7,8 iken yine en yüksek sınıf tekrar oranları; Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı okullarda % 12,7 meslek liselerinde ise % 8,9'dur.
- Okul Terk Etme: Meslek liselerini bir diğer sorunu da okulu terk oranının diğer liselerden daha yüksek düzeyde olmasıdır. Liselerde okul terki %2,5 iken, okul terki en fazla Din Öğretimi Genel Müdürlüğünde % 3,4 meslek liselerinde ise söz konusu oran % 3,0' dır (MEB 2014).
- Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Düzey: Öğrenci ebeveynlerinden eğitimi en yüksek olanın, referans alınarak elde edilen verilerle, öğrencilerin sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi hakkında bilgi sahibi olunabilir. Bu çerçevede yapılan PISA çalışmalarından derlenen verilere göre, Şekil 2.1'de görüldüğü

gibi, en az puanı yine mesleki eğitim veren, çok programlı lise türleri almıştır (MEB 2013).

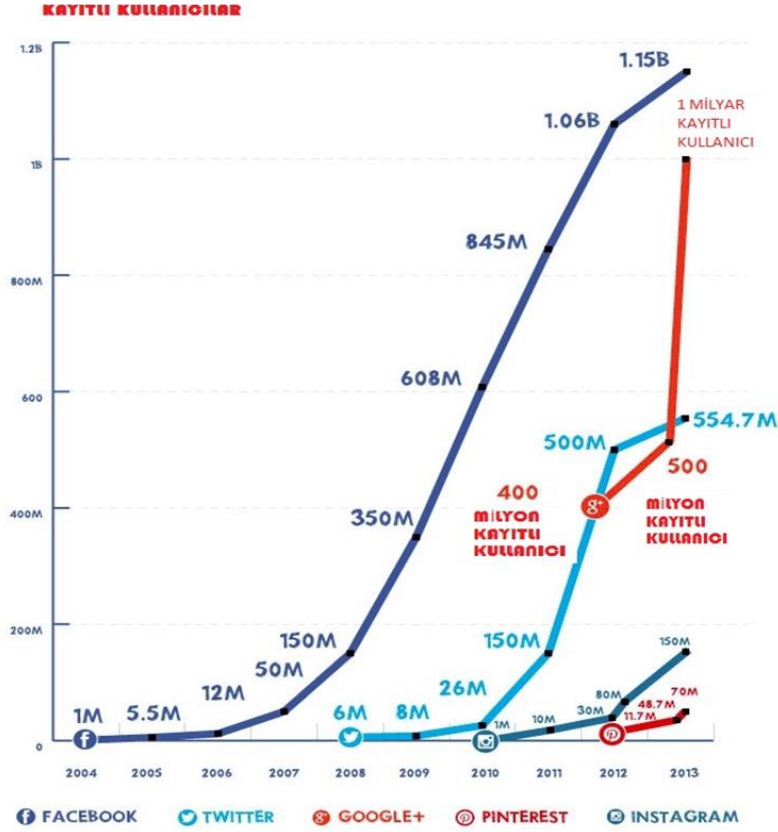

Şekil 2.1 Okullar Bazında Sosyo-Ekonomik Kültürel Düzey (MEB 2013)

- Mezuniyet Sonrası Sorunlar: Özdemir (2011)'e göre, mezun olan öğrencilerin küçük bir bölümünün üniversite kazanması ve üçte birinden azının bir işte çalışıyor olması ve ayrıca mezun oldukları alan dışında işlerde çalışması mesleki teknik eğitimin mezuniyet sonrası sorunlarını ortaya koymaktadır.

2.3 Sosyal Ağlar

Wasserman ve Faust (1994), sosyal ağ analizinin ilk olarak sosyoloji, sosyal psikoloji ve antropoloji bilimlerinden geldiğinden bahsederek, sosyal ağ analizinin doğal olarak disiplinler arası bir çaba gerektirdiğinden bahseder. Barnes (1954), birçok kişi tarafından bilimsel bağlamda sosyal ağlar kavramını, dönemin ilk kullanıcısı olarak bilinmektedir. Günümüz dünyasında, internet günlük hayatımızın adeta vazgeçilmez unsurlarından biri haline gelmesiyle, internetin yeni fonemini sosyal ağların kullanıcı sayısı, Şekil 2.2'de anlaşılacağı üzere, son on yılda oldukça artmıştır (İnt.Kyn.2).

Şekil 2.2 2004-2013 Yılları Arasında Bazı Sosyal Ağlara Kayıtlı Kullanıcı Sayıları (İnt.Kyn.2)

Daha önceden çeşitli tanımlarını verdiğimiz; web 2.0 teknolojisinin, en yaygın aktörlerinden biri olan sosyal ağ sitelerinin, web 2.0 ile aynı doğrultuda olan başlıca özellikleri: sosyalleşme, paylaşım ve işbirlikçiliktir (Karal ve Kokoç 2010). Web 2.0 araçları bir web tarayıcısında yeni hizmetleri ve uygulamaları çalıştırmayı içermektedir. İnternet teknolojilerinin gelişmesine yön veren en önemli iki etmen internet kullanıcı sayısının artması ve internetin sanal olarak uygulama değişimlerine izin vermesidir. Bu etmenler 2.0 etiketini teşvik eden belirgin ve yoğun desenlerdir (Crook 2008).

Selwyn (2008)' e göre, Web 2.0; sosyal ağlar, wikiler, sanal topluluklar, bloklar çevrim içi oyunlar gibi son internet uygulamalarının şemsiye bir terimidir. Farklı form ve fonksiyonlarla, bütün bu uygulamaların ortak özelliği internet tabanlı gruplar arası ve grup içindeki etkileşimleri paylaşmak olduğundan, sosyal yazılım terimi sık sık web 2.0 hizmetleri ve araçlarını tanımlamak için kullanılır.

İnsanlar SAS'ne ilk defa akın ettiğinde, kendi bağlantılarını ve diğer kullanıcıların

bağlantılarını çaprazlama yeteneği, SAS'nin kritik ve belirleyici bileşenydi. Sosyal bir bakış açısıyla, SAS kullanıcıların diğerleriyle arasındaki ilişkileri kolayca görebilmeye, eski arkadaşlarla ve tanıdıklarla tekrar iletişime geçmeye ve sosyal etkileşimlerle geliştirilmiş ağ üzerinden sanal bir seyahat etmeye izin verir (Ellison 2008).

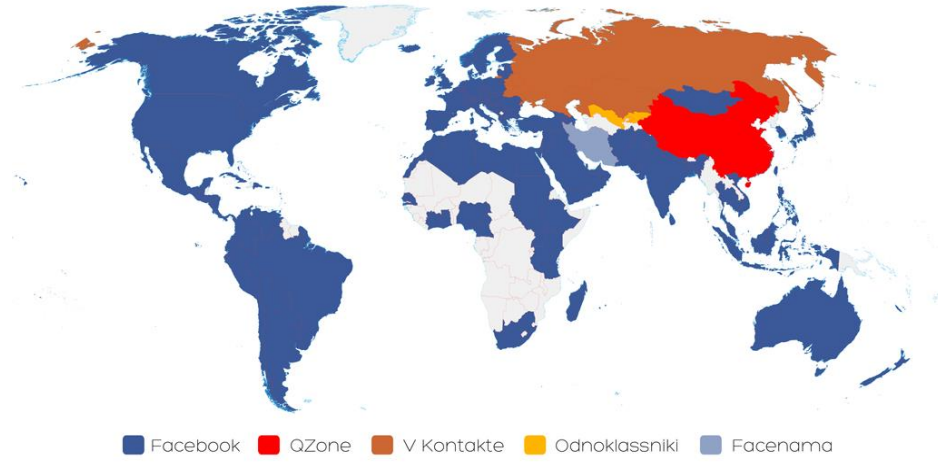
Bat ve Vural (2010), sosyal ağları tanımlarken, öncelikle diğer insanlarla paylaşım imkanı sağlanan profiller oluşturmaya izin veren, bağlantı ve içerik paylaşımına izin veren hatta bu paylaşımları kimin paylaştığını da listeleme yeteneğine sahip ve bu ağ içindeki çeşitli izinler ve kısıtlamalarla bir birlerini görebilmeyi sağlayan web tabanlı yazılımlar demektedir. SAS evrimi ve bu sitelerin popüler kültürdeki önemi göz önüne alındığında Sosyal ağları yeniden tanımlamak önemlidir. Bir sosyal ağ sitesi katılımcıların; diğer kullanıcılar ve/veya sistem tarafından sağlanan bilgiler, içerikler ve kendi içerikleriyle benzersiz bir profil tanımlayabilme, diğer kullanıcıların bağlantılarını görüntüleyebilme ve sitedeki etkileşim içinde olunan diğer kullanıcı bağlantılarının sağladığı içeriklerle etkileşim, üretim ve tüketim yapılabilen iletişim platformu ağıdır (Ellison 2008).

Sosyal medya sitelerinin özelliklerinden bazıları: durağan olmayıp sürekli akışkan, ortak kullanıma izin veren ve çeşitli içerik paylaşma yeteneğine sahip olarak sıralanabilir. Bu özellikler sayesinde insanlar her hangi bir olay veya durum karşısında hislerini veya fikirlerini yazabilmekte ve paylaşılan bu fikirler diğer insanlarca görülüp, yorumlanabilmekte ve hatta yeni yorumlar yapılarak yaratıcı fikirler ortaya çıkabilmektedir. Bunun yanı sıra kullanıcılar sadece metin paylaşma kısıtlılığından kurtularak, resim, ses ve video gibi zengin içerikleri de paylaşabilmektedirler (Bat ve Vural 2010).

Selwyn (2008), SAS'nin internette sağlanan alan sayesinde, kişisel paylaşımlar, çevrim içi konuşmalar ve doğal olarak ta kişiselleştirilme yeteneğine sahip olduğundan bahsetmektedir. Ayrıca tipik bir sosyal ağ servisi, kullanıcı profillerine bakabilme, paylaşabilme ve internetteki ayrılan alan sayesinde diğer bireysel kullanıcıların bilgilerini, ilgilerini, sosyal bağlantılarını ve fotoğraflarını görüntüleme temeli üzerine kuruludur. Sosyal ağ kullanıcıları tercih ettiği 'arkadaşlarla' bağlantılar kurarak kendi

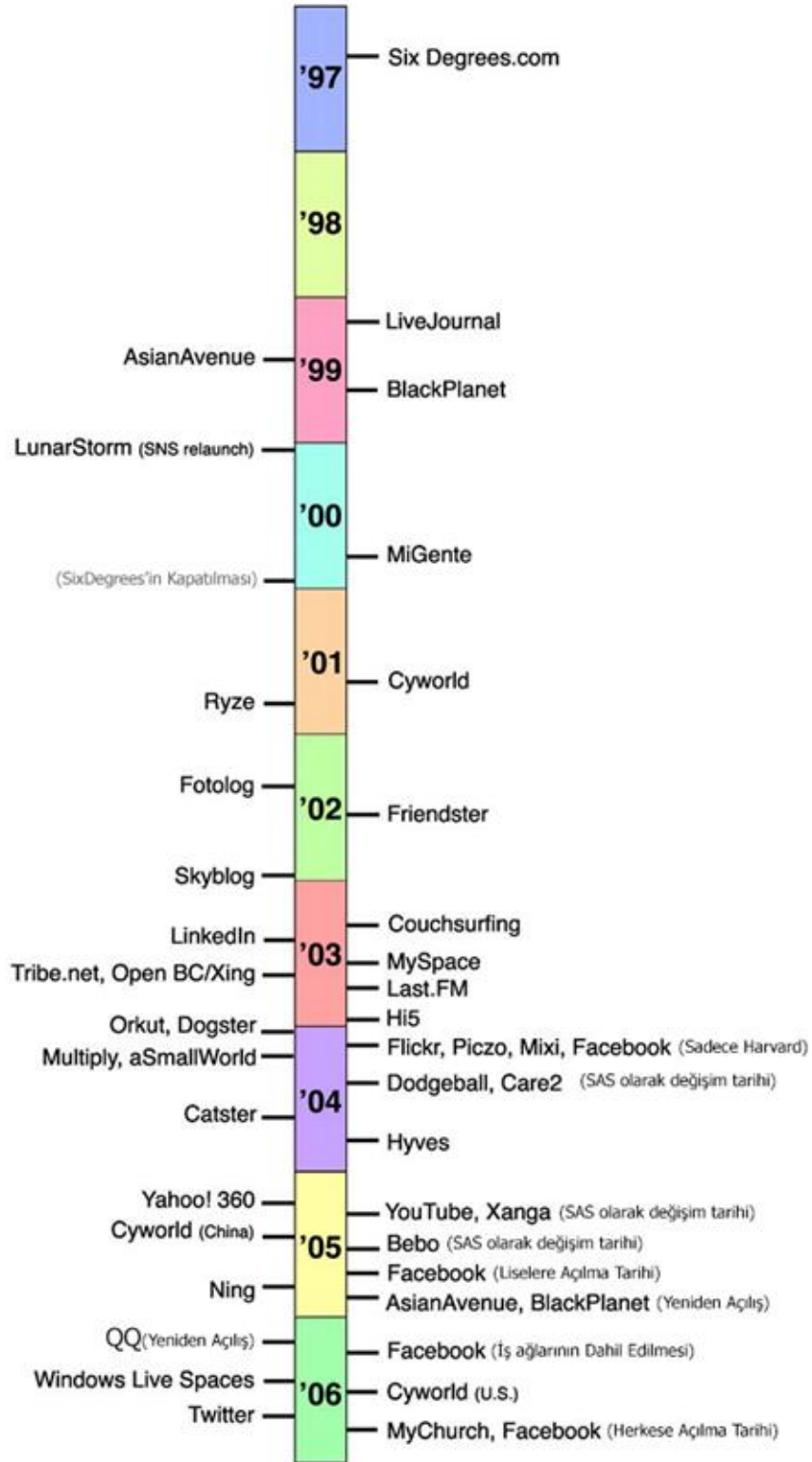
profillerini koruyabilir ve ağıdaki diğer profillere erişim sağlayabilir. Akkemik (2013), sosyal ağların en popülerlerini kronolojik sıraya göre şu şekilde sıralamıştır: Wikipedia, Friendster, LinkedIn, MySpace, LastFM, Hi5, Orkut, Flickr, Youtube, QQ, VKontakte, Windows LiveSpace, Facebook, Twitter ve Friendfeed. Bu SAS'den başka yoğun olarak kullanılan SAS, Cosenza (2014) tarafından, dünyadaki kullanım oranlarına göre Şekil 2.3'te ki gibi haritalandırılmıştır (İnt.Kyn.3).

SOSYAL AĞLAR DÜNYA HARİTASI
TEMMUZ 2014

Şekil 2.3 2014 Temmuz Ükelere Göre En Popüler SAS. (İnt.Kyn.3)

Bir başka çalışmada Boyd and Ellison (2007) kronolojik olarak yaygın sosyal ağları Şekil 2.4'te ki gibi sıralamıştır.

Şekil 2.4 Yaygın SAS nin Zaman Çizelgesi (Boyd and Ellison 2007)

Şekil 2.4'ten de anlaşılacağı üzere, SixDegree sosyal ağların öncüsü denilebilir. Bu sitenin özelliklerine baktığımızda; kullanıcılarına profil oluşturma, arkadaşlarını

listeleme ve ilerleyen süreçte arkadaş listelerinde gezinmeye olanak veren bir sosyal ağ sitesiydi. SixDegrees insanların diğer insanlara bağlanması ve mesaj göndermesine yardım eden bir araç olmasıyla kademe atlamıştır. Ancak milyonlarca kullanıcıyı kendisine çekmiş iken 2000 yılında sürdürülebilir bir iş olmada başarısız olmuş ve hizmete kapatılmıştır. Classmates.com 1995 yılında okulların iştirak ettiği bir dizin olarak piyasaya sürüldü. İnsanlara, kayıtlı oldukları liseler veya üniversiteler vasıtasıyla üye olmalarına ve daha önceden katılan diğer insanlarla ağda sörf yapmalarına izin veriyordu ama yıllar sonrasına kadar kullanıcıları profil oluşturamıyor veya arkadaşlarını listeleyemiyorlardı. Classmates SAS'nin popüler olmasıyla siteye yapılan eklemelerle arkadaş listelerini desteklemeye başlamıştır (Boyd and Ellison 2007).

Şekil 2.4'te 2006 yılına kadar olan SAS yer almaktadır. Ancak günümüze kadar SAS'nin kullanıcı sayısının ve kullanımının, her geçen gün artmasıyla birlikte, farklı kullanım amaçları bağlamında yeni SAS ortaya çıkmaktadır. Şekil 2.5'te bu yeni SAS gösterilmektedir (İnt.Kyn.4).

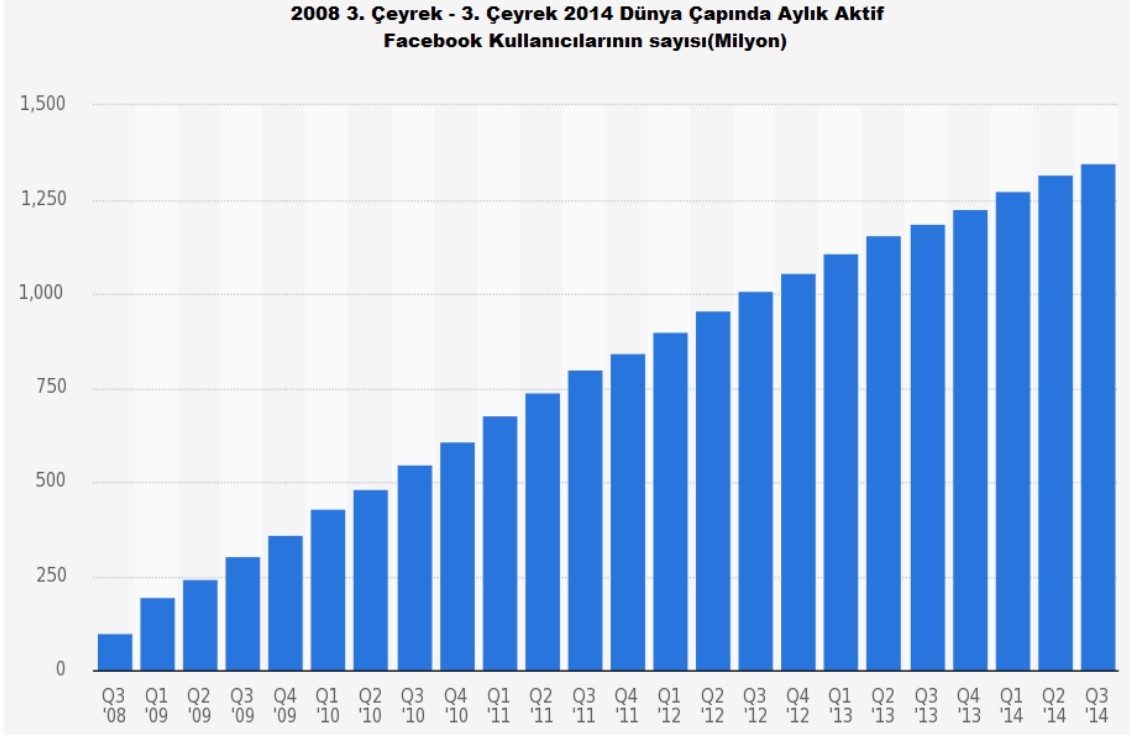
Şekil 2.5 2007-2013 Yılları Arasındaki SAS (İnt.Kyn.4)

Günümüzde genç nesil Facebook, MySpace ve Flickr gibi sosyal ağ fırsatlarını benimsiyorlar. Kullanıcılar genel veya özel mesajları alıp vererek ve benzer ilgilerini paylaşarak bir birleriyle bağlanabilirler. Facebook ve MySpace, sosyal ağların popüler örneklerindedir. Facebook, kullanıcıların ağa bağlanmak, arkadaşlarının profillerini görmek; fotoğraf, video ve yazıları yayınlamak suretiyle birbirleriyle iletişim kurmalarını sağlayan sosyal bir araçtır. Facebook'ta üyeler marka gruplarına katılabilir, Facebook arkadaşlığı veya hobi gruplarına katılabilir ve kendi kişisel profillerinde

marka logoları bile görüntüleyebilirler (Bryant 2009).

İnternetin bağımlılık yaratan yeni fenomeni Facebook, 2004 yılının başlarında üniversite öğrencisi Mark Zuckerberg tarafından öncelikle kendi üniversitesinin öğrencileri için kurulan sosyal paylaşım sitesidir. Bu sitenin Amerika da ki üniversitelere yayılması sadece bir senesini almakla birlikte ilerleyen süreçle birlikte bazı liseler ve firmalarca da kullanılmıştır. Ancak üye olmak için okulların verdiği e-posta adreslerine ihtiyaç duyuluyordu. Bu sorun, 2006 yılının sonlarına doğru belirli kısıtlamalarla birlikte diğer bütün e-posta adreslerine sahip olanlarında üye olabilmeleriyle giderildi (İnt.Kyn.5).

Dünya genelinde internet kullananların, Ocak 2014 tarihinde %74'ü en az bir sosyal ağ sitesine üye olduğu gözlemlenmektedir. Cinsiyet ayrımına göre ise internet kullanan kadınların %76'sının, erkeklerin ise %72'sinin en az bir sosyal ağ üyeliği bulunmaktadır. Yaşlara göre dağılımda en fazla 18-29 yaş aralığında % 89 olarak görülmektedir (İnt.Kyn.6). Statista verilerine göre hazırlanan şekil 2.6'da görüldüğü gibi, Facebook'un 2014 yılında açıklanan 3. çeyrek verilerine göre, dünya çapında aylık kullanıcı sayısı 1 milyar 350 milyon kişiye ulaşmıştır. 2008 yılının 3. Çeyreğinde 100 milyon kullanıcısı olan Facebook 2014 yılına kadar her geçen süre zarfında kullanıcı sayısını artırmayı başarmıştır (İnt.Kyn.7).

Şekil 2.6 Dünya Çapında Aylık Aktif Facebook Kullanıcı Sayısı (İnt.Kyn.7).

Türkiye İstatistik Kurumu (TUIK)'nin yaptığı; “Hanelerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı” araştırmasına göre, Türkiye nüfusunun 2014 yılı birinci çeyreğinde %53,8'i internet kullanmaktadır. 2004 yılında bu rakamın 18,8 olduğu göz önünde bulundurulduğunda son on yılda internet kullanımının % 286 arttığı görülmektedir. Ocak 2014 tarihinde Türkiye’de internet kullanan her yüz kişiden 97’sinin en az bir sosyal medya hesabı bulunduğu, 75’inin ise son bir ayda sosyal medya kullandığı görülmektedir. Facebook, Türkiye’de internet kullananların %93’lük kısmının kullanıcı hesabına sahip olması ve son bir ayda bu kişilerin %60’nın aktif kullanımıyla, sosyal medya sitelerinin en popüleridir (TUIK 2014).

2.4 Sosyal Öğrenmeden Sosyal Ağlara Sınıf Yönetimi İlişkisi

Sınıf yönetimi ve SAS'nin ilişkisini anlamlandırabilmek için, bu teknolojinin gelişmesinde katkısı olan; sosyal öğrenme, proje tabanlı öğrenme, uzaktan eğitim ve e öğrenme gibi kavramlara değinmemenin gerekli olduğu düşünülmektedir.

İnsan davranışlarının çevresel uyaranlar tarafından otomatik ve mekanik olarak kontrol edilip şekillenmesi, bilgisayarın gelişimiyle ve insan aklının biyolojik hesap makinesine

benzetilmesiyle geçersiz kılınmıştır. Elektronik teknolojisindeki devrimsel gelişmeler, doğayı, erişimi ve insan nüfuzunun mantalitesini dönüştürmüştür. Bu yeni sosyal gerçeklikler, insanlara nüfuzlarını artırmaları için kişisel gelişimleriyle ilgilenmeleri ve sosyal geleceklerini şekillendirmeleri için büyük fırsatlar sağlamaktadır. Merkezden uzak ulus ötesi etkilerin insanların yaşamında geniş- dolaylı sonucu olan yerel etkileri vardır. Böylece gündelik hayat çoğu insanın etki alanlarını artırabilmek için yapabileceklerine ne inandığı nede anladığı karmaşık teknolojilerce giderek düzenlenmektedir (Bandura 2001).

Solomon (2003)'a göre öğrenciler, gerçek hayat problemlerinin çözümü için çalışmaya başlamaya davet edildiği zaman tüm dünya bir sınıf haline dönüşür. Proje tabanlı öğrenmede (PTÖ) öğrenenler, otantik, müfredat eksenli ve çoğu zaman disiplinler arası zorlu problemleri çözmek için grup içinde çalışırlar. Öğrenciler bir soruna nasıl bakacaklarına ve hangi aktiviteleri takip edeceklerine karar vererek çeşitli kaynaklardan, sentezlerden, analizlerden bilgi toplar ve onlardan bilgi türetirler. Sonunda öğrenciler yeni edindikleri bilgileri sunarlar ve öğrencilerin hangi düzeyde öğrendikleri ve ne düzeyde iletişim kurdukları kıstaslarıyla değerlendirilirler. Bu süreç boyunca, öğretmen rolü öğrenci çalışmalarını yönlendirmek ve yönetmek yerine rehberlik ve tavsiyedir.

PTÖ, 21. yüzyılın müzakere, işbirliği ve iletişim becerileri sayesinde çocukların uygulamalarıyla yetkin hale gelmesi sonucuyla sosyal öğrenmeyi desteklemektedir. Çocuklar bu projelerde çalışırken, fikirleri tartışmalı ve kendi gruplarındaki üyeleri iyi dinleyerek davranmalıdır. Öğrencilere aktif dinleme becerisinin öğretimi ile işbirlikçi yeteneğin yanı sıra yaratıcılığı da geliştirmektedir. Bir problemin ortaklaşa nasıl çözülmesi gerektiğinin müzakeresi PTÖ'nin bir parçasıdır. Projenin sonunda ise öğrenciler öz değerlendirme yaparlar. Öğrenciler sadece öğrenimlerini değerlendirmezler, aynı zamanda sosyal etkileşimlerinin başarısını da değerlendirirler. Eğer öğrenciler, diğer öğrencilerin kendi fikirlerini iyi dinlediklerini hisseder ve kendi fikirlerinin işitildiğine inanırlarsa, iletişim becerilerini yansıtır (Bell 2010).

E-öğrenme eğitim modeli, öğrencilere çalışma ortamlarında öğrenilen kavramları

uygulamaya ve sonuçları değerlendirmeye izin verme temellidir. Yani e-öğrenme; öğrencilerin öğrendiklerini uygulamaya koyabilmesi için pratik araçlar ve fayda sağlayan seviye sağlamalıdır. Amaç öğrencilerin daha önce kavramadıkları şeyleri anlamaları ölçüsünde e-öğrenme içerikleriyle meşgul olmalarıdır. Bu amaç, öğrencileri yeni aktiviteler yapmak için harekete geçmeye ve uygulama yapmaya hazır hale getirir. Öğrencilerin performans ve anlayışlarının yansımalarıyla, kararlar vermeyi ve tasarımlar hazırlamayı yapabilir hale gelirler. Böylece, öğrenciler öğrendikleri bilgiyi içselleştirmeye başlayacaklardır. Bu aşamada öğrenciler artık tam anlamıyla meşguldürler, onlar iyi ve gerçekten kararlıdır. Bu kararlılıklar, sırasıyla; yeni içeriklerle yeni ilgiler aramalarına, yeni anlayış ve uygulamaların yönlendirilmesinde hangi nokta olduklarına yol göstermektedir (Alonso *et al.* 2005). E- öğrenme modelinin ilkeleri ve bileşenlerinin anlaşılması SAS'nin sınıf yönetiminde nasıl kullanılabileceğine ışık tutmaktadır.

Öğretim yöntemi, e-dersi; asgari olarak kendi kendine yeten öğrenim ünitesi olarak tanımlar. E-ders: öğrencinin mevcut bilgi temelinde öğrenebildiği, kavramlar, süreçler, prosedürler, ilkeler ve bir dizi eylemlerden oluşur. E-ders altı bölüme ayrılmıştır:

- Sunum: E- dersin bölümler boyunca geliştirilecek nesnelere nelerden oluşacağını tanımlar. Bu bölüm öğrencilere elde edeceği bilgiler hakkında motivasyon ve rehberlik sağlamaktan sorumludur.
- Amaç: Öğrenme sonucunun ne olacağını gösterir, kısaca öğrencilerin yapabilecekleri görevleri açıklamaktır
- Gerekli Bilgi: E-derste öğrenilmesi gereken görevi gerçekleştirmek için gerekli adımlar ile ilgili bilgi ve talimatları içerir.
- Öğrenme görevleri: Öğrenmek için görevleri ve becerileri öğretir.
- Uygulama: Gerçek bir durumda son iki bölümde öğretilen şeyleri uygulamaya koyarak birleştirir. Tartışmalar ve grup aktiviteleri ortak öğrenmeyi kullanır.

- Sonuç: E-ders boyunca öğrenilen anahtar noktaları hatırlatır ve güçlendirir. Sonucun amacı öğrencilerin dikkatini yoğunlaştırmak ve öğrencilere belirli önemli konulara ilişkin önerilen amaçlara ulaşıp ulaşılmadığını düşündürmektir (Alonso *et al.* 2005).

Al-Fadhli (2009) tarafından yapılan araştırmada, e-öğrenmenin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinde olumlu etkisi olduğu görülmüştür.

Bartlett-Bragg (2007) sosyal yazılım araçlarının hızla büyüüp yaygınlaştığına değinerek, eğitimde kullanılan sosyal yazılımları aşağıdaki gibi listeler:

- İşbirlikçi Alan: Web temelli işbirlikçi paylaşım alanlarına; web-günlükleri, vikiler örnek olarak gösterilebilir. Kullanıcıların HTML bilgisine sahip olmasına gerek olmayıp ve sadece internet bağlantıları yeterli olmaktadır. Eğitimde kullanılan ücretsiz vikilere; Wikispaces veya Wikitravel örnek olarak verilebilir.
- RSS – Sendikasyon ve Kümeleme: RSS (Really Simple Syndication) , diğer web sayfalarına içeriklerin yerleştirilmesine izin veren XML programlama temelli bir metottur. Bu metot sayesinde öğrenciler merkezden gelen bilgi akışlarını kontrol edebilirler. Haber sitelerinde ve dergilerde yaygın olarak kullanılmaktadır. Ücretsiz yazılımlardan biri Bloglines (<http://www.bloglines.com>) olarak gösterilebilir.
- Sosyal İmlleme ve Folksonomi ile Etiketleme: Folksonomi kelimesi folk ve taksonomi kelimelerinin birleşmesinden meydana gelmekle birlikte toplu yer imlemesinin anlamını verir. Sosyal imleme tanımından önce imleme terimini tanımlamak gerekirse; kullanıcının ilgilendikleri sitelere kabaca işaret koyması olarak söylenebilir. Bu doğrultuda sosyal imleme ise, web kullanıcılarının takip ettiği sitelerin barındırdığı anahtar kelimeler sayesinde erişimi kolaylaştıran bir sistemdir (İnt.Kynk.8).
- Sosyal Paylaşım Servisleri: Sosyal paylaşım servisleri, sosyal imlemeye

benzemekle birlikte fotoğraf gibi diğer hizmetlerinde genel veya özel olarak paylaşıldığı web temelli servislerdir. Örnek olarak Flickr (<http://www.flickr.com>) verilebilir. Eğitim bağlamında, sistemin toplu paylaşımlara izin vererek projelerde fotoğraflar kullanılabilir.

Fitzgerald ve Steele (2008)'e göre sosyal yazılımlar ve web 2.0 hizmetleri, akranlarla öğrenme dâhil, sosyal ve işbirlikçi üretimin değerlerini keşfetmek ve çeşitli biçimlendirici değerlendirme modellerini destekleyen uygulamalar için kanal açar. Bu hizmetler, uygun bir şekilde desteklendiği ve kullanıldığı zaman sınıf ve öğrenme ile öğretme deneyimlerinin yelpazesi genişleyerek öğrencilere kendi sınıf arkadaşlarıyla ve sınıf arkadaşlarının dışında birden fazla sosyal ve entelektüel bağlantılar kurmaya izin verir. Bunun eğitim için büyük bir modele sahip olduğuna inanılır. Bu model ile sınıf yönetiminin davranış bileşeni boyutunda sosyalleşme ve işbirlikçi çalışma gibi beklenen davranışların ortaya çıkması düşünülebilir.

Sınıf yönetiminde okul yönetimi ve diğer unsurların etkileşim içerisinde olduğundan daha önce bahsedilmişti. Bu bağlamda; Bugeja (2006) sosyal ağların bütün eğitim kademelerindeki etkilerinden bazılarını şu şekilde belirtmiştir:

- Kayıt oluşturmak isteyen kurumlar, liselerdeki odak gruplarında ‘teknoloji’ nin “titizlik” veya “itibardan” daha önemli olduğunu öğrenirler. Bu durum kurum yöneticilerine görev sorumluluklarından ziyade teknoloji yatırımının devamı için baskı yapabilir.
- Profesörler ve kütüphaneciler, teknolojinin öğrencilerce uygunsuz kullanımıyla karşılaşır ve bu durumların bazılarında, öğrenci kurallarına uymaya zorlayan yargı yetkililerine başvururlar.
- Öğrenme çıktılarını değerlendiren akademisyenler, teknolojinin sınıfta dikkat dağıttığı kadar bir araç olduğunu keşfederler.

Topluluk odaklı öğrenme, iletişimle öğrenme veya işbirlikçi öğrenme denilen

yaklaşımların merkezinde sosyal bir süreç vardır. Eğer mevcut eğitim gündeminin merkezinde; eğitim deneyimlerinin kişiselleştirilmesi, işbirlikçi öğrenme ve öğrenmeyi öğrenme varsa, genç insanların birbirleriyle iletişim kurmalarıyla, işbirliği yapmalarıyla ve birbirlerinden ve diğer insanlardan öğrenmelerini sağlayan, yeni yolların bulunmasına ihtiyaç vardır. Sosyal yazılım dünyadaki diğer okullarda hali hazırda bir biriyle temas halindeki zihinlere ve fikirlere yol açar. Lotus, Notes veya FirstClass gibi grup yazılımları soyundan geldiği düşünülen Sosyal yazılımın, gruplar arasında değiş-tokuş ve bilgi inşasında rolü vardır. Öğrencilerin, diğer kültür, yaş ve uzmanlık içeren çevrimiçi öğrenme topluluklarına üye olabilmeleriyle, kendi sosyal ve coğrafik topluluklarının ötesine geçebilme şansları vardır (Owen *et al.* 2006).

Gülbahar vd. (2010), SAS'ni üyeleri arasında etkileşim odaklı sosyal web servislerinin bir alt kümesi olarak tanımlamaktadırlar. SAS, birçok iletişim ve bilgi teknolojileri gibi, sınıf kurallarının ve diğer aktivitelerinin yer aldığı sınıf yönetimini desteklemedeki potansiyeli açısından değerlendirilmektedir. Öğitmenler birçok sebepten dolayı SAS ne yakınlaşmaktadır. Gerçek fırsatlar, bu araçların öğretim potansiyelini ifade etmek için, dijital okuryazarlık gibi kavramların kullanılması ve güvenilir pedagojik uygulamalar kullanarak öğrenme etkinliklerinin içine SAS uygulamalarını enjekte eden öğretmenlerce gerçekleştirilecektir. Odak noktası olarak SAS'nin sosyolojik, psikolojik ve teknolojik yönlerini alan sınıflar bu yaklaşımın doğal kaynaklarıdır (Ellison 2008).

Sınıf merkezli yerine kullanıcı merkezli bir araç kullanılması, geleneksel içerik yönetim sisteminden öğrencileri daha fazla meşgul etme potansiyeline sahiptir. Eğer öğrenciler, bu aracı kullanmayı beğenir ve bunun avantajlarını görürse, kullanmak için daha istekli olabilirler ve bu nedenle sınıfta öğretim faaliyetleriyle daha çok meşgul olurlar. Bu tür bir araç sınıfın dışına uzanan topluluk inşa etmeyi teşvik edebilir (Smith 2009). Bu sayede öğretim faaliyetleriyle meşgul olan öğrenciler, sınıf yönetiminin davranış ve zaman bileşenleri ile ilişkili olarak; zamanlarını iyi kullanacaklar ve istenmeyen davranışları sergilemeyeceklerdir (Özkılıç 2000, Alonso *et al.* 2005).

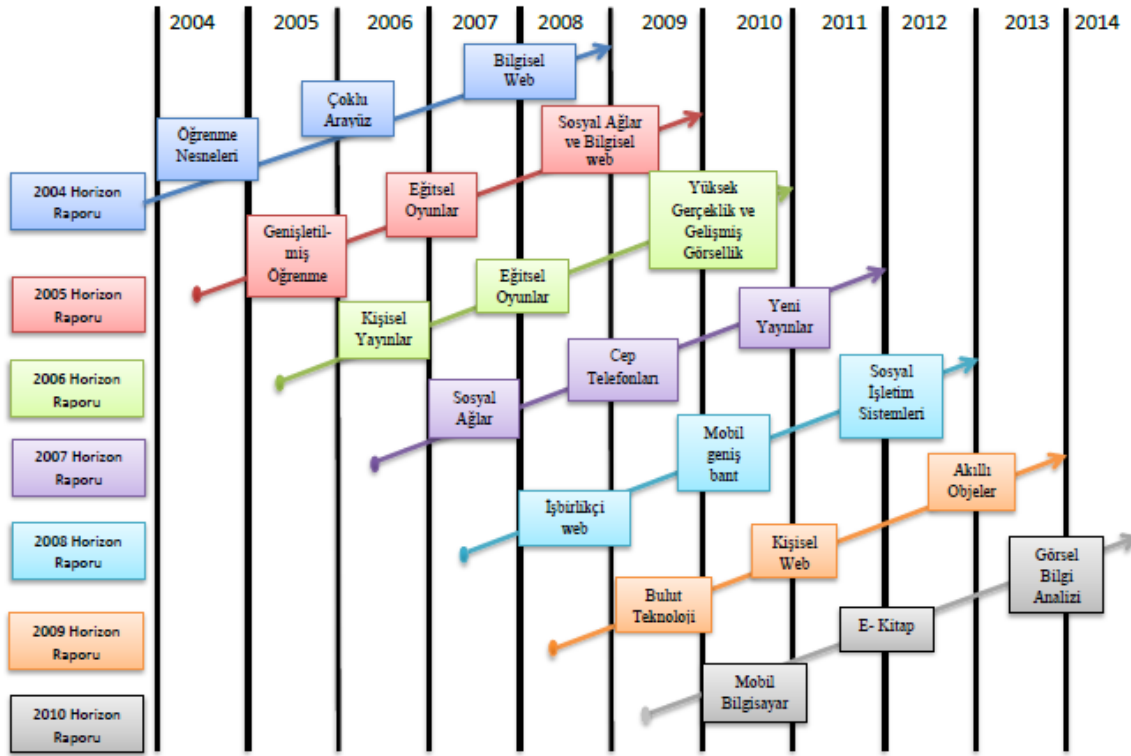
Sosyal ağ sitelerinin, kullanımının kolay olması, herhangi bir yazılım bilgisi gerektirmeden eğitimcilerin ve öğrencilerin basit işlemlerle kendi gruplarını

oluşturabilmesi, grup içinde paylaşımların yapılabilmesi ve hızlıca geri dönüş alınabilmesi gibi özellikleri barındırması ile diğer ÖYS'den daha kullanışlı olduğu söylenebilir. Bunun gibi özelliklerinden dolayı sosyal ağlar akademisyenlere yarar sağlamaktadır. Ayrıca, uzaktan öğretim ve örgün öğretimin birlikte kullanılmasına, öğrenme faaliyetlerine ve değerlendirme süreçlerine katkıda bulunması gibi özelliklerden dolayı okullara da fayda sağlamaktadır (Gülbahar *et al.* 2010). Facebook sosyal iletişim platformu olarak üniversite öğrencileri tarafından yaygın kullanılan bir araçtır. Bu kullanıcıların bazıları Facebook'u, sınıf düzenlemesi ve işbirliğini destekleme aracı gibi sınıf yönetimi amaçlarına uygun hale getirirler (Lampe *et al.* 2011).

Madge vd. (2009), üniversite öğrencileri tarafından SAS: eski arkadaşlarıyla teması koparmamak, sosyal etkinlikler planlamak, üniversitede bulunan diğer kişilerle sosyal iletişim kurmak gibi amaçlar doğrultusunda kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Öğrencilerin Facebook'u öncelikli olarak sosyalleşme amaçlı kullandıkları, ikinci dereceden ise informal öğrenme amacıyla kullandıkları fakat kesinlikle formal öğrenme için kullanmadıkları sonucuna ortaya çıkmaktadır. Bir başka araştırmada Glass vd. (2013), benzer sonuçlara ulaşarak, üniversite öğrencilerinin birçoğunun Facebook'ta zaman geçirmekte olduğundan bahsetmiştir. Bu durumun akademik performanslarına negatif etkisinin olup olmadığı araştırıldığında, elde edilen bulgular ışığında Facebook'ta öğrencilerin oldukça fazla zaman geçirdikleri bunun sonucunda ise çalışmaya daha az zaman ayırdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Facebook kullanımının etkileyen faktörlerin ve kullanım rolünün daha iyi anlaşılması öğrencilerin akademik potansiyellerinin gelişmesine yardımcı olacaktır.

Birçok eğitimci ve aileler, Facebook uygulamalarının zararlı etkilerini öne çıkarmaktadırlar. Bunun sebebi, Facebook'un iletişim ve öğrenme kapsamında öğrenciler tarafından kullanıldığı zaman, öğrencilerin elde edecekleri avantajların gerçekten anlaşılmasından kaynaklanmaktadır. Ebeveyn ve öğretmenlerin, Facebook'un çeşitli fonksiyonlarının kullanımının öğrenme ve öğretme bağlamında faydalı ve zenginleştirici olabileceğinin farkında olmaları gerekmektedir. Teknolojiden endişelenme tutumu bir kenara atılarak, sınıflarda bilgi teknolojisinin entegrasyonu bu

dijital çağdan kopmamak için gereklidir (Raman and Lateh 2015). 2004-2010 yılları arasında Yeni Medya Konsorsiyumu (The NewMedia Consortium) tarafından hazırlanan, Horizon raporlarından derlenen bilgilere göre, teknolojinin eğitim üzerindeki etkisinin gelişimi şekil 2.7 de gösterilmektedir. Teknolojik gelişmeler: sosyal web, anlamsal web ve yüksek gerçeklik olarak kümelendirilebilir. Sosyal Web'in eğitimde kullanılması; öğrenci ve eğitimcilere, gelişmiş iletişim ve işbirliği araçlarını sağlaması ve bağlantılarının desteklemesi ile son derece ilgi çekici bir ortamın yaratılması fikrine dayanmaktadır (Martin *et al.* 2011).

Şekil 2.7 Eğitimi Etkileyen Teknolojiler (Martin *et al.* 2011)

Sınıfında eğitim çevresini değiştirmek isteyen eğitimciler, SAS'den olan Facebook'u, yararlı bir araç olarak bulmaktadırlar. Üniversite düzeyindeki derslere Facebook'un entegre edilmesi, öğrencilere kendi sınıflarındaki ve sınıflarının ötesindeki bireylerle etkileşim kurma fırsatı sağlar. Elde edilen bulgularda çoğu öğrencinin SAS sayesinde sınıf toplantılarının dışında da etkileşime geçtiği görülmüştür. Bu durumun dersle ilgili tartışmalara katılımı ve öğrenmeyi artırdığı düşünülmektedir (Barczyk and Duncan 2013). Yapılan bir başka araştırmada, SAS'nden olan MySpace'in kullanıcılarına,

okulla ilgili görevlerde destek sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer özelliklerine göre daha fazla kullanılan sohbet özelliği ile son başvuru tarihleri ve talimatların sorulması, çalışma gruplarının planlanması ve yayınlanan eğitim kaynakları sayesinde, okulla ilgili stres azaltılmaktadır (Greenhow and Robelia 2009).

Akademik Facebook gruplarına dahil edilen öğrencilerin aktif katılım gösterdiği ve sosyalleşmenin yanı sıra akademik amaçlı çevrim içi sosyal ağ araçlarının kullanımından memnun oldukları görülmektedir. Çoğu durumda, Facebook’u çeşitli akademik amaçlar için kullanan öğrenciler faydalı yanlarını şu şekilde listelemektedirler:

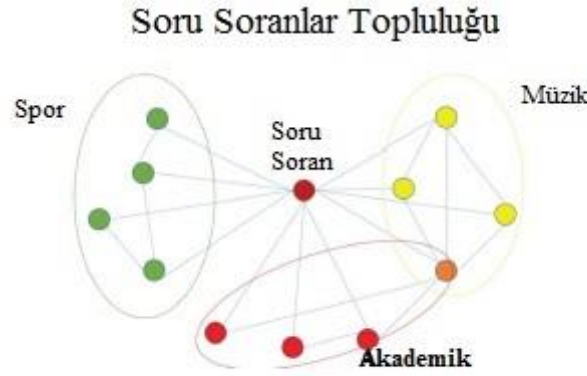
- Kendi listelerindeki Facebook arkadaşlarının öğrenme materyallerinin internette belirlenmesine ve bulunmasına yardım ettikleri.
- Soruların cevaplanmasında, birbirlerine lojistik destek sağladıkları.
- Tatil zamanlarında diğer öğrencilerle iletişim kurarak tatil ödevleri hakkında ders ve çalışma notlarının paylaşılması.
- Benzer akademik ilgilerin paylaşıldığı gruplar sayesinde yüz yüze görüşülme imkanı sağlanamayan eski veya farklı sınıflardaki öğrencilerle görüşmeler yapılabilmektedir.
- Çevrim içi ortamda daha az prosedür ve gayri resmi olarak hızlı bir şekilde derslere ve eğitmenlere ulaşımı sağlamaktadır (Bosch 2009).

Pempek vd. (2009)’nin yaptığı araştırmada Facebook’ta sırasıyla en fazla; diğer insanların profillerine bakma, resimlere bakma, kendi duvarındaki yazıları okuma, başkasının duvarındaki yazıları okuma faaliyetleri gerçekleştirilirken, en az grup kurma ve grup içi etkileşimler gözükmektedir. Bu sonucu destekler nitelikte Junco (2012)’nin yaptığı araştırmada, Facebook etkinliklerine katılımı, en sık olarak akışları kontrol etmek, en seyrek ise oyun oynamak olarak gözükmektedir.

Ranganath vd. (2015), SAS’den olan Twitter’ı kullanarak yaptıkları araştırmada, üç çeşit soru ile SAS’nin bilgi edinmede kullanıcılarına olan katkısını araştırmışlardır. Bu sorular: “Bana matematik ödevimde kim yardım edebilir?”, “Yeni NFL oyunu hakkında ki düşüncelerin neler? Kararsızım”, “Müzik listemi yenilemem lazım.

Tavsiyeleriniz nelerdir?”. Görüldüğü üzere sorular: müzik, spor ve akademik olarak çeşitlendirilmiştir. Şekil 2.8’de, bilgi edinme amacıyla soru soran bir kişinin, ağındaki diğer kişilerle olan etkileşimi görülmektedir. Çevrimiçi sosyal medya sosyal bağlantılarından bilgi edinmek isteyen insanlar için yeni bir platform sağlar. Sosyal medya soruları, kullanıcıların bilgi arayan bir davranış biçimini temsil eder.

Şekil 2.8 Soru Soranların Etkileşim Alanı (Ranganath *et al.* 2015)

Çeşitli sosyal ağlar, sadece öğretim amaçlı olarak oluşturulmuştur. Bunlara örnek olarak; İspanyada geliştirilen Internet en el aula (Sınıfta internet) (<https://internetaula.ning.com/>), Tioki (www.linkedin.com/company/tioki) ve schoolfy (<http://www.schoolfy.com/>) gösterilebilir. Bütün bu ağlar, eğitim ajandası olarak saklanabilen ve güncellenebilen; bloglara, fotoğraflara, video ve olayların paylaşılabilirdiği multimedyalara sahiptir. Bu üç ESAS’nin ortak özelliği öğretmen merkezli olmasıdır (Gonzalez *et al.* 2015).

Yapılan literatür taramasında, gerçekleştirilen araştırmalarda SAS’nin eğitimde kullanılmasıyla; işbirlikçi yönelim, eğitim kaynaklarının paylaşımı ve eğitimde yeni yaklaşımlar boyutunda öğrencilerin olumlu görüşler bildirdiği, öğrencilerin büyük bir bölümünün eğitim süreçlerinde, ödev ve araştırmaların da kendi sosyal ağ grubundan yardım alabildikleri için sosyal ağ araçlarının kullanımının gerekli, yararlı ve kullanışlı olduğunu, başarı çitasını yükselttiğini, sık kullanılmasıyla ile içerisinde bulunan eklentiler ile çeşitli eğitim sistemlerine ve farklı türdeki kurslarda kullanılma yeterliliğine sahip olduğu, öğrencilerin bir kısmının SAS’ni kullanarak birlerine

yardımcı olduğu, ayrıca sınıfta yeterli iletişim kuramayan öğrencilerin bu araçlar sayesinde daha rahat iletişime geçerek sınıftaki iletişimlerine de katkı sağladığı, lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin SAS'ni kullanımının sınıf içi paydaşlar arası iletişimi ve paylaşımı arttırdığı sonuçlarına rastlanırken, SAS bir alt kümesi olarak öğrencilerin eğitim odaklı en çok Facebook'u kullandıkları, Facebook'un; iletişim, işbirliği ve kaynak/materyal paylaşımı olmak üzere üç kullanım amacından oluştuğu ve eğitimin; etkileşim, kaynak kullanımı zenginliği, kaynağa kolay erişim ve işbirlikçi öğrenme metotlarını desteklediği ortaya çıkmıştır (Mazman 2009, Keleş ve Demirel 2011, Ekici ve Kızılcı 2012, Toğay *et al.* 2013, Acar ve Yenmiş 2014, Kuzu 2014).

Bilen vd. (2014)'nin yaptığı araştırmada ise, diğer araştırmaların aksine Facebook'un akademik veya başka bir deyimle derslere destek olması için kullanım oranının %15 gibi düşük bir çıktı düzeyinde olduğu, başka bir araştırmada ise Facebook benimsemelerinin eğitsel amaçla kullanımı pozitif yönlü olmasına rağmen orta düzeyde kaldığı görülmüştür (Kırksekiz 2013).

Bütün bu araştırma sonuçlarından elde edilen veriler sentezlendiğinde; SAS'nin eğitimde kullanılmasının eğitim etkinliklerinde ve öğrenmede pozitif bir etkisinin varlığından bahsetmek mümkündür. Sınıf yönetimi bağlamında, sınıf yönetimi bileşenlerinden, iletişim başta olmak üzere, zaman ve davranış bileşenlerine SAS'nin katkıda bulunabileceği sonucu çıkarılabilir. Facebook ve diğer SAS'nin dikkat dağıtıcı özellikleri barındırması sebebiyle, eğitim amaçları doğrultusunda uygun bir eğitsel sosyal ağ sitesinin kullanılması gerekli görülmektedir.

3. MATERYAL ve METOT

Bu tez çalışmasında, sınıf yönetiminde kullanılmak üzere, Gündüz (2014) tarafından geliştirilen ESAS olan mavikurdele.net bir meslek lisesindeki bir grup öğrenci ve öğretmen tarafından kullanılmış ve uygulama sonrasında yapılan anketlerden elde edilen veriler nicel yöntemlerle değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler ışığında kullanılan ESAS'nin sınıf yönetimine olan katkısı incelenmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Araştırmanın yürütülmesinde deneysel desenlerden deneme öncesi model kullanılmıştır. Literatürde deneysel desenler deneyde kullanılan değişken sayısı, düzeyi, deney gruplarının sayısı gibi farklı değişkenlere göre sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmalar içerisinde literatürde en çok kabul göreni, Campbell ve Stanley'in geliştirdiği, denemeye katılan grup sayısının, kontrol önlemlerinin ve zamanın dikkate alınarak yapıldığı sınıflandırmalarıdır (Karasar 2005). Bu çalışmada Campbell ve Stanley sınıflandırmasında deneme öncesi modellerden tek grup son test modeli kullanılmıştır.

Tek grup son test modelinde araştırmacılar gruba bir uygulama yaparlar ve uygulama sonrasında yaptıkları bir son test ile yaptıkları uygulamanın çıktılarına olan etkisini araştırırlar. Bu desende yapılan araştırmalarda bir kontrol grubu olmadığı için çıktıya olan etki hakkında bir yorum yapmak mümkün değildir. Aynı zamanda bir öntest de yapılmadığından çıktıya olan etkinin gruptan kaynaklanıp kaynaklanmadığı da bilinemez (Karasar 2005). Bu çalışmada araştırma grubu daha önce eğitimde sosyal ağları kullanmadıklarından bu deney deseni tercih edilmiştir. Araştırma verileri nicel yöntemler kullanılarak analiz edilmiş, frekans ve yüzde tabloları aracılığı ile sunulmuştur.

Örneklemin seçilmesinde basit tesadüfi ve tabakalı örneklem yöntemine başvurulmuştur. Araştırmanın yapıldığı ilden bir okuldaki öğretmen ile görüşülmüş ve uygulamayı yapmak istediği sınıf düzeyine göre çalışma grubu seçilmiştir. İlgili yerlerden gerekli izinler alındıktan sonra (Ek 3) 10. sınıf düzeyindeki öğrencilerden istekli olanların ESAS'ne bağlanmaları ve kullanıcı kaydı yapmaları istenmiştir.

ESAS'nin kayıtlarına göre; okuldan 48 kız öğrenci sosyal ağı kullanmaya başlamıştır. Uygulama yapılan okulun Kız Meslek Lisesi olması böyle bir durumu ortaya çıkarmıştır.

3.2 Mavikurdele

Gündüz (2014), tarafından eğitimde kullanılmak üzere tasarlanan mavikurdele.net barındırdığı birçok özellik bakımından sosyal paylaşım sitelerini andırmaktadır. Geliştirilen bu yazılım, c# isimli programlama dili kullanılarak elde edilmiştir. Ayrıca verilerin kayıtlarında, MSSQL isimli veri tabanı yönetim sistemi kullanılmıştır. Mavikurdele.net bundan sonraki yazılarda “site” olarak anılacaktır.

3.2.1 Sitenin Özellikleri

Bilindiği üzere SAS diğer sitelerden ayırt edici bazı özelliklere sahiptir. Bu başlıkta, sitenin diğer SAS bakımından benzerlikleri bulunan özelliklerine ağırlık verilecektir.

a. Kayıt: Sitenin özelliklerinin kullanılabilmesi için diğer SAS de olduğu gibi siteye kayıt olma zorunluluğu getirilmiştir. Kayıt için bir e-posta hesabına sahip olunması gerekmektedir. Site de üç farklı rolle kayıt olunabilmektedir. Bunlar; öğretmen, öğrenci, ve veli olarak gözükmektedir. Ancak öğretmen dışındaki diğer iki rolünde kayıt işlemi öğretmen tarafından gönderilecek olan davete veya verilen koda bağımlı tutulmuştur. Bu özellik SAS den çok ÖYS'ni andırmaktadır. Resim 3.1' de bir kayıt ekranının görüntüsü gösterilmektedir.

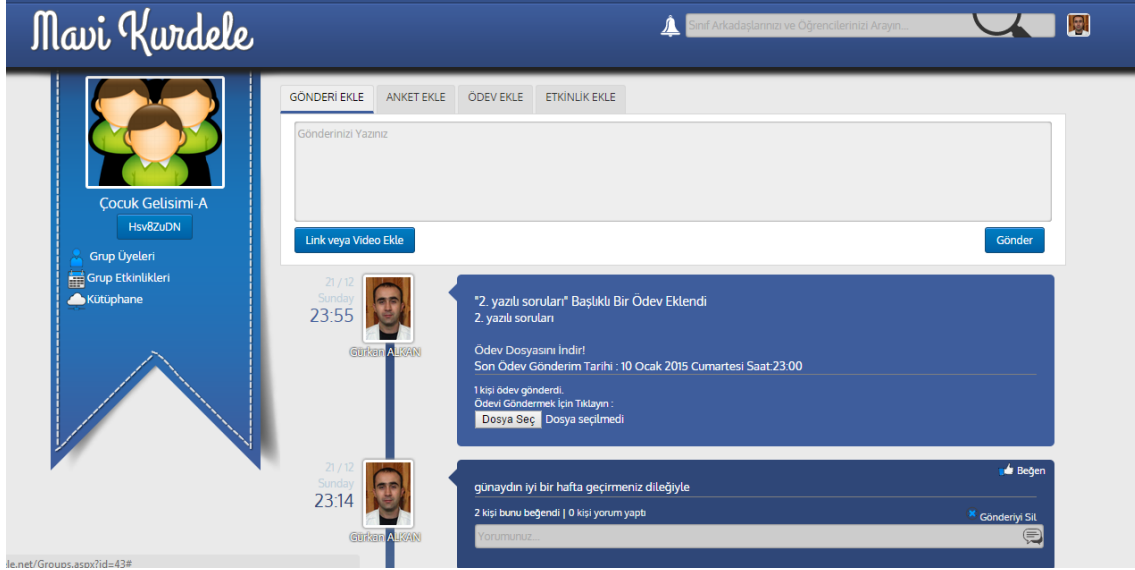
Resim 3.1 Sitede kayıt ekranı

b. Profil Sayfası: SAS'nin temel bileşenlerinden biri olan profil sayfasına geliştirilen sitede de yer verilmiştir. Bu sayfada üyenin bilgileri olarak; adı, okulu, yaşadığı yer, kayıtlı olduğu gruplar, resmi ve son paylaştığı içerikler görüntülenmektedir. Resim 3.2'de örnek bir profil sayfası sunulmaktadır.

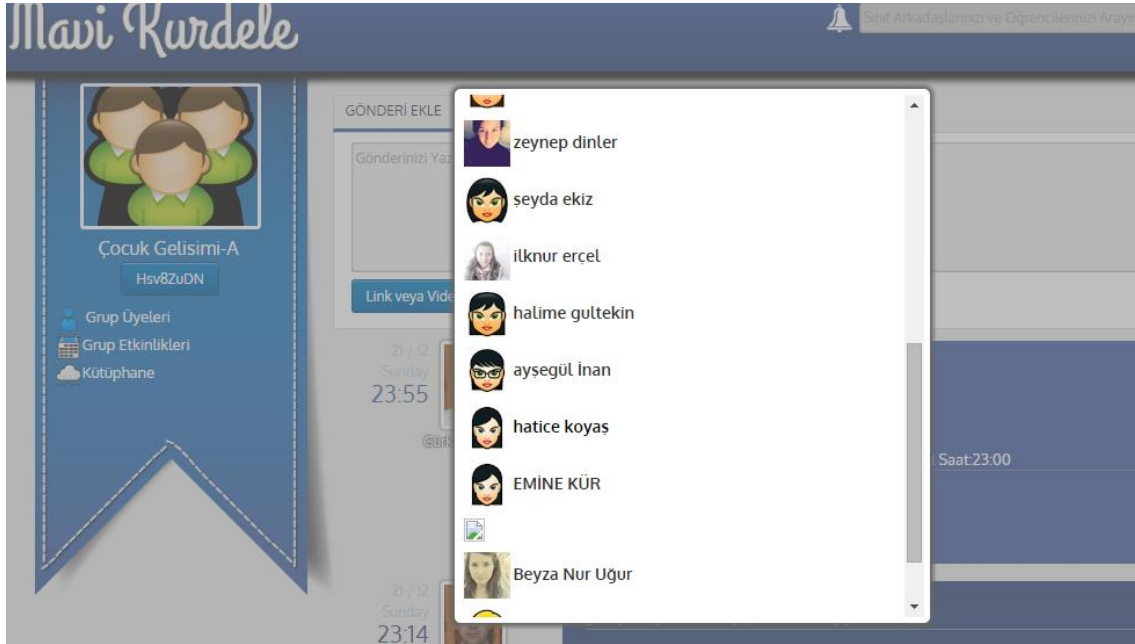
Resim 3.2 Sitedeki profil sayfası

c. Gruplar: Sitede gerçekleştirilecek olan bütün eğitim faaliyetleri ve öğrenci-öğrenci, öğretmen-öğrenci etkileşimleri oluşturulan gruplar sayesinde gerçekleştirilebilmektedir. Gruplar barındırdığı özellikler sayesinde adeta bir sınıf

görünümündedir. Bir öğretmen birden fazla grubu yönetebildiği gibi, bir öğrencide birden fazla gruba üye olabilmektedir. Resim 3.3'te bir grubun ana ekranı görüntülenirken, Resim 3.4'te ise gruba üye olan öğrenciler görüntülenebilmektedir.

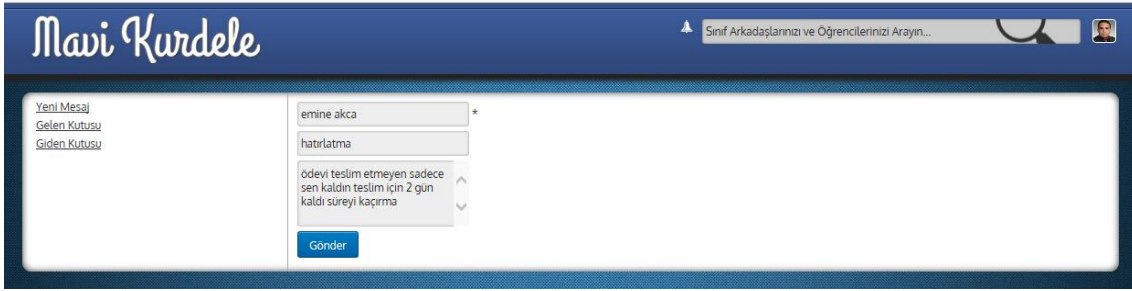

Resim 3.3 Sitede grubun ana ekranı

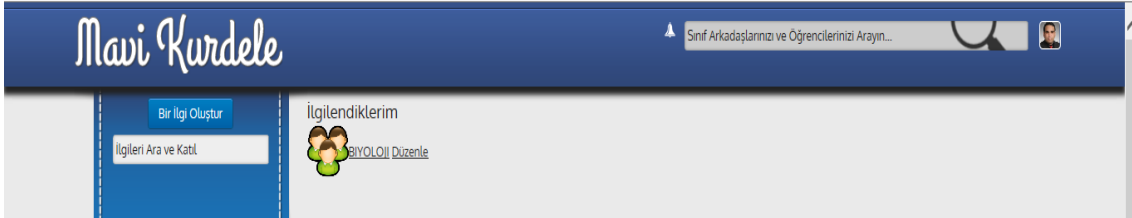
Resim 3.4 Grubun üyeleri

d. Mesajlar: Etkileşim ve iletişimin üst seviyelere çıkması sitenin mesaj özelliği ile gerçekleştirilmek istenmektedir. Bu özellik sayesinde grup içinde öğrenci-öğrenci, öğretmen-öğrenci arasında iletişim kurulabilmektedir.

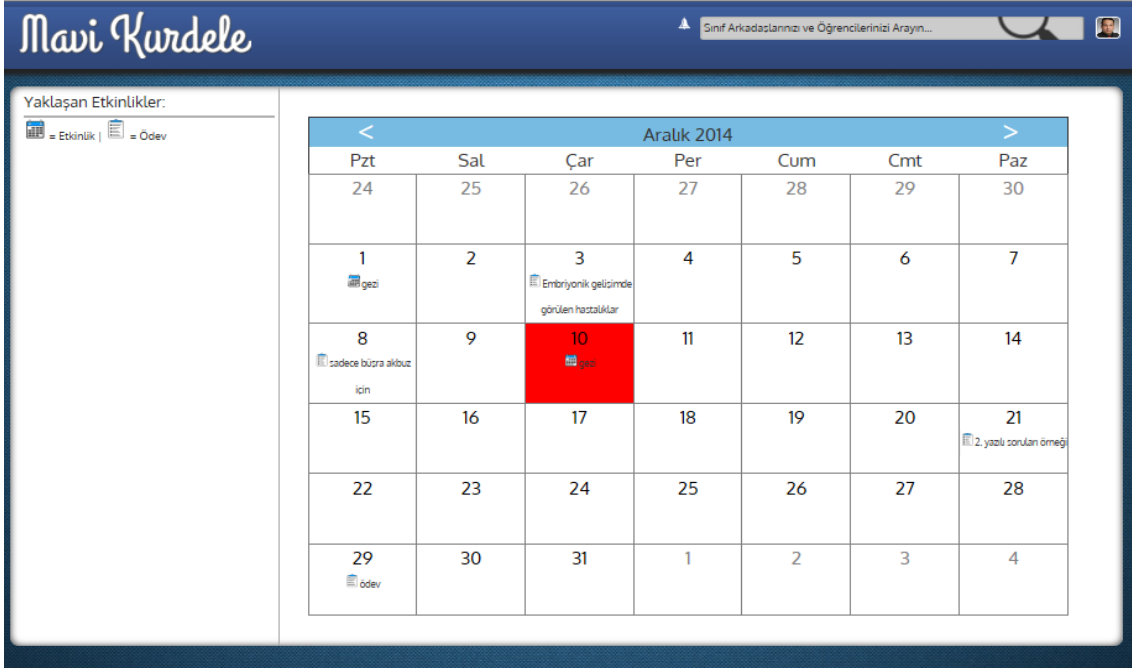
Resim 3.5 Mesajlaşma sayfası

e. İlgiler: Benzer ilgilere sahip bireyler SAS’nde ilgilerinin dışında herhangi bir ortak özellikleri olmasa hatta bir birlerini tanınmasalar bile arkadaş olma özelliği ile arkadaş olduktan sonra etkileşime geçebilmektedirler. Resim 3.6’da görüldüğü gibi geliştirilmiş olan bu sitede de ilgilere yer verilmiştir.

Resim 3.6 İlgiler sayfası

f. Etkinlikler: Sitenin bir başka özelliği de etkinlik oluşturmaya izin vermesidir. Bu özelliği sayesinde, Resim 3.7’de görüldüğü gibi; gezi, inceleme, toplantı gibi etkinlikler gerçekleştirilirken yaklaşan ödevlerin ve sınavlarında gözlemlenebilmesi sağlanmaktadır.

Resim 3.7 Etkinlikler sayfası

g. Kütüphane: Bu özellik hem öğretmen hem de öğrenci rolündeki kullanıcılara sağlanmıştır. Öğretmen rolünde, kendi alanına yüklenmiş olan dosyalar tercih edilen gruplar vasıtasıyla öğrencilerle paylaşılabilir. Bu özellik aklı ÖYS'ni getirmektedir. Öğrenci rolündeki kullanıcı ise kendi alanına yüklediği dosyaları kendi tercihleri doğrultusunda üye olduğu gruptaki arkadaşlarıyla paylaşabilir. Öğrenciler eğer istemezlerse paylaşmamaları doğrultusunda Resim 3.8'deki gibi kendisine has bir kütüphane oluşturabilir.

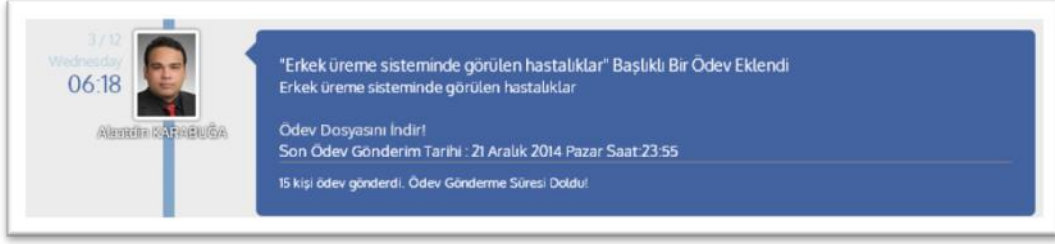

Resim 3.8 Kütüphane alanı

h. Ödevler: İster geleneksel isterse yeni yaklaşım eğitim sistemlerinin vazgeçilmez unsuru, öğrenmenin kavrama, uygulama boyutuna aktarıldığı ve kontrolü sağlayan bir araç olan ödevler geliştirilen sitede önemli bir yere sahiptir. Resim 3.9'da

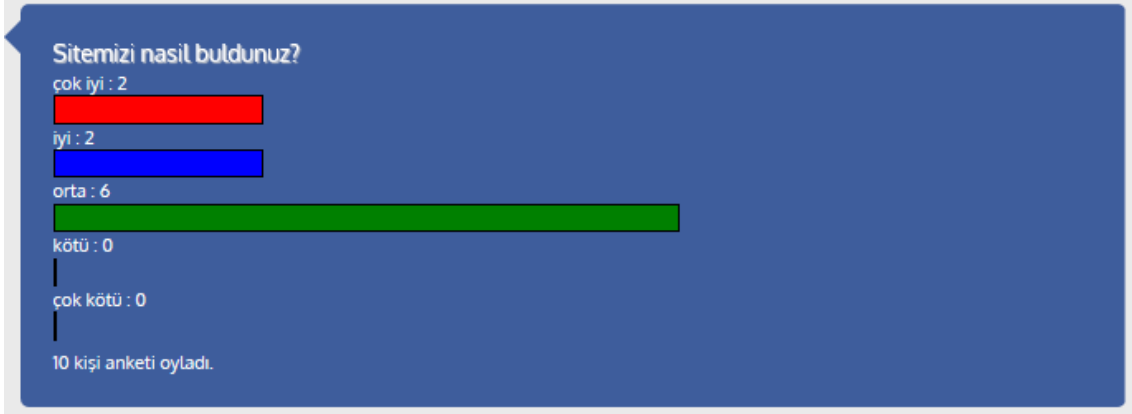

örnek bir ödev uygulaması görülmektedir.

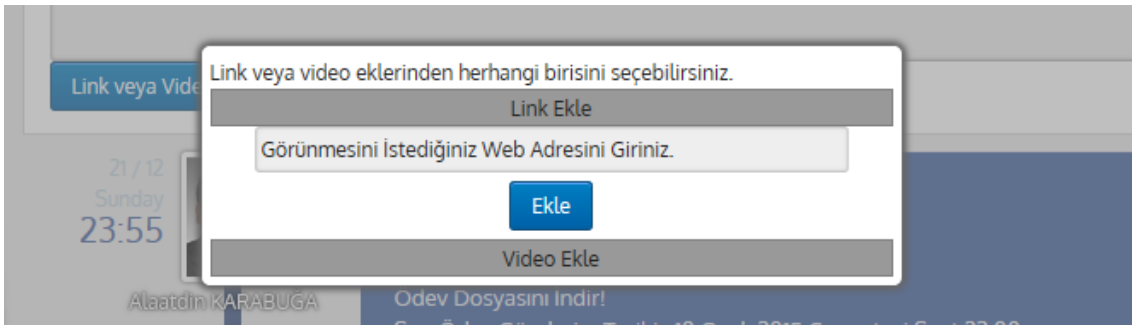
Resim 3.9 Grup içerisinde yayınlanan bir ödevin öğrenciye görünümü

i. Anketler: Bu özellik sayesinde daha demokratik bir sınıf yönetimi yaklaşımı sergilenebilmektedir. Bunun yanı sıra gerçekleştirilen faaliyetler hakkında öğrenci fikirlerinin alınmasının yanı sıra gelecekte planlanan etkinliklere de şekil verilebilmektedir. Resim 3.10'da, örnek bir anket uygulaması gösterilmektedir.

Resim 3.10 Anket kullanım örneği

j. İçerik Paylaşımı: Site çeşitli dosya türlerinin, linklerin ve videoların paylaşılmasına izin verilmesi zengin içerik paylaşımına katkı sağlamaktadır. Resim 3.11'de ekleme sayfası sunulurken, Resim 3.12'de paylaşılan bir video gösterilmektedir.

Resim 3.11 İçerik ekleme sayfası

Resim 3.12 Paylaşılmış bir videonun görünümü

k. Kullanım Yelpazesi: Sitenin bir başka özelliği kullanım yelpazesinin geniş olması ve mobil cihazlarda kullanım uyumluluğudur. Her geçen gün artan mobil cihaz kullanım oranları bunu adeta bir zorunluluk haline getirmektedir. Resim 3.13’de bilgisayar ekranındaki bir görüntüsü sunulurken Resim 3.14’de akıllı cep telefonundaki görüntüsü sunulmaktadır.

Resim 3.13 Sitenin masaüstü bilgisayarlar ve daha büyük ekranlarda görünümü

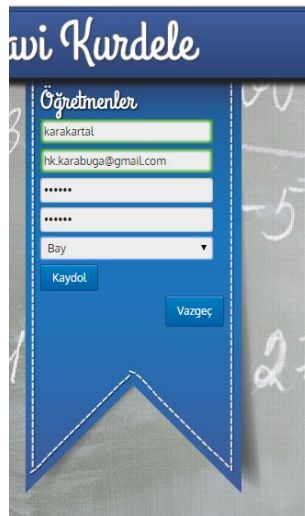

Resim 3.14 Sitenin akıllı telefonda görünümü

3.2.2 Uygulamada İşlem Basamakları

Gerçekleştirilen bu çalışmada kullanılan sitede, sırasıyla aşağıdaki işlem basamakları takip edilmiştir.

- Öncelikli olarak bir e-posta adresine sahip olan öğretmen Resim 3.15’te görülen bilgileri doldurmaktadır.

Resim 3.15 Sitede öğretmen kayıt ekranı görüntüsü

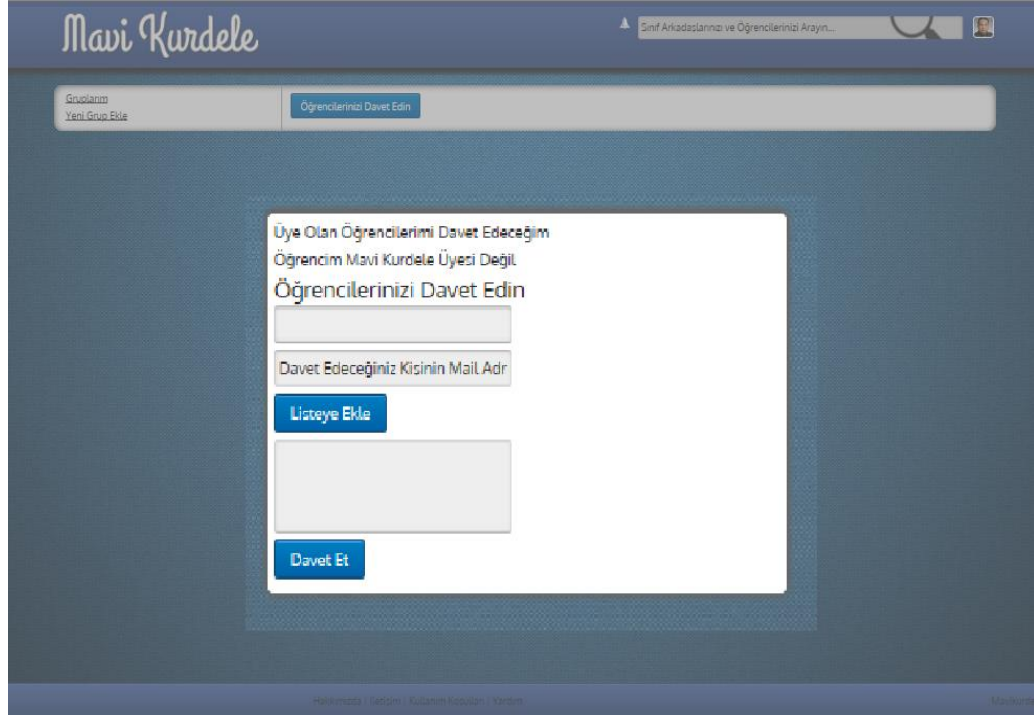
- Gerekli bilgiler doldurulduktan sonra e-posta adresi olarak verilen adrese gelen e-postadaki onay linki marifetiyle sisteme kayıt işlemi tamamlanmış olacaktır.
- Kayıt işleminden sonra ilk girişte profil tamamlama sayfasına yönlendirilmesiyle Resim 3.16’da görüldüğü şekilde profil bilgileri doldurulmaktadır.

Resim 3.16 Sitede profil düzenleme sayfası

- Profilin oluşturulmasından sonra, ana ekranda bulunan “Gruplarım” menüsüne tıklanarak Resim 3.17’deki grup oluşturma ve düzenleme sayfasına gelinerek grup tanımlaması yapılmaktadır.

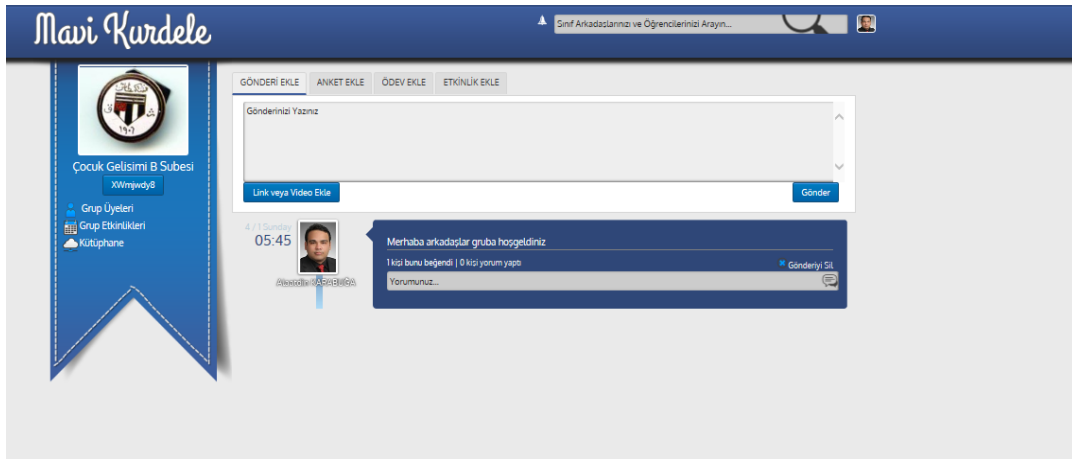
Resim 3.17 Sitede grup oluşturma sayfası

- Bu aşamada oluşturulan gruba öğrenci ekleme işlemi vardır. Bu işlem iki şekilde yapılabilmektedir. Bunlardan birincisi öğrencilerin e-posta hesabına sahip olmaları durumunda Resim 3.18’de görüldüğü gibi ilgili kutucuğa öğrencinin mail adresi yazılarak davet edilmesi, ikincisi ise oluşturulan grup kodunun öğrencilere duyurulmasıyla ana sayfada bulunan kayıt ekranından öğrencilerin kendilerini gruba eklemesi şeklindedir. Ayrıca daha önceden siteye eklenen öğrenciler oluşturulacak olan yeni gruplara gerekli bilgilerinin yazılmasıyla daha hızlı bir şekilde eklenebilmektedirler.

Resim 3.18 Sitede oluşturulan gruba öğrenci eklenmesi

- Oluşturulan grupta ise grup yöneticisi Resim 3.19'daki ana ekranında görüntülenen daha önceden bahsedilen özelliklerin kullanılmasıyla uygulama işlem basamakları tamamlanmıştır. Bu aşamadan sonra öğretmen ve öğrenciler paylaşımında bulunabilirler, mesajlarını gönderebilirler, duyuruda bulunabilirler, ödevlerini siteye yükleyebilirler ve öğretmenleri tarafından yapılan anketlere katılabilmektedirler.

Resim 3.19 Grup ana ekranı

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak, sosyal ağların eğitsel kullanımı ölçeği, eğitsel sosyal ağ kullanışlılık anketi ve eğitsel sosyal ağın log(kayıt) verilerinden yararlanılmıştır.

3.3.1 Sosyal Ağların Eğitimde Kullanım Ölçeği

Kullanılacak olan ölçek, Mazman (2009) tarafından geliştirilmiştir. Geliştirilme aşamasında, Facebook sosyal ağının eğitsel bağlamda kullanımı ile ilgili alanyazın çalışmaları incelenmiş ve eğitsel kullanım ile ilgili; iletişim, işbirliği ve materyal/kaynak paylaşımı olmak üzere üç faktör ortaya konulmuştur. 11 madde ve 10'lu likert (1=Hiç katılmıyorum ve 10=Tamamen katılıyorum) tipinde geliştirilen ölçekte; 6 madde iletişim, 3 madde işbirliği ve 2 madde de materyal/kaynak paylaşımı faktörlerini oluşturmaktadır. İletişimle ilgili maddelerin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları; 0,583 ile 0,810 arasında, işbirliği ile ilgili maddelerin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları; 0,628 ile 0,792 arasında, materyal/kaynak paylaşımı ile ilgili maddelerin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları; 0,729 ile 0,777 arasında değişmektedir. Ölçeğin tümünün iç tutarlık katsayısı; 0,938 olarak bulunmuştur. Ölçekte iletişim faktörünün iç tutarlık katsayısı; 0,90, işbirliği faktörünün iç tutarlık katsayısı; 0,85, kaynak ve materyal paylaşımı faktörünün iç tutarlık katsayısı ise 0,85 bulunmuştur (Mazman 2009). Ölçeği uygulamaya geçmeden önce ölçekte yer alan Facebook ibaresi sosyal ağ olarak değiştirilmiş ve geçerlilik çalışması için kullanımının uygunluğu amacı ile çalışmalar yapılmıştır (Gündüz 2014).

Sosyal ağların eğitimde kullanımı ölçeğinin, bu çalışma kapsamında uygulanması sonucunda, ölçeğin cronbach alpha değeri; 0,994 bulunmuştur. Bu sonuca göre, bu ölçeğin ortaöğretim dönemindeki öğrencilerde ve geliştirilen eğitsel sosyal ağ ortamında da oldukça güvenilir olduğu sonucuna ulaşılabilir.

3.3.2 Sosyal Ağ Kullanışlılık Anketi

Araştırmacılar tarafından geliştirilen bu anket; kullanıcıların sosyal ağdaki özellikleri

kullanım kolaylığını değerlendirmek üzere hazırlanmıştır. Ankette eğitsel sosyal ağın, geneli ve belirli özelliklerinin kullanım kolaylıkları ile ilgili Evet / Kısmen / Hayır şeklinde cevaplandırılabilcek 15 soru yer almaktadır. Anket geliştirildikten sonra, uzman görüşüne başvurulmuş ve geçerlik güvenilirliği, maddelerin açık ve anlaşılır olup olmadığı değerlendirilerek düzenlemeler yapılmış ve son hali verilmiştir.

3.3.3 Site Kayıtları

Kullanıcı kayıtları, giriş zamanları ve sayıları, öğrenciler tarafından gönderilen paylaşımlar, mesajlaşmalar gibi ESAS olan mavikurdele tarafından tutulan kayıtların incelemesi ile elde edilen verilerdir. Bu veriler sitenin geliştiricisinden alınan izinler doğrultusunda sosyal ağın veri tabanından çekilmiş ve gün ve saat bazında öğrencilerin sistemdeki etkinlikleri incelenmiştir.

4. BULGULAR

4.1 Sosyal Ağın Eğitimde Kullanımı İle İlgili Bulgular

Bu bölümde, sosyal ağın eğitimde kullanımı ile ilgili öğrencilerden alınan yanıtlar detaylı olarak incelenmiştir. Çizelge 4.1’de ölçeğe verilen cevapların ortalamaları verilmiştir. Faktörler bazında yapılan incelemelerde her bir faktördeki maddelerin aldığı puanların ortalamaları değerlendirildiğinde; Çizelge 4.2’de ki sonuç elde edilmiştir. Buna göre iletişim faktöründeki puanların ortalaması; 7,63 ve standart sapması; 2,94, işbirliği faktöründeki maddelerin puanları ortalaması; 7,22 ve standart sapması; 2,87, materyal ve kaynak paylaşımı faktöründeki maddelerin puanları ortalaması da; 7,39 ve standart sapması da; 2,94 olarak bulunmuştur.

Çizelge 4.1 Sosyal ağ eğitimde kullanımı ölçeğine verilen cevapların ortalamaları

No	Madde	Min.	Maks.	Ort.	S.S.
1	Sınıf arkadaşları arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar.	1	10	8,02	2,92
2	Öğretmen-öğrenci arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar.	1	10	7,13	3,07
3	Sınıf içi tartışmaların yürütülmesinde yararlıdır.	1	10	6,73	3,15
4	Ders materyallerinin ve kaynaklarının iletilmesinde kullanışlıdır.	1	10	7,77	2,76
5	Okul, sınıf ya da derslerle ilgili duyuruların yapılmasında etkilidir.	1	10	8,25	2,89
6	Ödevlerin ya da ders ile ilgili görevlerin verilmesinde kullanışlıdır.	1	10	7,85	2,84
7	Ortak ilgi ve gereksinimler doğrultusunda akademik gruplar (topluluklar) oluşturulmasında kullanılır.	1	10	7,13	2,83
8	Derslerle ya da diğer eğitsel çalışmalarla ilgili bilgi paylaşımında bulunulmasında yararlıdır.	1	10	7,04	2,89
9	Grup çalışmalarının yürütülmesinde kullanışlıdır.	1	10	7,48	2,90
10	Öğrenme için zengin kaynak ve materyale erişim sağlar.	1	10	7,23	2,90
11	Öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteğinin sağlanması (video, animasyon, ses...) konusunda faydalıdır.	1	10	7,54	2,97

Çizelge 4.2 Faktörler bazında ölçek maddelerinin ortalamaları

Faktör	<i>n</i>	$\bar{X}$	$\bar{X}/n$	<i>ss</i>
İletişim	6	45,75	7,63	2,94
İşbirliği	3	21,65	7,22	2,87
Materyal / Kaynak Paylaşımı	2	14,77	7,39	2,94

İletişim ile ilgili olarak ölçekte yer alan 6 maddenin ortalaması 7,41 olarak bulunmuştur. İletişim diğer faktörler arasında en yüksek puanı almakla birlikte, ESAS'nin iletişim ile ilgili özelliklerinin sınıf yönetiminde etkin olarak kullanılabilmesi söylenebilir.

Sosyal ağda yer alan işbirliği ile ilgili özelliklerin eğitsel kullanımını ölçmek için ölçek içerisinde üç adet soru bulunmaktadır. Öğrencilerin verdikleri cevaplara göre, bu üç maddenin ortalaması 7,22 bulunmuştur. Bu sonuca göre; ESAS, eğitimde işbirlikçi öğrenmeyi sağlayan bir araç olarak kullanılabilir.

Materyal ve kaynak paylaşımı ile ilgili özelliklere bakıldığında bu özellikleri ilgilendiren iki ölçek maddesinin ortalamasının; 7,39 bulunduğu görülmektedir. Bu bulgu doğrultusunda; ESAS'nin, materyal ve kaynak paylaşımında etkin olarak kullanılabilmesi sonucu çıkarılabilir.

4.2 Sosyal Ağın Kullanışlılığı İle İlgili Bulgular

Bu bölümde ESAS'ni kullanan öğrencilerin, eğitsel sosyal ağın kullanılabilirliğine yönelik görüşleri ve bununla ilgili olarak yöneltilen sorulara verdikleri cevaplar ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Çizelge 4.3 “Sosyal ağa kolaylıkla üye olabildiniz mi?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı

Sosyal ağa kolaylıkla üye olabildiniz mi?	Frekans	Yüzde
Evet	43	89,5
Kısmen	4	8,33
Hayır	1	2,08
Toplam	48	100

“Sosyal ağı kolaylıkla üye olabildiniz mi?” sorusuna eğitsel sosyal ağ sitesini kullanan öğrencilerin %89,5’i evet yanıtı verirken %2,08’i hayır, %8,33’ü kısmen olarak cevaplamıştır. Buna göre öğrencilerin tamamına yakınının (n=43) eğitsel sosyal ağ sitesine zorluk çekmeden üye olabildikleri görülmektedir.

Çizelge 4.4 “Sosyal ağın özelliklerini öğrenmede zorlandınız mı?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı

Sosyal ağın özelliklerini öğrenmede zorlandınız mı?	Frekans	Yüzde %
Evet	3	6,25
Kısmen	6	12,5
Hayır	39	81,25
Toplam	48	100

ESAS’ni kullanan öğrencilerin ;“Sosyal ağın özelliklerini öğrenmede zorlandınız mı?” sorusuna, verdikleri yanıtlar incelendiğinde %6,25’i evet, %81,25’i hayır, %12,5’i ise kısmen olarak cevapladıkları görülmüştür. Bu yanıtlar doğrultusunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun (n=39) ESAS’nin özelliklerini öğrenmede zorlanmadıkları görülmüştür.

Çizelge 4.5 “Sosyal ağın özelliklerinin kullanımında zorlandınız mı?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı

Sosyal ağın özelliklerinin kullanımında zorlandınız mı?	Frekans	Yüzde %
Evet	4	8,33
Kısmen	7	14,58
Hayır	37	77,08
Toplam	40	100

Çizelge 4.5’de de görüldüğü üzere ESAS’ni kullanan öğrenciler, “sosyal ağın kullanımında zorlandınız mı” sorusuna; %8,33 oranında evet, %77,08 oranında hayır, %14,58 oranında kısmen zorlandım cevabı vermişlerdir. Buna göre öğrencilerin ESAS’nin kullanımında zorlanmadıkları söylenebilir.

Çizelge 4.6 “Sosyal ağın görsel tasarımını beğendiniz mi?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı

Sosyal ağın görsel tasarımını beğendiniz mi?	Frekans	Yüzde %
Evet	27	56,25
Kısmen	19	39,58
Hayır	2	4,16
Toplam	48	100

Anketin bir diğer sorusunda; “sosyal ağ sitesinin görsel tasarımını beğendiniz mi?” sorusuna anketi cevaplayan öğrencilerin; %56,25’i evet, %4,16’sı hayır, %39,58’i ise kısmen olarak cevaplamışlardır. Bu sonuçlara göre; ESAS’nin tasarımının öğrencilerin yarısından biraz fazlası tarafından beğenilirken, diğer yarısının ise pekte hoşnut olmadığı sonucuna varılabilir.

Çizelge 4.7 “İlk kaydolduğunuzda kişisel bilgilerinizi kolayca düzenleyebildiniz mi?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı

İlk kaydolduğunuzda kişisel bilgilerinizi kolayca düzenleyebildiniz mi?	Frekans	Yüzde %
Evet	38	79,16
Kısmen	9	18,75
Hayır	1	2,08
Toplam	48	100

ESAS’ni kullanan öğrenciler, sisteme ilk giriş yaptıklarında, site tarafından kişisel bilgilerini girebilecekleri sayfaya öncelikli olarak yönlendirilmişlerdir. Buna yönelik olarak öğrencilere sorulan; “İlk kaydolduğunuzda kişisel bilgilerinizi kolayca düzenleyebildiniz mi?” sorusuna, öğrencilerin; %79,16’sı evet, %2,08’i hayır, %18,75’i ise kısmen cevabı vermişlerdir. Bu bulgudan hareketle, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun profil bilgilerini oluşturmada zorlanmadıkları (n=38) görülmektedir.

Çizelge 4.8 “Grup içinde paylaşım yaparken zorlandınız mı?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı

Grup içinde paylaşım yaparken zorlandınız mı?	Frekans	Yüzde %
Evet	37	77
Kısmen	7	14,5
Hayır	4	8,33
Toplam	48	100

Çizelge 4.8’de görüldüğü üzere öğrenciler “grup içinde paylaşım yaparken zorlandınız mı?” sorusunu %77 evet, %8,33 hayır, %14,5 kısmen şeklinde cevaplamışlardır. Buna göre öğrencilerin grup içerisinde paylaşımlarda bulunurken zorlandıkları (n=37) sonucu çıkarılabilir.

Çizelge 4.9 “Öğretmeninize kolaylıkla mesaj gönderebildiniz mi?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı

Öğretmeninize kolaylıkla mesaj gönderebildiniz mi?	Frekans	Yüzde %
Evet	25	52,08
Kısmen	7	14,58
Hayır	16	33,33
Toplam	48	100

Bir diğer soruda, ESAS’ni kullanan öğrenciler, “Öğretmeninize kolaylıkla mesaj gönderebildiniz mi?” sorusuna; %52,08 oranında evet, %33,33 oranında hayır ve %14,58 oranında kısmen cevabı vermişlerdir. Buna göre öğrencilerin yarısından bir fazlası (n=25) öğretmenlerine mesaj göndermede zorluk çekmedikleri görülürken yarıya yakın oranda zorlanma söz konusudur.

Çizelge 4.10 “Sosyal ağdaki anket sistemini yararlı buldunuz mu?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı

Sosyal ağdaki anket sistemini yararlı buldunuz mu?	Frekans	Yüzde %
Evet	22	45,83
Kısmen	21	43,75
Hayır	5	10,41
Toplam	40	100

Öğrencilerin “Sosyal ağdaki anket sistemini yararlı buldunuz mu?” sorusuna, verdikleri cevaplar; %45,83 oranında evet, %10,41 oranında hayır, %43,75 oranında kısmen şeklinde olmuştur. Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin çok az bir kısmının (n=5) ESAS’nde ki anket sistemini yararlı bulmadıkları yargısına ulaşılabilir.

Çizelge 4.11 “Ödev gönderirken zorlandınız mı?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı

Ödev gönderirken zorlandınız mı?	Frekans	Yüzde %
Evet	12	25
Kısmen	8	16,66
Hayır	28	58,33
Toplam	40	100

ESAS’de öğrencilerin, ödev gönderimi ile ilgili olarak sorulan; “Ödev gönderirken zorlandınız mı?” sorusuna, öğrencilerin verdikleri cevaplar; %25 oranında evet, %58,33 oranında hayır ve %16,66 oranında kısmen şeklindedir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin ödev gönderiminde, bir kısım zorluklar yaşadıkları sonucuna varılabilir.

Çizelge 4.12 “Sınavlarda sistemden kaynaklanan zorluk yaşadınız mı?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı

Sınavlarda sistemden kaynaklanan zorluk yaşadınız mı?	Frekans	Yüzde %
Evet	7	14,58
Kısmen	7	14,58
Hayır	34	70,83
Toplam	48	100

Bir diğer soruda, öğrencilerin “Sınavlarda sistemden kaynaklı zorluk yaşadınız mı?” sorusuna, verdikleri cevaplar; %14,58 oranında evet, %70,83 oranında hayır, %14,58 oranında kısmen şeklinde gerçekleşmiştir. Buna göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun (n=34) sınavlarda sistemlerden kaynaklanan bir sorunu olmadığı anlaşılmıştır.

Çizelge 4.13 “Sistemde var olan kurdele ile ödüllendirme sistemini beğendiniz mi?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı

Sistemde var olan kurdele ile ödüllendirme sistemini beğendiniz mi?	Frekans	Yüzde %
Evet	22	45,83
Kısmen	15	31,25
Hayır	11	22,91
Toplam	48	100

Öğrencilerin ESAS’nde ki, ödüllendirme sistemi ile ilgili görüşlerini almak için sorulan; “Sistemde var olan kurdele ile ödüllendirme sistemini beğendiniz mi?” sorusuna, öğrencilerin verdikleri cevaplar; %45,83 oranında evet, %22,91 oranında hayır ve %31,25 oranına kısmen şeklinde gerçekleşmiştir. Bu verilere göre öğrencilerin kurdele ile ödüllendirilmeyi pekte önemsemedikleri söylenebilir.

Çizelge 4.14 “Sosyal ağdaki etkinlikler özelliğini yararlı buldunuz mu?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı

Sosyal ağdaki etkinlikler özelliğini yararlı buldunuz mu?	Frekans	Yüzde %
Evet	25	52,08
Kısmen	14	29,16
Hayır	9	18,75
Toplam	48	100

Çizelge 4.14’de de görüldüğü üzere “Sosyal ağdaki etkinlikler özelliğini yararlı buldunuz mu?” sorusuna, öğrencilerin verdikleri cevaplar; %52,08 evet, %18,75 hayır ve %29,16 kısmen olacak şekilde dağılım göstermiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin salt çoğunluğunun (n=25) sosyal ağdaki etkinlikler özelliğini yararlı buldukları sonucuna varılabilir.

Çizelge 4.15 “Mobil cihazınız ile sosyal ağına bağlandınız mı?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı

Mobil cihazınız ile sosyal ağına bağlandınız mı?	Frekans	Yüzde %
Evet	23	47,91
Kısmen	6	12,5
Hayır	19	39,58
Toplam	48	100

ESAS'nin, mobil kullanım oranının belirlenmesi için sorulan; “Mobil cihazınız ile sosyal ağına bağlandınız mı?” sorusuna, verilen öğrenci cevapları; %47,91 ile evet, %39,58 ile hayır ve %12,5 ile kısmen şeklinde sonuçlanmıştır. Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin yarısından azının (n=23) ESAS'ne mobil cihazlardan bağlandığı görülmektedir.

Çizelge 4.16 “Mobil cihazdan paylaşımında bulundunuz mu?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı

Mobil cihazdan paylaşımında bulundunuz mu?	Frekans	Yüzde %
Evet	11	22,91
Kısmen	6	12,5
Hayır	31	64,58
Toplam	48	100

“Mobil cihazdan paylaşımında bulundunuz mu?” sorusuna, verilen öğrenci cevapları; %22,91 ile evet, %64,58 ile hayır ve %12,5 ile kısmen şeklinde sonuçlanmıştır. Buna göre, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (n=31) mobil cihazlardan paylaşımında bulunmadıkları sonucuna varılabilir.

Çizelge 4.17 “Mobil cihazdan bağlanmayı yararlı buldunuz mu?” sorusuna yönelik yanıtların dağılımı

Mobil cihazdan bağlanmayı yararlı buldunuz mu?	Frekans	Yüzde %
Evet	22	45,83
Kısmen	8	16,66
Hayır	18	37,5
Toplam	48	100

Öğrencilere sorulan; “Mobil cihazlardan bağlanmayı yararlı buldunuz mu?” sorusuna, verilen cevaplara bakıldığında; %45,83 evet, %37,5 hayır ve %16,66 kısmen oranında gerçekleştiği görülmektedir. Buna göre, öğrencilerin yarısına yakını (n=22) ESAS’ne bağlanırken, mobil cihaz kullanımını, yararlı buldukları sonucu çıkarılabilir.

Anketin açık uçlu sorularından; “ Sosyal ağda beğendiğiniz özellikler nelerdir? Neden?” sorusuna ağırlıklı olarak, fazladan aza doğru; mesaj gönderme özelliği, ödev gönderme özelliği, grup özelliğinin beğenildiğine dair cevaplar alınmıştır. Beğenmelerin gerekçesi ise; mesajların kolaylıkla gönderilebildiği ve iletişime katkı sağladığı, ödevlerin geleneksel sistemlere göre daha kolay yapılıp gönderilebildiği ve grup özelliği sayesinde daha rahat etkileşime geçebildiği gibi cevaplar alınmıştır. Nadir olsa da bazı öğrenciler görüş bildirmemiş, birkaç öğrenci ise sitenin tamamını beğenmediklerini ifade etmişlerdir. Bir diğer açık uçlu soruda; “Sosyal ağa eklenmesini yararlı bulduğunuz özellikler var mıdır? Varsa nelerdir?” sorusuna, büyük bir öğrenci kitlesi (n=44) görüş belirtmemişlerdir. Öğrencilerden sadece 4’ü görüş bildirmiş olup; mesaj sistemine bildirim özelliğinin eklenmesi, ödev değerlendirme sonuçlarının olduğu bir bölüm eklenmesi ve siteye oyun ile uygulamalar bileşenlerinin eklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Anketin son açık uçlu sorusu; “Derslerde bu sosyal ağın daha sıklıkla kullanılmasını ister misiniz? Neden?” sorusuna öğrencilerin çoğunun (n=36) olumlu cevap vererek, sebeplerini şu şekilde sıralamışlardır; öğrenimi kolaylaştırdığı, eğlenceli hale getirdiği, daha çok bilgiye ulaşmada fayda sağladığı, ödev hazırlamanın kolay olduğu ve en dikkat çekici cevap olarak ta; boş geçen derslerde ESAS’ne girilerek, değerlendirilmesi olduğudur. Olumsuz cevap veren öğrencilerin tamamına yakını ise, siteyi beğenmedikleri için kullanılmaması gerektiği yönünde cevap vermişlerdir.

4.3 Sosyal Ağ Kayıtlarından Elde Edilen Bulgular

Bu başlıkta eğitsel sosyal ağın tuttuğu kayıtlardan elde edilen veriler incelenecektir. Eğitsel sosyal ağa uygulama süresince 595 giriş gerçekleştirilmiştir. Bu girişlerin saat bazında gerçekleştirilme sayıları, Çizelge 4.18’de verilmiştir. Tabloda saatler; öğrencilerin derse girişi öncesi (00:00-07:59), ders saatleri(08:00-16:59), ve ders sonrası (17:00-23:59) olmak üzere 3 kısma ayrılmıştır.

Çizelge 4.18 Saatler bazında eğitsel ağa bağlanma sayıları ve oranları

Saatler	Giriş Sayısı	Oran
0-8	6	%0,01
8-17	491	%82
17-24	98	%16
Toplam	595	%100

Çizelge 4.18’de görüldüğü üzere en çok sisteme girişler; %82 gibi büyük bir oranla, öğrencilerin ders saatleri süresince gerçekleşmiştir. Daha önceden bahsedildiği gibi, meslek lisesi öğrencilerinin sosyo-ekonomik düzeyi düşük öğrencilerden oluşmasının bir sonucu olarak, birçok öğrencinin evinde internet bağlantısının olmadığı yüzü yüze görüşmeler neticesinde anlaşılmıştır. Buna paralel olarak, öğrenciler okulda bulunan internet bağlantısını kullanarak sisteme erişim sağlayabilmiştir. Bu durum meslek liselerinde eğitsel sosyal ağın ne derece kullanılabilir olduğunu tartışılır hale getirmektedir.

ESAS’ne, gün bazında bağlanma durumları, Çizelge 4.19 gösterilmektedir. Çizelgede de görüldüğü üzere, siteye en fazla; Perşembe günü %33 oranında girilmiştir. Uygulama dersinin, Perşembe ve Cuma günlerinde olmasının bu durumla anlamlı bir ilişkisi olduğu söylenebilir.

Çizelge 4.19 Haftanın günleri bazında eğitsel ağa bağlanma sayıları ve oranları

Gün	Sayı	Oran
Pazartesi	63	%10,59
Salı	72	%12,10
Çarşamba	79	%13,28
Perşembe	198	%33,28
Cuma	87	%14,62
Cumartesi	33	%5,55
Pazar	62	%10,42
TOPLAM	595	%100

ESAS'nin önemli bileşenlerinin kullanımı ile ilgili olarak sayısal veriler çizelge 4.20'de gösterilmektedir.

Çizelge 4.20 Eğitsel sosyal ağın önemli bileşenlerinin kullanımı

Bileşen Adı	Sayı	Etkileşim
Paylaşım	143	512
Ödev	3	61
Anket	6	118
Sınav	3	46

Çizelge 4.20'de etkileşim; paylaşım için, beğenme ve yorum sayılarının toplam sayılarını verirken, ödev bileşeni için, gönderilen ödev sayısını, anket için ise ankete katılan öğrenci sayısını ve sınav için sınava katılan öğrenci sayısını göstermektedir. Her grup için bir ödev verildiği göz önüne alındığında elde edilen rakamın bütün öğrencilerin en az bir kere ödev gönderdiği, bazı öğrencilerin ise düzeltme amaçlı birden fazla ödev gönderdiği görülmektedir. Ödev bileşenin başarılı bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Ancak ödevlere gösterilen ilginin elde edilen verilere bakıldığında anketlere gösterilmediği gözükmektedir. Bütün öğrencilerin yayınlanan anketlere katılmış olması durumunda 288 sayısına ulaşılması gerekirken bu rakam 118 de kalmıştır. Bir diğer bileşen olan sınav özelliği öğrencilerin tamamına yakını (n=46) tarafından gerçekleştirilmiştir. Böylece sınav bileşenin etkin olarak kullanılabilineceği sonucunu doğurmaktadır.

Eğitsel sosyal ağda kullanım verilerine genel olarak bakıldığında; 48 ğrenci ve 1 öğretmenin sisteme kayıt olduğu,  adet sanal sınıf şeklinde grup oluşturulduğu, birinci ve ikinci grupta yirmişer ğrenci varken nc grupta sekiz ğrenci olduğu, ğretmen tarafından, iki adet etkinlik yapıldığı, yine ğretmen tarafından, bir adet sınav yapıldığı ve kurdele sisteminin kullanılarak öğrencilerden 28'ine ödül verildiği görülmüştür.

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

5.1 Sonuç

Gerçekleştirilen bu araştırmada, eğitim amaçlı kullanılan sosyal ağ sitelerinin, meslek lisesinde öğretim gören öğrenciler tarafından, ne sıklıkla kullanılabileceği ve uygulama sonucunda; iletişim, grup çalışması ve materyal paylaşımında kullanılması boyutlarında, eğitimde kullanılabilirliği ve sınıf yönetimine olan katkıları araştırılmıştır. Araştırmanın bir diğer amacı daha önceden geliştirilmiş olan, bir eğitsel sosyal ağ sitesinin kullandırılması ve öğrenciler tarafından kullanılabilirliğin değerlendirilmesinin sağlanmasıdır. Araştırma süresince Gündüz (2014)'ün geliştirdiği, eğitsel bir sosyal ağ sitesi olan ve www.mavikurdele.net adresinden erişilebilen site kullanılmıştır. Meslek lisesi düzeyinde gerçekleştirilen ve 6 hafta süren uygulama sonunda uygulanan ölçek, anket ve site kayıtları betimsel yöntemlerle analiz edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Sınıf yönetimi bileşenlerinden biri iletişimdir. Öğrenme öğretme faaliyetleri, sağlıklı bir iletişim ile mümkün olmaktadır. İletişim eksikliği veya kurulamaması sebebiyle çoğu eğitim-öğretim faaliyetleri yarım kalmaktadır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgularda, en yüksek puanı; iletişim boyutunda yer alan, duyuru kolaylığı sağlaması almıştır. Sabimbona (2013)'nin yaptığı araştırma sonucunda elde edilen bulgularda; sınıf ya da derslerle ilgi duyuların yapılmasını faydalı bulmaları, yukarıdaki sonucu destekler niteliktedir. Bu verilere göre, iletişimin bir alt kümesi olan duyuların, ESAS kullanılarak etkin bir şekilde gerçekleştirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Sitede bulunan mesaj özelliği, öğrenciler tarafından oldukça faydalı bulunarak yoğun şekilde kullanılmıştır. Barczyk and Duncan (2013)'in yaptığı araştırmada yine en yüksek skoru "Sınıf arkadaşlarımla iletişim kurmama izin verir." seçeneği almıştır. Bu durum, öğrencilerin mesaj bileşenini sık kullanmalarının anlaşılmasında ipucu vermektedir. Yapılan anketler değerlendirildiğinde, öğrencilerin bu eğitsel sosyal ağ sitesi sayesinde; öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen iletişimi, zaman ve mekândan bağımsız olmasıyla etkin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucu destekler nitelikte olan, Gonzalez vd. (2015)'nin yaptığı araştırmada; "Sınıf arkadaşlarımla arkadaşlık kurmak istemem." seçeneğine ağırlıklı olarak; hayır cevabı verilmiştir. Yani öğrencilerin sınıftaki

arkadaşlıklarını, SAS'ne de taşımak istedikleri görülmektedir. Bir başka bulgudan elde edilen sonuçta; bazı öğrencilerin iletişimlerinin güçlendiği yönündedir. Bu sonucu destekler nitelikte, Demirel (2012)'in yaptığı araştırmada; yüz yüze iletişim kuramayan öğrencilerin sosyal ağ sitesi vasıtasıyla iletişimi geçtikleri ve kendilerini daha rahat ifade ettikleri görülmüştür.

Mazman (2009)'un geliştirdiği ölçeğin birinci boyutunda bulunan, iletişimle ilgili sorulara verilen cevaplardan, elde edilen bütün sonuçları sentezlemek gerekirse; ESAS'nin sınıf yönetiminin iletişim bileşenine, olum yönde etki ettiği anlaşılmaktadır. Bu olumlu etkiler; iletişimde kolaylık sağlamak, duyurular daha kolay ve ulaşılabilir hale gelmesi, iletişim kurmakta zorluk yaşayan öğrencilerin daha rahat kendilerini ifade edebilmesi, öğretmen- öğrenci iletişiminin çok boyut kazanması olarak sıralanabilir. Alan yazında yapılan diğer çalışmalar, bu sonucu destekler nitelikte; ESAS ve SAS'nin eğitim faaliyetlerinde iletişim boyutunda fayda sağladığı sonuçlarına ulaşmıştır (Özkan and McKenzie 2008, Madge *et al.* 2009, Pempek *et al.* 2009, Demirel ve Keleş 2011, Barczyk and Duncan 2013, Acar ve Yenmiş 2014, Bilen *et al.* 2014, Gonzalez *et al.* 2015).

Kullanılan ölçeğin ikinci boyutunda, ESAS'nin sınıf yönetiminde işbirliği bağlamında katkı yapıp yapmadığı araştırılmış olup; elde edilen bulgulardan, öğrencilerin grup özelliğini beğenmeleriyle aidiyet duygularının gelişmesine katkı sağladığı ve öğrencilerin işbirlikçi çalışma yönünde adım attıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin, sistem üzerinden ödev yapmalarında, birbirlerine yardım ettikleri görülmüştür. Ayrıca ESAS'de yapılan yorumlar, beğenmeler ve paylaşımlar ESAS'nin sınıf yönetiminde işbirlikçi öğrenmeyi desteklediği sonucunu vermiştir. Alan yazında SAS'nin işbirliği ve etkileşim faydası boyutunda, Barczyk ve Duncan (2013)'in yaptığı araştırmadan elde ettiği bulgularda, SAS'nin işbirliği ve etkileşim başlığı altında sorulara verilen cevapların fayda bağlamında en yüksek puanları aldığı bulunan sonucu desteklemektedir. Bütün elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; ESAS'nin sınıf yönetiminde işbirliği bağlamında faydalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Daha önceden yapılan araştırmalarda, yine bu yönde sonuca ulaşılmış olup, SAS ve ESAS'nin işbirlikçi çalışmayı desteklediğini belirtmektedir (Mazman 2009, Keleş ve Demirel

2011, Ekici ve Kıyıcı 2012, Toğay *et al.* 2013, Gündüz 2014, Rap and Blonder 2014, Ranganath *et al.* 2015)

Ölçeğin üçüncü boyutu olan, kaynak ve materyal paylaşımı ile ilgili elde edilen bulgulardan; bilgi paylaşımının, oldukça kolay olması, mesajlaşma ve paylaşım özelliklerinin grup faaliyetlerini kolaylaştırması, hızlı paylaşım yapılabilmesi ve zengin içeriklerin site tarafından desteklenmesi kaynak paylaşımında ESAS'nin etkili olarak, sınıf yönetiminin zaman bileşeninde katkı sağladığı sonucuna varılmıştır. Alan yazında bu sonucu destekler nitelikte; Demirel (2012), ders materyallerinin paylaşımları sayesinde öğrencilerin dersi takip etmelerinin kolaylaştığı ve devamsızlık durumunda öğrencilerin haberdar olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Özmen vd. (2011)'nin üzerinde durduğu gibi, elde edilen araştırma verilerine göre; sitenin eğitim ve öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirmek istediği amaçlara ulaşmada, öğretmen ve öğrenciler arasında eş güdüm ve bilgi paylaşımının sağlanmasına katkı sağladığı sonucu elde edilmiştir.

Elde edilen bulgular neticesinde ESAS'nin, öğrenci ve öğretmen iletişimini geliştirmesi ve görüş bildirimlerinin kolaylaşmasıyla sınıf yönetiminde daha demokratik bir ortam sağlanmasına katkıda bulunduğu anlaşılmıştır. Bu çerçevede, Bat ve Vural (2010)'ın; internetin, herkesin ulaşılabilir özelliğine sahip olmasıyla daha demokratik ortamlar oluşturulmasında faydalı olduğundan bahsetmesi elde edilen sonucu destekler niteliktedir. Geri bildirim, değerlendirme faaliyetleri ve yeni fikirlerin sınıf içinde paylaşılmasını sağlayan anket özelliği, birçok öğrenci tarafından faydalı bulunmakla birlikte, katılımın düşük olarak kalmasının sebebi,. sitenin beğenilen özelliklerinin sorulduğu, açık uçlu soruya verilen cevaplarda, anket özelliğinin olmamasına bağlanabilir. Saykılı (2014)'nin yaptığı çalışmada, SAS'den en yoğun kullanım oranlarına sahip; Facebook'un eğitimde kullanımı sonucunda, yukarıda bahsettiğimiz bulguları destekler nitelikte; işbirlikçi öğrenmeyi desteklediği, öğrenen-öğrenen ve öğretene-öğrenen arasında ilişkilerini geliştirdiği gibi olumlu sonuçlar elde edilmekle birlikte, amaçtan sapma, güvenlik problemleri ve siber zorbalığa maruz kalma gibi olumsuz sonuçlar tespit edilmiş olup, eğitsel sosyal ağ geliştirilme gereksinimini zorunluluğunu haklı çıkarmıştır.

Araştırmanın ikinci bölümünde; ESAS'nin kullanımıyla ilgili, cevaplar aranmıştır. Gerek yapılan anketlerden elde edilen verilere göre, gerekse öğrencilerle yapılan görüşmeler neticesinde kullanılan ESAS'ne farklı platformlardan ulaşılabilme özelliği faydalı bulunmuştur. Türkiye de interneti, 2014 yılının ilk üç ayında kullanan bireylerin, %58'i ev ve işyeri dışında internete, kablosuz olarak bağlanmak için; cep telefonu veya akıllı telefon kullanmaktadır (TUİK 2014). Alan yazında yapılan araştırmalarda öğrencilerin çoğunluğunun, SAS'ne bağlanmada mobil teknolojileri yaygın olarak kullandıkları ortaya çıkmıştır (Bosch 2009, Çakır ve Demir 2014, Gündüz 2014) Öğrenciler, aynı fiziksel ortamlarda bulunmadıkları durumlarda, kişisel ve kültürel yaşamlarının çeşitli yönlerini mobil cihazlar kullanarak paylaşabilirler (Koole 2009). Elde edilen bulgular, öğrencilerin bir kısmının, aktif olarak akıllı telefonlarıyla siteye giriş yaptıklarını göstermektedir. Dolayısıyla günümüzde akıllı telefon kullanımı ve kablosuz internet kullanımının yaygınlaşması bahsedilen özelliği adeta ekstra özellik olmaktan çıkarıp, standart bir özellik olması haline getirmiştir.

ESAS'de faydalı bulunan bir diğer özellik ise; ödev modülüdür. Öğrenciler dijital ortamda hazırladıkları ödevleri, yine dijital ortamda, site üzerinden sunmalarının hem daha az masraflı hem de pratik olduğunu belirterek; bu özelliğin oldukça faydalı olduğundan bahsetmişlerdir. Öğretim yönetim sistemlerinin vazgeçilmez unsurlarından biri olan ödev modülünün, ESAS'de olması faydalı olarak görülmektedir. Bunların yanı sıra öğrenciler, siteye; ödev sonuç eklentisi, faydalı oyun ile uygulamalar ve mesaj bildirim özelliği gibi, özelliklerin eklenmesi gerektiğini bildirerek, eğitsel sosyal ağların, ÖYS'den daha zengin özelliklere sahip olarak tasarlanması fikirlerine kapı açmışlardır. Siteye karşı olumsuz tutum sergileyen öğrenciler ise eğitsel sosyal ağ sitelerinin tasarımlarının daha eğlenceli ve görsel olması gerektiğine dikkat çekmektedirler.

Uygulama öğretmeniyle yapılan, sözlü görüşmelerde; öğrencilerin derslere ilgisinin arttığı, sınıflarda uyum problemi çıkaran birkaç öğrencinin istenmeyen davranışları sergilemesine daha az rastlandığı ve verilen ödevin sistem üzerinden tamamına yakınının zamanında yüklendiği, yüklemeyenlere ek süre verilerek tamamının

yüklendiği ve grup içi paylaşımlar ile işbirlikçi çalışmanın daha çok gündeme geldiği görülmüştür. Ancak uygulama okulunda ki öğrencilerle yüz yüze görüşmeler neticesinde, elde edilen bulgulara göre, internete evinde erişebilen öğrenci sayısının düşük düzeylerde kalması, söz konusu eğitsel sosyal ağların etkinliğini negatif yönde etkilemektedir.

Bütün elde edilen sonuçları özetlemek gerekirse; ESAS'nin eğitim faaliyetlerinde kullanılmasının yararlı olduğu sonucuna varılmakla birlikte; yüz yüze eğitimin alternatifi olmaktan ziyade, tamamlayıcı bir unsur olarak görülmesinde fayda vardır. Sınıf yönetiminde, ESAS'nin kullanılmasıyla, sınıfın bütün unsurlarında etkileşimin artması sayesinde ESAS'nin sınıf yönetimine katkı sağladığı görülmüştür. Ancak yukarıda da bahsedildiği gibi meslek lisesi öğrencilerinin büyük çoğunluğunun; sosyo-ekonomik-kültürel düzeylerinin diğer okul türü öğrencilerine göre, daha düşük olmasının bir neticesi olarak; öğrencilerin, evlerinde internet bağlantısına sahip olmamaları ile eğitsel sosyal ağ sitesine evlerinde bağlanamamaları arasında bağlantı bulunmaktadır. Bu durum eğitsel sosyal ağ sitelerinin meslek liselerinde etkin olarak kullanımını tartışmalı hale getirmekle birlikte, Ülkemizin kalkınmışlık düzeyinin artmasıyla doğru orantılı olarak, bu yeni teknolojilerin kullanım etkinliği de artacağı düşünülmektedir.

5.2 Öneriler

Eğitim teknolojilerinin günümüzde baş döndürücü şekilde değişime uğramasıyla birlikte kronolojik olarak, önce bilgisayarın devamında buna bağlı olan projeksiyon gibi elektronik cihazların yaygınlaşmasının devamında, internet, köy okullarındaki sınıflara kadar girmiştir. Bunun yanı sıra tek bilgisayarlı sınıflar hatta bilgisayarlardan oluşan sınıflar derken geçmişi yüz yılı aşkın bir zamana kadar uzanan uzaktan öğretim geliştirilen, öncesinde içerik yönetim sistemleri sonrasında ise öğretim yönetim sistemlerinin kullanılmasıyla her zamankinden daha yaygın hale gelmiştir. Bütün bu gelişmelerin son halkası olarak SAS'nin örgün eğitim ortamında kullanılma fikirlerinin yeşermesiyle birlikte bu konuda birçok araştırma yapılmış ve olumlu sonuçların yanında çeşitli olumsuz sonuçlarda elde edilmiştir. Bu olumsuz sonuçlar gereği öğretim yönetim sistemleri ve sosyal ağ sitelerinin sentezinden oluşan hibrit eğitsel sosyal ağ siteleri

yapma fikri doğmuştur. Bu bağlamda eğitsel sosyal ağlar şu amaçlar doğrultusunda kullanılabilir:

- Sosyal paylaşım sitelerinde daha önceden bahsedilen bazı özelliklerinin; sahte kimlik kullanımı, hesapların art niyetli insanlar tarafından ele geçirilmesi, zararlı yazılımlara açık olması, oyun vb. içeriklere sahip olması gibi dikkat dağıtan, güvenliği azaltan ve eğitimi olumsuz etkilemesi gibi sebeplerden dolayı kamunun kullandığı sosyal ağların yerine eğitsel sosyal ağ siteleri kullanılabilir.
- Yüz yüze öğretimi desteklemek için başka bir deyişle harmanlanmış öğrenme ortamlarının geliştirilmesinde eğitsel sosyal ağ siteleri kullanılabilir. Bu sayede yüz yüze eğitim desteklenirken, sınıfın bütün unsurları ile kesintisiz iletişim kurulabilir.
- Uzaktan eğitimde kullanılan içerik yönetim sistemleri yerine eğitsel sosyal ağların kullanılmasıyla, uzaktan eğitimin ihmal ettiği sosyallik ihtiyacı giderilebilir.
- Sınıf bazında kullanılabildiği gibi eğitsel sosyal ağ siteleri kurum içinde öğretmenler ve idarecilerle de kullanılabilir. Hatta üçüncü saç ayağı olarak ifade edilen velilerde bu sisteme dahil edilebilir.
- İdareciler etki alanlarına göre sınıflandırılarak bu sisteme dahil edilmesiyle bilgi paylaşımı, ortak hareket etme ve yeni fikirler ortaya koyma bağlamında eğitsel sosyal ağları kullanabilirler.
- İl ve ilçe milli eğitim müdürlükleri etki alanlarına göre sınıflandırılarak sisteme kayıt edilmesiyle adeta uzaktan denetim yapılabilir ve okul idaresiyle yönetim faaliyetleri gerçekleştirilebilir.
- 2015 yılında dershanelerin kapatılacak olmasıyla yaygınlaşan okul kurslarının geç saatlerde yapılması ve ulaşım problemleri gibi sebeplerden dolayı

beklenen ilgiyi görmemesi, bu kurslarda eğitsel sosyal ağların kullanılmasıyla telafi edilebilir.

5.2.1 Araştırmacılara Öneriler

- Eğitsel sosyal ağ sitelerinin kullanımı farklı eğitim kademelerinde tekrar ettirilip kullanılabilirliği ve etkililiği araştırılabilir.
- Sadece velilerin eğitsel sosyal ağa kayıtları yapılarak veli okul işbirliği içerisinde etkisi araştırılabilir.
- Maarif müfettişlerinin eğitsel sosyal ağları kullanarak idareciler üzerinde gerçekleştirdiği denetimler öncesi rehberlik amaçlı faaliyetler yapması sağlanarak etkinliği araştırılabilir.
- Birden fazla okul öğrencisinin sanal sınıfa dahil edilerek okul türleri arasındaki düzey farklılıkları ve nedenleri araştırılabilir.
- Farklı ders türlerinde eğitsel sosyal ağların kullanılmasıyla ders türleri bazında etkinliği araştırılabilir.
- Okul idarecileri ve taşra yöneticilerinin eğitsel sosyal ağ sitesi kullanması sağlanarak il, ilçe düzeyinde eğitim yönetişimi üzerindeki etkisi araştırılabilir.
- Meslek liselerine yönelik olarak işletmelerde beceri eğitim gören öğrenciler ile işletme sahiplerinin eğitsel sosyal ağ kullanmalarının stajlar üzerine etkisi araştırılabilir.
- Oyun ve uygulamaların olduğu ve görselliği ön planda tutarak eğitsel sosyal ağ siteleri tasarlanabilir.

6. KAYNAKLAR

- Acar, S., ve Yenmiş, A. (2014). Eğitimde Sosyal Ağların Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Facebook Örneği. *Electronic Journal of Vocational Colleges - Ağustos 2014 BÜROKON Özel Sayısı*, 55-66.
- Akkemik, S. (2013). Türkiye'de Facebook ve Twitter Kullanıcıları Üzerine Bir Araştırma. Yeni Medya Çalışmaları: Kuram, Yöntem, Uygulama ve Siyasa I. Ulusal Kongresi, 7-8 Mayıs, Kocaeli, 178-197.
- Alkan, C. (2002). Eğitim Teknolojisinin İki Binli Yıllarda Yapılandırılması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **4**: 9-13.
- Alkan, M., Genç, Ö., ve Tekeder, H. (2003). İletişim Teknolojileri ile Bütünleşik Bir Uzaktan Öğretim Ortamının Geleneksel Sınıf Öğretimine Göre Üstünlükleri ve Sınırlamaları. Elektrik, Elektronik, Bilgisayar Mühendislikleri Eğitimi 1. Ulusal Sempozyumu, Mayıs, Ankara, 2003.
- Aktaşlı, İ., Kafadar, S. ve Tüzün, I. (2012). Mesleki ve Teknik Eğitimde Güncellenmiş Durum Analizi. KOÇ-ERG işbirliği Meslek Lisesi Memleket Meselesi, 28-33.
- Al-Fadhli, S., and Khalfan, A. (2009). Developing critical thinking in e-learning environment: Kuwait University as a case study. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, **34(5)**: 529-536.
- Alonso, F., López, G., Manrique, D., and Viñes, J. M. (2005). An instructional model for web-based e-learning education with a blended learning process approach. *British Journal of educational technology*, **36(2)**: 217-235.
- Altıntaş, E. (2000). İletişim. Küçükahmet L. içinde, Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara. 129-147.
- Arslan, A. (2008). Web Destekli Öğretimin ve Öğretimsel Materyal Kullanımının Öğrencilerin Matematik Kaygısına, Tutumuna ve Başarısına Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Arslan, T. (2013). Uzaktan Eğitim ve Öğrenme Yönetim Sistemlerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.
- Atıcı, B. ve Yıldırım, S. (2010). Web 2.0 uygulamalarının e-öğrenmeye etkisi. Akademik Bilişim '10. XII. Akademik Bilişim Konferans Bildirileri, Muğla Üniversitesi, Muğla, 10-12 Şubat, 287-292.
- Atıcı, B., ve Gürol, M. (2001). Nesnelci Öğretim Yaklaşımlarından Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımlarına Doğru İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitime Yönelik Gelişimsel Bir Model Önerisi. BTIE 2001 Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Bildiriler Kitabı, Ankara, 177-183.
- Aydın, A. (2007). Sınıf Yönetimi. Tek Ağaç Eylül Yayıncılık, Ankara.
- Aydın, A. (2013). Sınıf Yönetimi. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Bartlett-Bragg, A. (2007). Reflections on pedagogy: Reframing practice to foster informal learning with social software. <http://matchsz.inf.elte.hu/tt/docs/anne20bartlett-bragg.pdf/> Erişim Tarihi: 7.10.2014.
- Bandura, A. (2001). Social cognitive theory: An agentic perspective. Annual review of psychology, **52(1)**: 1-26.
- Barczyk, C. C., and Duncan, D. G. (2013). Facebook in Higher Education Courses: An Analysis of Students' Attitudes, Community of Practice, and Classroom Community. *International Business and Management*, **6(1)**: 1-11.
- Başar, H. (1999). Sınıf Yönetimi Ankara: MEB Yayınları.
- Başar, H. (2008). Sınıf Yönetimi. Ağaoğlu E. İçinde Sınıf Yönetimi. Anadolu Üniversitesi Eskişehir. 3-44.
- Bat, M., ve Vural, B. A. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege Üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal of Yasar University*, **20(5)**: 3348-3382.

- Besler, S. (2013).Yönetim ve Yönetim Bilimi. Besler S. ve Oktal Ö. İçinde Yönetim Bilimi-I. Anadolu Üniversitesi Eskişehir.3-4.
- Bell, S. (2010). Project-based learning for the 21st century: Skills for the future. *The Clearing House*, **83(2)**: 39-43.
- Bilen, K., Ercan, O. ve Gülmez, T. (2014). Sosyal ağların kullanım amacı ve benimsenme süreci; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, **1(11)**: 115-123.
- Bosch, T. E. (2009). Using online social networking for teaching and learning: Facebook use at the University of Cape Town. *Communicatio: South African Journal for Communication Theory and Research*, **35(2)**: 185-200.
- Boyd, D. M. and Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, **13**: 210–230. **Doi**: 10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x
- Bryant, S. C. (2009). A Strategic Framework for Integrating Web 2.0 into the Marketing Mix. *Social Software and Web 2.0 Technology Trends*, 29-30. <http://www.irma-international.org/viewtitle/29276/> Erişim Tarihi:12/11/2014.
- Buabeng-Andoh, C. (2012). Factors influencing teachers' adoption and integration of information and communication technology into teaching: a review of literature. *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology (IJEDICT)*, **8(1)**: 136-155.
- Bugeja, M. J. (2006). Facing the facebook. *The Chronicle of Higher Education*, **52(21)**, C1-C4.
- Can, N. (2010). Sınıfta Zaman Yönetimi. Erbaş D. İçinde Sınıfta Etkili Öğretim ve Yönetim (Etkinlikler ve Örnekler). Data Yayın Dağıtım, Ankara. 53-74.
- Celep, C. (2004). Sınıf yönetimi ve disiplini. Anı Yayıncılık Ankara.
- Crook, C. (2008). What are web 2.0 technologies, and why do they matter?. In: Selwyn, N. (Ed.), (2008). *Education 2.0?: Designing the Web for Teaching and Learning: a Commentary*. Teaching and Learning Research Programme. 6-9.

- Crossman, D. M. (1997). The evolution of the World Wide Web as an emerging instructional technology tool. In B. H. Khan (Ed.), *Web-based Instruction*, Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications Inc, New Jersey, 19-23.
- Çakır, F., ve Demir, N. (2014). Üniversite öğrencilerinin Akıllı Telefon satın alma tercihlerini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, **29(1)**: 213-243.
- Çalık, T. (2010). Sınıf Yönetimi ile İlgili Temel Kavramlar. Küçükahmet L. İçinde Sınıf Yönetimi. Pegem Akademi, Ankara.7-13.
- Çelik, V. (2005). Sınıf Yönetimi, Nobel Yayın Dağıtım.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **19(2)**: 207-237.
- Demir, S. (2010). Sınıfta Fiziksel Çevrenin Yönetimi. Erbaş D. İçinde Sınıfta Etkili Öğretim ve Yönetim (Etkinlikler ve Örnekler). Data Yayın Dağıtım, Ankara.21-33.
- Demirel, P. (2012). Bir Sosyal Ağ Ortamı İle Desteklenen Fizik Dersinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Deperlioğlu, Ö., ve Köse, U. (2010). Web 2.0 teknolojilerinin eğitim üzerindeki etkileri ve örnek bir öğrenme yaşantısı. Akademik Bilişim '10. XII. Akademik Bilişim Konferans Bildirileri, Muğla Üniversitesi, Muğla, 10-12 Şubat, 10-12.
- EARGED, MEB, (2010). PISA 2006 Projesi Ulusal Nihai Rapor, Ankara.
- Ekici, M., ve Kıyıcı, M. (2012). Sosyal ağların eğitim bağlamında kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, **5(2)**: 156-167.
- Ellison, N. B. (2008). Introduction: Reshaping Campus Communication and Community Through Social Network Sites. In G. Salaway, J. B. Caruso, and M.

R. Nelson, *The ECAR Study of Undergraduate Students and Information Technology*. EDUCAUSE, Colorado, USA, 19-32.

Emmer, E. T and Evertson, C. M.. (2013). İlkokul Öğretmenleri için Sınıf Yönetimi. (Çev. Aypay A.). Nobel Akademik Yayıncılık.

Erçetin, Ş. ve Özdemir, Ç. (2004). Sınıf Yönetimi. Asil Yayın Dağıtım, Ankara. 21-23.

Eryılmaz, S., ve Akbaba, S. Eğitim teknolojisi araştırmalarında eğilimler: british journal of educational technology (bjet) dergisinde yayınlanan makalelerin değerlendirmesi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi* **32**: 39-64.

Fitzgerald, R., Barrass, S., Campbell, J., Hinton, S., Ryan, Y., Whitelaw, M., and McGinness, N. (2008). Digital Learning Communities (DLC): Investigating the application of social software to support networked learning, (CG6-36). Australian Learning and Teaching Council, Sydney.

Genç, Z. (2010). Web 2.0 yeniliklerinin eğitimde kullanımı: Bir Facebook eğitim uygulama örneği. Akademik Bilişim'10-XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 10-12 Şubat, 237-242.

Glass, R., Prichard, J., Lafortune, A., and Schwab, N. (2013). The influence of personality and facebook use on student academic performance. *Issues in Information Systems*, **14(2)**: 119-126.

González-Ramírez, R., Gascó, J. L., and Llopis Taverner, J. (2015). Facebook in teaching: strengths and weaknesses. *The International Journal of Information and Learning Technology*, **32(1)**: 65-78.

Greenhow, C., and Robelia, B. (2009). Old communication, new literacies: Social network sites as social learning resources. *Journal of Computer-Mediated Communication*, **14(4)**: 1130-1161.

Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F., ve Madran, O. (2010). Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı. XV. Türkiye'de İnternet Konferansı, İTÜ, İstanbul.

- Gündüz, C. (2014). Sınıf Yönetimi İçin Bir Sosyal Ağ Uygulaması Geliştirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyon.
- Jonassen, D. H. (2000). Computers as mindtools for schools: Engaging critical thinking. Prentice Hall.
- Junco, R. (2012). The relationship between frequency of Facebook use, participation in Facebook activities, and student engagement. *Computers & Education*, **58(1)**: 162-171.
- Karal, H., ve Kokoç, M. (2010). Üniversite öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanım amaçlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, **1(3)**: 251-263.
- Karasar, Ş. (2004). Eğitimde yeni iletişim teknolojileri-internet ve sanal yüksek eğitim. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, **3(4)**: 117-125.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayınları, Ankara.
- Karademirci, A. H.(2010) Öğretim Teknolojileri: Tanımı ve Tarihsel Gelişimine Yeniden Bakmak. Akademik Bilişim'10-XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 10-12 Şubat, 497-503.
- Karrer, T. (2006). eLearning 1.0 vs. 2.0 – Help Needed. http://elearningtech.blogspot.com.tr/2006/09/elearning-10-vs-20-help-needed_07.html, Erişim tarihi: 27.11.2014
- Keleş, E., ve Demirel, P. (2011). Bir Sosyal Ağ Olarak Facebook'un Formal Eğitimde Kullanımı. In 5th International Computer and Instructional Technologies Symposium, , Fırat University, Elazığ, 22-24 September.
- Kılbaş, Ş.(2006). Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar. Kare Yayınları, İstanbul. 24-28.
- Kırksekiz, A. (2013). Sosyal Ağlardan Facebook'un Kullanımına İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri (Saü Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

- Koole, M. L. (2009). A model for framing mobile learning. In M. Ally (Ed.), *Mobile learning: Transforming the delivery of education and training*, **1(2)**: 25-47.
- Kuzu, E. B. (2014). Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adayları Arasında Çevrimiçi Sosyal Ağların Öğretim Amaçlı Kullanımı, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Lampe, C., Wohn, D. Y., Vitak, J., Ellison, N. B., and Wash, R. (2011). Student use of Facebook for organizing collaborative classroom activities. *International Journal of Computer-Supported Collaborative Learning*, **6(3)**: 329-347. doi: 10.1007/s11412-011-9115-y
- Madge, C., Meek, J., Wellens, J., and Hooley, T. (2009). Facebook, social integration and informal learning at university: 'It is more for socialising and talking to friends about work than for actually doing work'. *Learning, Media and Technology*, **34(2)**: 141-155.
- Martin, S., Diaz, G., Sancristobal, E., Gil, R., Castro, M., and Peire, J. (2011). New technology trends in education: Seven years of forecasts and convergence. *Computers and Education*, **57(3)**: 1893-1906.
- Mazman, S. G. (2009). Sosyal ağların benimsenme süreci ve eğitsel bağlamda kullanımı, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- MEB, (2013). Orta Öğretim İzleme ve Değerlendirme Raporu 2013. Ankara.
- MEB, (2014). Milli eğitim istatistikleri, örgün eğitim 2013–2014. Resmi İstatistik Yayınları Programı., Ankara.
- Owen, M., Grant, L., Sayers, S., and Facer, K. (2006). Opening education: social software and learning. *Bristol: Futurelab*. Retrieved November, 20. http://www2.futurelab.org.uk/resources/documents/opening_education/Social_Software_report.pdf/ Erişim Tarihi: 21/11/2014

- Özalp, A. N., ve Dügenci, M . (2010). Meslek Liselerinde Mesleki Eğitimin Açık Kaynak Yazılımlar Kullanılarak Desteklenmesi. Akademik Bilişim'10-XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 10-12 Şubat, 777-782.
- Özdemir, Y. (2011). “Meslek lisesi memleket meselesi” mi? mesleki teknik ortaöğretimi toplumsal güç ilişkileri çerçevesinde düşünmek1. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, **6(24)**: 62-81.
- Özkan, B., and McKenzie, B. (2008). Social networking tools for teacher education. In Society for Information Technology and Teacher Education International Conference, **2008(1)**: 2772-2776.
- Özmen, F., Aküzüm, C., Sünkür, M., ve Baysal, N. (2011). Sosyal ağ sitelerinin eğitsel ortamlardaki işlevselliği. *New World Sciences Academy: Education Sciences*, **7(2)**: 496-506.
- Özkılıç, R. (2000). Sınıfta Zaman Yönetimi. Küçükahmet L. içinde, Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara. 90-96.
- Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A., and Calvert, S. L. (2009). College students' social networking experiences on Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology*, **30(3)**: 227-238.
- Prandini, M. and Ramilli, M. (2012). Raising Risk Awareness on the Adoption of Web 2.0 Technologies in Decision Making Processes. *Future Internet 2012*, **4**, 700-718; **doi**:10.3390/fi4030700.
- Raman, A., and Lateh, H. (2015). Using Facebook as a Collaborative and Communicative Tool. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, **6(1)**: 286-292; **doi**: 10.5901/mjss.2015.v6n1s1p286
- Ranganath, S., Tang, J., Hu, X., Sundaram, H., and Liu, H. (2015). Leveraging Social Foci for Information Seeking in Social Media. Association for the Advancement of Artificial Intelligence.

- Rap, S., and Blonder, R. (2014). Learning Science in Social Networks: Chemical Interactions on Facebook. Learning in the Technological Era: Proceedings of the 9th Chais Conference, February 11-12, 80-88.
- Sabimbona, A. (2014). Çevrimiçi Sosyal Ağların Yabancı Dil Eğitimini Destekleme Potansiyeli: Facebook Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Saykılı, S. (2013). Sosyal Ağların Öğrenme Aracı Olarak Değerlendirilmesi: Burundi ve Türkiye Karşılaştırması. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Selwyn, N. (Ed.). (2008). Education 2.0?: Designing the Web for Teaching and Learning: a Commentary. Teaching and Learning Research Programme.
- Smith, B. V. (2009). Use of Online Educational Social Networking in a School Environment. Unpublished Master's Thesis. North Carolina State University Graduate Faculty, Raleigh, North Carolina, USA.
- Solomon, G. (2003). Project-based learning: A primer. *Technology And Learning-Dayton-*, **23(6)**: 20-20.
- Şimşek, Y. (2013). Eğitim Yönetimi. Bayrak C. İçinde Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi Anadolu Üniversitesi Eskişehir. 82-83.
- Terzi, A. R. (2002). Sınıf yönetimi açısından etkili öğretmen davranışları. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/155-156/terzi.htm
Erişim Tarihi : 11.11.2014
- Toğay, A., Akdur, T. E., Yetişen, İ. C., ve Bilici, A. (2013). Eğitim süreçlerinde sosyal ağların kullanımı bir MYO deneyimi. Akademik Bilişim 2013 Konferansı Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- TUİK, (2014). Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028/ Erişim Tarihi: 24.11.2014.
- Turhan, E. (2013). Türk Eğitim Sisteminin Yapısı ve İşleyişi. Bayrak C. İçinde Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi Anadolu Üniversitesi Eskişehir.51.

Ubaydın, A. ve Mumcu, N.(2013). Diyalog 2.0: Yeni Medyanın “Öteki İle Ben” Diyaloguna Katkıları Üzerine Hermeneutik Bir Yaklaşım. Yeni Medya Çalışmaları: Kuram, Yöntem, Uygulama ve Siyasa I. Ulusal Kongresi, 7-8 Mayıs, Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi.

YEĞİTEK, MEB. (2013). PISA Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı PISA 2012 Ulusal Ön Raporu. Ankara.

Wasserman, S. and Faust, K. (1994). "Social Network Analysis in the Social and Behavioral Sciences". Social Network Analysis: Methods and Applications. Cambridge University Press. Cambridge, UK. 1–27.

İnternet Kaynakları

1. <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/icerikincele.php?id=6>, 26.11.2014
2. <http://www.jeffbullas.com/2014/01/17/20-social-media-facts-and-statistics-you-should-know-in-2014/>, 25.10.2014
3. <http://vincos.it/world-map-of-social-networks/>, 23.10.2014
4. <http://avalaunchmedia.com/history-of-social-media/Main.html/>, 22.11.2014
5. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Facebook/>, 23.10.2014
6. <http://www.pewinternet.org/data-trend/social-media/social-media-user-demographics/>, 24.10.2014
7. <http://www.statista.com/statistics/264810/number-of-monthly-active-facebook-users-worldwide/>, 24.10.2014
8. <http://web-2-0-araclari-ue.wikispaces.com/Folksonomi/>, 25.10.2014

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Alaatdin KARABUĞA
Doğum Yeri ve Tarihi : Isparta – 27.06.1984
Yabancı Dili : İngilizce
İletişim (Telefon/e-posta) : 0544 609 33 31 – a.karabuga@gmail.com

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Isparta Anadolu Lisesi 2002
Lisans : Sakarya Üniv.Bilgisayar Sistemleri Öğretmenliği 2006
Yüksek Lisans : Toros Üniversitesi İşletme Ana Bilim Dalı

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl : Milli Eğitim Bakanlığı 2006-

Yayımları (SCI ve diğer) :

Diğer konular

EKLER

Ek 1. SOSYAL AĞ EĞİTSEL KULLANIM ÖLÇEĞİ

Aşağıda uygulama süresince kullanmış olduğunuz sosyal ağın eğitsel amaçlı kullanımına ilişkin ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelere katılıp katılmadığınız belirtiniz. 1-Hiç katılmıyorum 10-Tamamen katılıyorum anlamına gelmektedir.

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Sınıf arkadaşları arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar.										
2	Öğretmen-öğrenci arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar.										
3	Sınıf içi tartışmaların yürütülmesinde yararlıdır.										
4	Ders materyallerinin ve kaynaklarının iletilmesinde kullanışlıdır.										
5	Okul, sınıf ya da derslerle ilgili duyuruların yapılmasında etkilidir.										
6	Ödevlerin ya da ders ile ilgili görevlerin verilmesinde kullanışlıdır.										
7	Ortak ilgi ve gereksinimler doğrultusunda akademik gruplar (topluluklar) oluşturulmasında kullanılır.										
8	Derslerle ya da diğer eğitsel çalışmalarla ilgili bilgi paylaşımında bulunulmasında yararlıdır.										
9	Grup çalışmalarının yürütülmesinde kullanışlıdır.										
10	Öğrenme için zengin kaynak ve materyale erişim sağlar										
11	Öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteğinin sağlanması (video, animasyon, ses...) konusunda faydalıdır.										

Ek 2. SOSYAL AĞ KULLANIŞLILIK ANKETİ

Değerli Öğrenciler;

Bu anket formu “MESLEK LİSELERİNDE SINIF YÖNETİMİNDE BİR SOSYAL AĞ KULLANIMI” adlı araştırma kapsamında Sosyal Ağın Kullanışlılığı ve Eğitim Amaçlı Kullanılması hakkında bilgi toplamayı amaçlamaktadır.

Anket üç kısımdan oluşmakta olup, üç tanesi açık uçlu olmak üzere toplam 29 soru yer almaktadır. Anketin doldurulması ortalama 15 dakikanızı alacaktır. Araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayalıdır. Araştırma sırasında sizden alınan bilgiler araştırmacıda saklı kalacak ve toplanan veriler yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Ankette bulunan sorulara vereceğiniz yanıtların doğruluğu, araştırmanın niteliği açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle, ankette bulunan sorulara içtenlikle yanıt vermenizi rica eder, katılımınız için teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. Sinan YÖRÜK

Alaatdin KARABUĞA

SOSYAL AĞ KULLANIŞLILIK ANKETİ

1. *Aşağıda uygulama süresince kullanmış olduğunuz sosyal ağın kullanımı ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Kendinize uygun gördüğünüz seçeneklerden her soru için bir adet seçiniz.*

No	Madde	Hayır	Kısmen	Evet
1	Sosyal ağa kolaylıkla üye olabildiniz mi?			
2	Sosyal ağın özelliklerini öğrenmede zorlandınız mı?			
3	Sosyal ağın özelliklerinin kullanımında zorlandınız mı?			
4	Sosyal ağın görsel tasarımını beğendiniz mi?			
5	İlk kaydolduğunuzda kişisel bilgilerinizi kolayca düzenleyebildiniz mi?			
6	Grup içinde paylaşım yaparken zorlandınız mı?			
7	Öğretmeninize kolaylıkla mesaj gönderebildiniz mi?			
8	Sosyal ağdaki anket sistemini yararlı buldunuz mu?			
9	Ödev gönderirken zorlandınız mı?			
10	Sınavlarda sistemden kaynaklanan zorluk yaşadınız mı?			
11	Sistemde var olan kurdele ile ödüllendirme sistemini beğendiniz mi?			
12	Sosyal ağdaki etkinlikler özelliğini yararlı buldunuz mu?			
13	Mobil cihazınız ile sosyal ağa bağlandınız mı?			
14	Mobil cihazdan paylaşımında bulundunuz mu?			
15	Mobil cihazdan bağlanmayı yararlı buldunuz mu?			

Ek 3. UYGULAMA İZİNLERİ

T.C.
BURDUR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 39958266/604/6896574
Konu: Araştırma izni

25/12/2014

EMEKEVLER MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
MÜDÜRLÜĞÜNE

Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İnternet ve Bilişim Teknolojileri Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Alaadin KARABUĞA'nın "Meslek Liselerinde Bir Sosyal Ağ Kullanımı" konulu tezi gereği Burdur İl Merkezindeki Emekevler Mesleki ve Teknik Anadolu Kız Meslek Lisesi 10. Sınıf öğrencilerine uygulama ve anket yapmak için istenen izin ile ilgili Müdürlüğümüzün 24/12/2014 tarihli ve 6846302 sayılı olur örneği ilişikte gönderilmiştir.

Çalışmaların 2012/13 sayılı Genelge doğrultusunda yapıp yapılmadığının takip edilerek sonucundan Müdürlüğümüze bilgi verilmesini rica ederim.

Şamil TEMİZ
Millî Eğitim Şube Müdürü

EK:
Olur (1 Sayfa)

K
29.12.2014
A. Karabug
24/12/2014
edilmiştir.

GELEN EVRAK	
Geliş Tarihi	29.12.2014
Sayı	604
Kayıt Sıra No.	1036

Burdur Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Bahçelievler Mh.Şeker Cad.
15100 BURDUR

Ayrıntılı bilgi: Ş. TEMİZ Şb. Md.
Telefon : (0248) 233 11 19-125
Faks : (0248) 233 13 43

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden a80a-adfa-343b-9a28-9e15 kodu ile teyit edilebilir.